

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Martin Dušek

**Právní úprava nakládání s odpady z pohledu
obchodníka**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 2. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 217 806 znaků včetně mezer.

.....
Martin Dušek

V Praze dne 28. 2. 2022

Na tomto místě bych rád poděkoval panu JUDr. Michalu Sobotkovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za cenné rady, připomínky a pomoc při jejím zpracování.

Dále bych chtěl poděkovat svým rodičům za podporu při studiu.

Obsah

Úvod	1
1. Odpadové hospodářství	8
1.1. Základní právní rámec	10
1.1.1. Mezinárodní právo	10
1.1.2. Právo Evropské unie	11
1.1.3. Vnitrostátní právo	12
2. Základní pojmy odpadového hospodářství	14
2.1. Odpad.....	14
2.1.1. Kritéria pro určení nebezpečných odpadů	16
2.2. Ukončení odpadového režimu	17
2.3. Vedlejší produkt	18
2.4. Druhotná surovina	19
2.5. Zařízení určené pro nakládání s odpady	19
3. Subjekty odpadového hospodářství a jejich vztahy	22
3.1. Původci odpadů	22
3.1.1. FO nepodnikající	23
3.1.2. FO podnikající a PO	24
3.1.3. Obec	24
3.2. Osoby oprávněné k převzetí odpadu	26
3.2.1. Provozovatel zařízení	26
3.2.2. Obchodník s odpadem	28
3.2.3. Dopravce.....	29
3.2.4. Ostatní subjekty „sub species“ oprávněné k převzetí odpadu	29
3.3. Zprostředkovatel	30
3.4. Autorizovaná obalová společnost	31
3.5. Odborně způsobilá FO pro provádění a řízení vzorkování odpadu.....	31
4. Obchodník s odpady	33
4.1. Zakotvení role obchodníka v odpadovém hospodářství	34
4.1.1. Motivace obchodovat s odpady	37
4.1.2. Vymezení obchodování s odpady	39
4.2. Obchodník jako podnikatel.....	40

4.2.1.	Veřejnoprávní rámec podnikání – podmínky podnikání obchodníka	40
4.3.	Povolení k obchodování s odpady	44
4.3.1.	Přidělení identifikačního čísla obchodníka.....	47
4.3.2.	Povinnosti obchodníka	47
4.3.3.	Průběžná evidence a ohlašování	48
4.4.	Převod vlastnického práva k odpadu	49
4.5.	Kupní smlouva a objednávka	51
4.5.1.	Účetní doklad.....	51
4.6.	Zprostředkování nakládání s odpady	52
5.	Právní úprava přepravy odpadů	56
5.1.	Obecný režim přepravy odpadů.....	57
5.2.	Režim přepravy nebezpečných odpadů	58
5.2.1.	Ohlašovací povinnost	59
5.3.	Přeshraniční přeprava odpadů	61
5.3.1.	Barevné seznamy odpadů	63
5.3.2.	Přeprava mezi členskými státy EU	64
5.3.3.	Vývoz z EU do třetích zemí	68
5.3.4.	Dovoz odpadů do EU ze třetích zemí	71
5.3.5.	Tranzit přes EU ze třetích zemí a do třetích zemí	72
6.	Orgány veřejné správy	74
6.1.	Ministerstvo životního prostředí.....	74
6.1.1.	Státní fond životního prostředí ČR.....	75
6.2.	Česká inspekce životního prostředí	76
6.3.	Ministerstvo průmyslu a obchodu	77
6.4.	Krajský úřad	77
6.4.1.	Vhodnost krajského úřadu jako orgánu pro vydávání povolení	78
6.5.	Orgány Celní správy ČR.....	79
6.6.	Policie České republiky	81
7.	Odpovědnost obchodníka za protiprávní jednání.....	82
7.1.	Správněprávní odpovědnost	82
7.2.	Trestněprávní odpovědnost.....	87
	Závěr	91
	Seznam použitých zkratk a pojmů	94

Seznam použitých zdrojů	97
Abstrakt	104
Abstract	105

Úvod

Dnešní společnost je bezpochyby společností konzumní. Jak již jednou Alan Durning řekl: „*Ekonomický růst je pokládán za znak hospodářského úspěchu, ovšem nadbytečná spotřeba ničí zdroje planety, jelikož způsobuje produkci obrovského množství odpadu a lidé se kvůli tomu cítí špatně.*“¹ Odpad je tedy logickou konsekvencí konzumu. S ohledem na skutečnost, že si jako společnost začínáme být vědomi dopadu našeho hospodaření na stav životního prostředí, roste i potřeba regulovat odpadové hospodářství jako celek. Protože nelze zcela eliminovat tvorbu odpadů jeho předcházením, je nutné regulovat, jakým způsobem je s odpady nakládáno.

Efektivně se vypořádat s odpady všech druhů je možné díky fungujícímu odpadovému hospodářství. To znamená, že je potřeba nejprve předcházet vytváření odpadu, a tím snížit množství jeho produkce. Dále vytvořit na trhu s odpady optimální podmínky pro to, aby zde měly motivaci působit jednotlivé subjekty nakládající s odpady. Zároveň je však potřeba nastavit legislativně mantinely nakládání s odpady takovým způsobem, aby byla legislativa přehledná, nebyla pro jednotlivé subjekty odrazující, ale zároveň nevytvářela nadbytečné bariéry vstupu na trh, a tedy zabezpečila zdravé konkurenční prostředí. V neposlední řadě je nutné, aby legislativní rámec vedl subjekty k efektivnímu nakládání s odpady a dodržování všech právních norem. Zjednodušeně řečeno, aby odpad nepředstavoval tak velkou zátěž na životním prostředí.

V České republice je každoročně vyprodukováno přes 35 milionů tun odpadů, konkrétně v roce 2020 se jednalo o 38,5 milionu tun odpadu.² Toto číslo zahrnuje veškeré odpady včetně těch nebezpečných. V porovnání s rokem 2009 se produkce odpadů navýšila o 19,3 %. Z celkové produkce odpadu za rok 2020 jeho využitelnost dosahovala úrovně 90 %, 10 % všech odpadů skončilo na skládkách.³

¹ ROSZAK, Theodore a kol. *Ecopsychology: Restoring the Earth, Healing the Mind*. San Francisco: Counterpoint, 1995. ISBN 0-87156-406-8.

² Zpráva o životním prostředí za rok 2020. MŽP [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211115-Vlada-schvalila-Zpravu-o-zivotnim-prostredi-za-rok-2020/\\$FILE/Zprava_o_zp2020.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211115-Vlada-schvalila-Zpravu-o-zivotnim-prostredi-za-rok-2020/$FILE/Zprava_o_zp2020.pdf)

³ Produkce a nakládání s odpady v roce 2020. MŽP [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Produkce_a_nakladani_2020-20211029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Produkce_a_nakladani_2020-20211029.pdf)

Souhrnná data o odpadovém hospodářství ČR v letech 2009–2020. MŽP [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Souhrnna_data_2009_2020-20211029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Souhrnna_data_2009_2020-20211029.pdf)

Obyvatelé České republiky v poměrně vysokém měřítku dbají na třídění⁴, z tohoto důvodu nepřekvapí ani skutečnost, že většinu recyklovaného odpadu tvořil tříděný odpad. Z celkového množství odpadu tvořil 14,9 % komunální odpad, což představuje 5,7 milionů tun odpadu. U komunálního odpadu je výsledná statistika podstatně horší, neboť ke skládkování dochází u celých 48 %⁵ – to představuje dohromady 2,736 milionů tun komunálního odpadu, přestože velká část mohla být využita. Důvodem ke skládkování totiž není jeho nevyužitelnost či technologické překážky – přinejmenším je možné komunální odpad spálit a využít jej tak alespoň energeticky, to se však děje pouze u 12 % komunálního odpadu.⁶ Pro mnohé obce je bohužel snazší komunální odpad skládkovat, neboť se jedná o technologicky i ekonomicky méně náročný postup než odpad jinak zpracovávat.⁷

Na tomto místě je vhodné podotknout, že díky regulacím je zároveň dostatečně administrativně i technologicky náročné založení skládky nové, z tohoto důvodu tak dochází spíše k rozšiřování skládek již existujících.⁸ Z uvedených dat je patrné, že v oblasti zpracování komunálního odpadu má společnost ještě značné rezervy. Při pohledu zpět k obecným důvodům, je tedy zejména pro menší města a obce technologicky a ekonomicky náročné provozovat vlastní spalovnu nebo alespoň třídíčku. Od roku 2030 navíc bude platit zákaz skládkování využitelného odpadu.⁹ Současná celosvětová roční produkce komunálního odpadu je odhadována na 2 miliardy tun za rok. Dle studie, která byla vypracována pod záštitou Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj z roku 2019, se očekává, že do roku 2060 dojde ke zdvojnásobení celosvětové spotřeby materiálů.¹⁰ Jiná studie vypracovaná Světovou bankou dokonce předpokládá, že produkce odpadů se do roku 2050 zvýší dokonce o 70 %.¹¹ To by znamenalo, že v roce 2050

⁴ Ze statistik v rámci projektu „Samo sebou“ vyplývá, že odpad třídí 3 ze 4 Čechů.

Výsledky třídění a recyklace odpadu za rok 2019. *Samosebou* [online]. 13. 5. 2020 [cit. 2021-11-12]. Dostupné z: <https://www.samosebou.cz/2020/05/13/vysledky-trideni-a-recyklace-odpadu-za-rok-2019/>

⁵ Produkce a nakládání s odpady v roce 2020. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Produkce_a_nakladani_2020-20211029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Produkce_a_nakladani_2020-20211029.pdf)

⁶ Tamtéž.

⁷ FILIP, Jiří, Jana KOTOVICOVÁ a František BOŽEK. *Komunální odpad a skládkování*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2006. ISBN 80-7157-712-X.

⁸ K založení nové skládky jsou vyžadovány minimálně územní rozhodnutí, stavební povolení, kolaudační souhlas, dále souhlas krajského úřadu nebo alternativně k němu integrované povolení.

⁹ § 40 zákona o odpadech.

¹⁰ Global Material Resources Outlook to 2060: Economic Drivers and Environmental Consequences. *OECD* [online]. Paris: OECD, 2019 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/9789264307452-en>

¹¹ KAZA, Silpa a kol. *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. Washington, DC: World Bank, 2018. ISBN 978-1-4648-1329-0.

by produkce komunálního odpadu vzrostla až na úroveň 3,4 miliardy tun za rok.¹² V nízkopříjmových zemích se produkce odpadů může do roku 2050 až ztrojnásobit, což by mohlo být kritické s ohledem na udržitelnost města¹³ a komunit.

Dne 11. prosince 2019 byl na úrovni Evropské unie (dále jen „EU“) představen Evropskou komisí (dále jen „Komise“) velice ambiciózní plán, který nese název Zelená dohoda pro Evropu a směřuje ke klimaticky neutrálnímu oběhovému hospodářství, což obnáší mimo jiné například inovaci nakládání s odpady.¹⁴ Na otázku, co je to oběhové hospodářství nebo též cirkulární ekonomika, neexistuje jednotná odpověď, přičemž podle některých autorů může mít více než 100 definic.¹⁵ Pro Českou republiku jsou však nejdůležitější přístupy a definice, které jsou formulovány na úrovni EU. Koncept oběhového hospodářství byl představen na úrovni EU již v roce 2015¹⁶ ve sdělení Komise, které nese název „*Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství*“, díky němuž je možné řešit surovinovou krizi a ochránit životní prostředí. Komisí byla navržena opatření, která měla podporovat přechod na oběhové hospodářství v každé fázi hodnotového řetězce výrobku už od jeho počátku. Tedy od výroby, přes spotřebu až po nakládání s odpady a posílení trhu druhotnými surovinami, které šetří primární zdroje. Opatření pak směřují k prodloužení životního cyklu výrobku. Princip, na němž oběhové hospodářství staví, je co nejdelší možné zachování hodnoty produktů, materiálů a zdrojů a minimalizace vzniku odpadů. Hovoří se zde o přechodu ze stávajícího lineárního modelu hospodářství (vytěžit – vyrobit – použít – vyhodit)¹⁷ na oběhové hospodářství, s nímž souvisí podle Kirchherra i tzv. R imperativy, které se rozšiřují z aktuální verze (Reduce¹⁸ – Reuse¹⁹ – Recycle²⁰ – Recovery²¹), na které stojí momentálně hierarchie

¹² Trends in Solid Waste Management. *World Bank* [online]. Washington [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://datatopics.worldbank.org/what-a-waste/trends_in_solid_waste_management.html

¹³ KAZA, Silpa a kol. *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. Washington, DC: World Bank, 2018. ISBN 978-1-4648-1329-0.

¹⁴ Zelená dohoda pro Evropu. *Evropská komise* [online]. Brusel [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/strategie-priority/klicove-politiky-eu-pro-ceskou-republiku/zelena-dohoda-pro-ceskou-republiku_cs

¹⁵ KIRCHHERR, Julian, Denise REIKE a Marko HEKKERT. Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. *Resources, Conservation and Recycling*, 2017, **127**: 221–232. ISSN 0921-3449.

¹⁶ Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství. *EUR-lex* [online]. Brusel [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52015DC0614>

¹⁷ Nový akční plán pro oběhové hospodářství: Čistší a konkurenceschopnější Evropa. COM(2020) 98 final. *Evropská komise* [online]. Brusel [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098>

¹⁸ Snížit využití přírodních zdrojů. Tedy předcházení odpadů.

¹⁹ Opětovné použití výrobku jiným spotřebitelem.

²⁰ Materiálová recyklace.

²¹ Spalování, aby se získal produkt teplo – energie (energetické využití).

odpadového hospodářství, na tu zahrnující i další imperativy (Reuse – Repair²² – Refurbish²³ – Remanufacture²⁴ – Repurpose²⁵ – Rethink²⁶).²⁷

Přínosy, které by tato opatření měla přinést, lze shledat především v již zmíněné snížené spotřebě přírodních zdrojů, dále by měla podpořit konkurenceschopnost EU ve smyslu ochrany před nedostatky zdrojů, ochrany před kolísáním cen a vytváření nových obchodních příležitostí a též ve snížení emisí CO₂, čímž by mohl být naplněn jeden z cílů stanovených Pařížskou dohodou.²⁸

V roce 2018 byl pak schválen balíček oběhového hospodářství (Circular economy package), díky němuž se koncept oběhového hospodářství stal součástí právní regulace EU v oblasti odpadového hospodářství. Na to ČR reagovala balíčkem nových zákonů, konkrétně zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech (dále jen „NZOD“ nebo také „zákon o odpadech“), zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále jen „ZOVŠŽ“) a též došlo k novelizaci zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o obalech“).

Odpad je zdrojem ohrožení složek životního prostředí. Snad nikoho dnes již nepřekvapí, že odpad zdaleka nepředstavuje jen zátěž, avšak lze na něj pohlížet i jako na komoditu, která může mít svou hodnotu, a to především z hlediska dalšího materiálového využití. Subjekty, které odpady produkují, a tedy jimi disponují, na trhu vytváří nabídku. Ne vždy se však odpad dostane do zařízení, která jej následně jsou schopna vhodně využít.

Z tohoto důvodu pak dochází v lepším případě k jeho spalování, kdy je využíván alespoň produkt spalování, tj. teplo, ale také dochází ke skladování využitelných odpadů, které by nemělo přesáhnout dobu tří let, avšak tímto odpad může ztratit na svých vlastnostech a hodnotě. V krajním případě dochází k jeho skládkování, čímž je jeho opětovná využitelnost doslova pohřbena. Cílem pak je snižování podílu skládkování ve prospěch materiálového či energetického využití tak, aby nakládání s odpady bylo v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady. Subjekty, které provozují zařízení určená pro nakládání s odpady, disponují odpovídajícími technickými prostředky

²² Oprava.

²³ Renovace.

²⁴ Využití části produktu, který byl vyřazený pro nový výrobek se zachováním funkce.

²⁵ Využití produktu, který byl vyřazen pro nový výrobek s jinou funkcí.

²⁶ Ve smyslu zajištění maximálního využití.

²⁷ SNOPOKOVÁ, Tereza. Nakládání s odpady v EU a ČR – na cestě k oběhovému hospodářství. *České právo životního prostředí*, 2020, XX(4): 12–35. ISSN 1213-554, s. 15.

²⁸ Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství. *EUR-lex* [online]. Brusel [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52015DC0614>

k materiálovému či energetickému využití anebo k úpravě odpadů a volnou kapacitou, představují na trhu poptávku.

Obchodník s odpadem (dále jen „obchodník“) je naproti tomu subjekt, který spojí výše zmiňovanou nabídku s poptávkou, čímž hraje v odpadovém hospodářství nepostradatelnou roli. Z hlediska budoucího rozvoje odpadového hospodářství má tato role také obrovský potenciál, neboť může pomoci dramaticky zredukovat skladování, skládkování či spalování komunálního odpadu, a tím přispět k plnění tvrdých evropských cílů, které jsou uvedeny v příloze č. 1 NZOD. Definice obchodníka již byla uvedena ve zrušeném zákoně o odpadech č. 185/2001 Sb. (dále jen „SZOD“²⁹), ale prakticky to mohla být pouze osoba, která byla zároveň provozovatelem zařízení. Dle nové právní úpravy NZOD, jež nabyla účinnosti 1. 1. 2021, však obchodník již nemusí mít pro svou činnost zařízení určené pro nakládání s odpady, přičemž postačí splnění podmínek daných zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen „živnostenský zákon“ nebo také „ŽZ“) a získání souhlasu od krajského úřadu dle NZOD.

Institut obchodování s odpadem, potažmo obchodník s odpady, je novým tématem, jemuž zatím nikdo nevěnoval pozornost, minimálně ne na úrovni kvalifikační práce. Dostupná právní literatura řeší pouze dílčí otázky (jako např. podmínky podnikání obecně) a zatím neexistuje ani judikatura soudů jak na vnitrostátní, tak evropské úrovni, která by poukázala na problematické otázky. Z tohoto důvodu se autor rozhodl pro výběr individuálního tématu této diplomové práce na téma „Právní úprava nakládání s odpady z pohledu obchodníka“. Touto prací je zamýšleno naplnit cíle, které jsou stanoveny následovně:

- A) Předložit komplexní analýzu relevantní právní úpravy de lege lata, která se týká nakládání s odpady z pohledu obchodníka.
- B) Odpověď na následující otázku. Je krajský úřad jakožto orgán státní správy vhodný pro vydávání povolení k obchodování s odpady?

V první kapitole budou čtenáři uvedeni do odpadového hospodářství, jelikož zde obchodník působí, a bude také popsána relevantní právní úprava na mezinárodní úrovni, evropské a poté vnitrostátní.

V druhé kapitole bude věnována pozornost základním pojmům odpadového hospodářství, které jsou podle autorova soudu pro obchodníka stěžejní. První podkapitola bude věnována analýze pojmu odpad, a to nejen z důvodu, že obchodník s odpadem

²⁹ „S“ ve smyslu Starého zákona, kdy je očekáván hrdina (obchodník) a Nový zákon je celý o něm.

obchoduje, ale též proto, že definice pojmu odpad je sama o sobě velice problematická a může činit potíže. Vzhledem k tomu, že obchodníka budou zajímat i jiné komodity přímo či nepřímo související s opadem, jistá část textu práce bude věnována podmínkám, kdy odpad přestává být odpadem nebo kdy se odpadovému režimu vyhne a nestane se vůbec odpadem. Obchodník dle ZOD nepotřebuje být provozovatelem zařízení určeného pro nakládání s odpady, ale s provozovateli těchto zařízení bude spolupracovat. Z tohoto důvodu bude jedna podkapitola věnována i pojmu zařízení.

Ve třetí kapitole budou čtenáři seznámeni se subjekty odpadového hospodářství. Pro pochopení postavení obchodníka a jeho činnosti autor považuje za nutné vymezit základní kategorie subjektů, se kterými se obchodník může při své činnosti setkat, popsat jejich vztahy a v rámci tohoto systému pak popsat postavení obchodníka.

Čtvrtá kapitola spolu s pátou kapitolou jsou pak jádrem této diplomové práce. Ve čtvrté kapitole je pozornost věnována obchodníkovi s odpadem, přičemž je nejprve zakotvena jeho role v odpadovém hospodářství. Vzhledem k tomu, že obchodníkem je podnikatel, považuje autor za nutné uvést čtenáře také do veřejnoprávního rámce podnikání, kde se však omezí pouze na úpravu pro obchodníka relevantní. K tomu, aby obchodník mohl vůbec odpad převzít, je potřeba získat potřebné povolení pro daný druh a kategorii odpadu, čemuž bude věnována samostatná podkapitola, v jejímž rámci budou popsány i povinnosti z toho pro obchodníka vyplývající. Dále je pro nakládání s odpadem v režimu obchodování klíčové vymezení otázek vlastnického práva – zda a kdy dochází k převodu vlastnického práva k odpadu na obchodníka, a dále pokud ano, kdy dochází k převodu vlastnického práva z osoby obchodníka na zpracovatele odpadu. Pozornost poslední podkapitoly bude směřována k institutu zprostředkování nakládání s odpady a tento porovnán s institutem obchodování s odpady.

Pátá kapitola je věnována komplexní analýze právní úpravy přepravy odpadů, neboť obchodník „*nesmí s převzatým odpadem nakládat jiným způsobem než s ním obchodovat a přepravovat jej.*“³⁰ Nejprve se tedy autor bude zabírat obecným režimem přepravy odpadů, jejichž předmětem je přeprava odpadů, jež nevykazují nebezpečné vlastnosti a spadají do kategorie odpadů ostatních. Dále se bude věnovat režimu přepravy nebezpečných odpadů, na kterou dopadají přísné regulace. Podstatná část této kapitoly se zaměří také na přeshraniční přepravu odpadů a její jednotlivé druhy, konkrétně bude

³⁰ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

tato rozlišena na přepravu mezi členskými státy EU, vývoz z EU do třetích zemí, dovoz odpadů do EU ze třetích zemí a tranzit přes EU ze třetích zemí a do třetích zemí.

V šesté kapitole je vyčleněn prostor pro rozbor organizace veřejné správy, z níž nejdůležitější roli pro obchodníka hraje krajský úřad, k jehož postavení a vhodnosti se autor staví kriticky.

Stejně jako u všech oborů podnikání jsou i s činností obchodníka s odpady spojené některé skutkové podstaty veřejnoprávních deliktů, přičemž činnost obchodníka s odpady s sebou přináší i některá specifická rizika. V souvislosti s tím nutně nese obchodník ve veřejnoprávní rovině odpovědnost, jíž bude věnována poslední kapitola této práce.

1. Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství je specifické hospodářské odvětví, které ovlivňuje všechny složky národního hospodářství, neboť „*se bezprostředně dotýká všech stupňů výrobního a spotřebního cyklu – od těžby surovin, přes výrobu, dopravu a spotřebu produktů, až po jejich odstranění.*“³¹

Odpadové hospodářství se nezaobírá pouze nakládáním se samotnými odpady, ale v první řadě prevencí vzniku odpadu a dále pak dalšími činnostmi, jako je „*nakládání s odpady, zprostředkování nakládání s odpady, následnou péči o místa, kde byl odpad trvale uložen a kontrola všech těchto činností.*“³² Dalo by se tedy chápat jako systém, který je postaven na určitých principech, je upraven právními předpisy, působí na něm jisté subjekty, které vykonávají činnost, jež je kontrolována, a samotný systém pak sleduje určitý cíl, k jehož dosažení by měly dopomoci různé nástroje. Hlavní cíle, které odpadové hospodářství sleduje, se dají formulovat jako:

- A) Předcházení vzniku odpadů anebo jeho omezování;
- B) V případě, kdy odpady vzniknou, pak s nimi nakládat aspoň tak, aby byly maximální možné míře využity jako druhotné suroviny a aby v co možná nejmenší míře narušovaly životní prostředí.³³

Zákonodárce založil odpadové hospodářství na hierarchii odpadového hospodářství, „*podle níž je prioritou předcházení vzniku odpadu, a nelze-li vzniku odpadu předejít, pak v následujícím pořadí jeho příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, včetně energetického využití, a není-li možné ani to, jeho odstranění.*“³⁴ Samotný výklad a použití ustanovení zákona, který tuto materii upravuje, musí být pak vždy v souladu s touto hierarchií.³⁵ Rigidita ustanovení § 3 odst. 2 NZOD však může přinést nemožnost flexibility v reakcích, kdy je potřeba chránit nejvyšší hodnotu a zdraví lidí, proto zákonodárce dává možnost se odchýlit od hierarchie, pokud „*je to při zohlednění celkových dopadů životního cyklu výrobků a materiálů zahrnujícího vznik odpadu*

³¹ KURAŠ, Mečislav a Vojtech DIRNER. *Environmentální vzdělávání. Modul 6: Odpadové hospodářství* [online]. Ostrava: VŠB-TUO [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.hgf.vsb.cz/export/sites/hgf/546/.content/galerie-souboru/Studijni-materialy/EV-modul6.pdf>

³² § 3 odst. 1 zákona o odpadech.

³³ KURAŠ, Mečislav a Vojtech DIRNER. *Environmentální vzdělávání. Modul 6: Odpadové hospodářství* [online]. Ostrava: VŠB-TUO [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.hgf.vsb.cz/export/sites/hgf/546/.content/galerie-souboru/Studijni-materialy/EV-modul6.pdf>

³⁴ § 3 odst. 2 zákona o odpadech.

³⁵ § 3 odst. 3 zákona o odpadech.

a nakládání s ním vhodné s ohledem na nejlepší výsledek z hlediska ochrany životního prostředí a zdraví lidí.³⁶ To tedy znamená, že hierarchie sama o sobě není rigidní.

Při analýze hierarchie nakládání s odpady si nelze nevděkovat jistých environmentálních principů, na kterých je právo životního prostředí založeno. Například zařazení „předcházení vzniku odpadu“ do systému odpadového hospodářství je dáno principem prevence, který říká, že je lepší něčemu předejít, nežli pak řešit následky. Těmito následky může být právě poškození či ohrožení životního prostředí^{37, 38} či jiných hodnot. Do tohoto principu by se měl promítat i princip nejlepší dostupné techniky³⁹ (dále jen „BAT“), který by v praxi měl dosahovat největší možné ochrany životního prostředí. Princip trvale udržitelného rozvoje zas koordinuje ochranu životního prostředí s ohledem na ekonomické a sociální aspekty, přičemž uplatňování tohoto principu by mělo vést k šetrnému využívání zdrojů.⁴⁰

Místem, kde je na evropské úrovni tato hierarchie výslovně upravena, je Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (dále jen „2008/98/ES“) v ustanovení čl. 4, z čehož v podstatě naše vnitrostátní právní úprava vychází, jelikož došlo k transpozici této směrnice do vnitrostátního práva.

Závazné cíle jsou pak stanoveny předpisy Evropské unie, jež jsou transponovány do přílohy č. 1 k NZOD. Cíle odpadového hospodářství krom samotné hierarchie nakládání s odpady jsou pak nastaveny následovně:

1. *„Zvýšit do roku 2025 úroveň přípravy k opětovnému použití a úroveň recyklace komunálních odpadů nejméně na 55 % celkové hmotnosti komunálních odpadů vyprodukovaných na území České republiky.*
2. *Zvýšit do roku 2030 úroveň přípravy k opětovnému použití a úroveň recyklace komunálních odpadů nejméně na 60 % celkové hmotnosti komunálních odpadů vyprodukovaných na území České republiky.*

³⁶ § 3 odst. 3 zákona o odpadech.

³⁷ Životní prostředí je zas chápáno jako nejvyšší hodnota, která musí být chráněna a toto je reflektováno v tzv. principu nejvyšší hodnoty, neboť životní prostředí je podmínkou pro život, tak pro zdraví a z tohoto pohledu je nenahraditelné.

³⁸ § 293 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

³⁹ Nejlepší dostupné techniky (BAT). MPO [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/ippc-integrovanaprevence-a-omezovani-znecisteni/referencni-dokumenty-bref/nejlepsi-dostupne-techniky-bat--224368/>

⁴⁰ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7, s. 50–51.

3. *Zvýšit do roku 2035 úroveň přípravy k opětovnému použití a úroveň recyklace komunálních odpadů nejméně na 65 % celkové hmotnosti komunálních odpadů vyprodukovaných na území České republiky.*
4. *Odstraňovat uložením na skládku v roce 2035 a v letech následujících nejvýše 10 % z celkové hmotnosti komunálních odpadů vyprodukovaných na území České republiky.*
5. *Energeticky využívat v roce 2035 a v letech následujících nejvýše 25 % z celkové hmotnosti komunálních odpadů vyprodukovaných na území České republiky; toto množství může být navýšeno o rozdíl mezi množstvím komunálních odpadů, které mohly být uloženy na skládku podle bodu 4, a skutečným množstvím komunálních odpadů uložených na skládku.*⁴¹

1.1. Základní právní rámec

Tato podkapitola se věnuje právní úpravě odpadového hospodářství a jejímu základnímu výčtu. Odpadové hospodářství je upraveno na vícero úrovních práva, tedy na mezinárodní, evropské a vnitrostátní. Vnitrostátní úprava pak vychází především z té evropské (unijní). Při výčtu se autor bude omezovat pouze jen na ty prameny, které jsou pro obchodníka relevantní a se kterými v této práci pracuje.

1.1.1. Mezinárodní právo

V mezinárodním právu se dle teorie rozlišuje tzv. hard law a soft law. Vedle závazných mezinárodněprávních norem hard law existuje mnoho dokumentů doporučující povahy, které nejsou právně závazné ani vynutitelné.⁴² Mezinárodněprávní úprava nakládání s odpady se zaměřuje především na přeshraniční pohyb odpadů a na způsoby zneškodňování. Co se týče předcházení vzniku odpadů, to je řešeno na úrovni soft law. Nejvýznamnějším dokumentem je pak Agenda 21.⁴³⁴⁴

Nejvýznamnější úmlouvou, tedy hard law, je přitom Úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování (dále jen „Basilejská úmluva“), která byla přijata v rámci Programu OSN pro životní prostředí (UNEP)

⁴¹ Příloha č. 1 k zákonu o odpadech.

⁴² DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7, s. 114.

⁴³ Tamtéž, s. 424.

⁴⁴ S Agendou 21 autor v této práci nepracuje, pouze jen uvádí jako příklad soft law.

22. března 1989 a vstoupila v platnost 5. května 1992. Má 189 smluvních stran.⁴⁵ Basilejská úmluva vznikla jako reakce na činnost obchodníků v 80. letech 20. století, kteří zprostředkovávali levnější odstraňování nebezpečného odpadu vývozem do rozvojových zemí.⁴⁶ Princip kontroly přeshraniční přepravy odpadů je pak založen na předchozím oznámení a souhlasu, kdy všechny státy, které jsou do přepravy zapojené, musí být o přepravě informovány a musí s přepravou vyslovit souhlas.⁴⁷

Dalším důležitým pramenem, jenž souvisí s mezinárodní přepravou odpadů, je rozhodnutí, které vydala Rada OECD (C(92)39/FINAL) ze dne 30. března 1992, o kontrole přeshraničního pohybu odpadů určených k využití a jež bylo v roce 2003⁴⁸ nahrazeno rozhodnutím Rady OECD (C(2001)107/FINAL), (dále jen „rozhodnutí OECD“).

1.1.2. Právo Evropské unie

EU má právní subjektivitu a její právní řád je od mezinárodního práva oddělený. Prameny evropského práva jsou obsaženy v primárním a sekundárním unijním právu, přičemž největší relevanci v primárním právu má smlouva o Evropské unii (dále jen „SEU“) a Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Na těchto smlouvách je pak založeno sekundární právo. Autor v této práci bude pracovat převážně s nařízeními a se směrnicemi. Základní rozdíl je ten, že nařízení jsou pro členské státy závazná a přímo použitelná a směrnice se považují za nástroj harmonizace, tedy jsou určeny členským státům, aby danou materii, jež směrnice upravují, transponovaly do právního řádu daného státu.⁴⁹

Směrnice 2008/98/ES stanovuje právní rámec, který se týká nakládání s odpady v rámci celé EU, definuje základní pojmy a zavádí požadavky, jež se týkají nakládání s odpady.⁵⁰ V této směrnici je poprvé obchodník definován, navíc tato rozlišuje mezi odpadem a vedlejším produktem. V rámci balíčku oběhového hospodářství, který autor již zmínil v úvodu této práce, bylo schváleno několik směrnic, příkladem je Směrnice

⁴⁵ Parties to the Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal. *Basel* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <http://www.basel.int/Countries/StatusofRatifications/PartiesSignatories/tabid/4499/Default.aspx>

⁴⁶ Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informacni_brozury_chemicke_latky/\\$FILE/OZV-basilejska_umluva-20120327.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informacni_brozury_chemicke_latky/$FILE/OZV-basilejska_umluva-20120327.pdf)

⁴⁷ Též pro Českou a Slovenskou Federativní republiku.

⁴⁸ Dne 20. listopadu 2003 nabylo účinnosti.

⁴⁹ Směrnice Evropské unie. In: *Wikipedia: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2021-11-13 [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Směrnice_Evropské_unie

⁵⁰ V 1. bodě odůvodnění 2008/98/ES

Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2018/851 ze dne 30. května, kterou se mění směrnice 2008/98/ES (dále jen „směrnice 2018/851/ES“).

Na evropské úrovni v čl. 7 směrnice 2008/98/ES se stanoví seznam odpadů ve formě rozhodnutí Komise 2000/532/ES ze dne 3. května 2000, jenž spojuje Evropský katalog odpadů se seznamem nebezpečných odpadů ve smyslu čl. 1 odst. 4 směrnice Rady 91/689/EHS o nebezpečných odpadech.

Co se týče přeshraniční přepravy, ta je upravena Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, o přepravě odpadů ze dne 14. června 2006 (dále jen „nařízení 1013/2006“), které je ve všech členských státech EU závazné a též přímo použitelné. Dalším nařízením, se kterým autor pracuje je nařízení č. 1418/2007 ze dne 29. listopadu 2007, o vývozu některých odpadů určených k využití, uvedených v příloze III nebo IIIA nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, do některých zemí, na něž se nevztahuje rozhodnutí OECD o kontrole pohybu odpadů přes hranice (dále jen „nařízení 1418/2007“).

1.1.3. Vnitrostátní právo

Po vstupu ČR do EU vzniká většina zákonů, jež se týkají oblasti odpadového hospodářství transpozicí právních předpisů EU, což reflektuje nejenom skutečnost přeshraničního charakteru ochrany životního prostředí, ale též i nutnost sjednotit environmentální standardy, které by měly fungovat v podmínkách jednotného trhu EU.⁵¹

Z tohoto důvodu je vnitrostátní právní úprava významným způsobem ovlivněna evropskými předpisy, ale také často novelizována. Příkladem může být SZOD, který byl od doby své účinnosti novelizován téměř padesátkrát. Stal se tak značně nepřehledným a komplikovaným předpisem.⁵²

Právní úprava odpadového hospodářství je upravena v současnosti ve třech zákonech, a to v již zmiňovaném NZOD, ZOVSŽ a v zákonu o obalech. V této práci bude autor pracovat převážně s NZOD a jeho prováděcími předpisy, tedy vyhláškou č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (dále jen „vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady“) a vyhláškou č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastnosti odpadů (dále jen jako „Katalog odpadů“).

⁵¹ ČR a Evropská unie. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cr_eu

⁵² Důvodová zpráva k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

Podrobný rozbor základního právního rámce je obsahem navazujících kapitol.

2. Základní pojmy odpadového hospodářství

V této kapitole budou vysvětleny základní pojmy odpadového hospodářství, které jsou pro obchodníka stěžejní. Prvním pojmem, který bude analyzován, je pojem odpad. Jde o poměrně problematickou definici, z níž pramení dvě odchylky, a to vedlejší produkt a pak ukončení odpadového režimu. Na tomto místě by autor práce rád podotkl, že obchodník s odpady je stále obchodník, a tedy může obchodovat i s vedlejšími produkty, popřípadě s druhotnými surovinami, které nejsou v odpadovém režimu. Dále bude proveden popis zařízení, neboť tam nakonec bude směřovat odpad, se kterým obchodník bude obchodovat.

2.1. Odpad

S vlastní definicí pojmu „odpad“ se lze setkat prakticky na všech úrovních práva, tedy ať už bude řeč o právu mezinárodním, evropském či vnitrostátním. Ve vnitrostátní právní úpravě definuje pojem odpad NZOD v § 4 odst. 1, kdy odpadem je „*každá movitá věc, které se osoba již zbavuje, má úmysl či povinnost se jí zbavit.*“⁵³ Z toho tedy vyplývá, že odpadem není věc nemovitá a též ani část lidského těla. Tato definice však sama o sobě nepůsobí dostatečně jednoznačně. Nejprve je třeba si uvědomit, že osoba nemusí být vlastníkem věci. Dále není vůbec zřejmé, kdy má daná osoba úmysl či povinnost se movité věci zbavit, od čehož je odvozen právní statut movité věci jako odpadu a zároveň okamžik, ke kterému se věc stává odpadem. Ohledně úmyslu zbavit se věci NZOD používá vyvratitelnou právní domněnku, když říká, že „*osoba má úmysl zbavit se movité věci, pokud tuto věc není možné používat k původnímu účelu.*“⁵⁴

K povinnosti zbavit se věci zákonodárce uvádí výčet situací, se kterými tuto povinnost spojuje.⁵⁵ V případech, kdy je sporné, zda se jedná o odpad či nikoliv, rozhoduje o tomto krajský úřad, a to i *ex officio*.⁵⁶

Pokud zákonodárce setrval v definici odpadu u pojmu movité věci, jež je v „rozporu“ s evropskou směrnicí⁵⁷, musela být rovněž zodpovězena otázka, zda tradiční pojetí (movité) věci v rámci zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský

⁵³ § 4 odst. 1 zákona o odpadech.

⁵⁴ § 4 odst. 2 zákona o odpadech.

⁵⁵ § 4 odst. 3 zákona o odpadech.

⁵⁶ § 4 odst. 4 zákona o odpadech.

Pakliže však běží řízení o veřejnoprávním deliktu nebo opatření k nápravě vedené ČIŽP nebo ÚO s rozšířenou působností, je dána překážka *litispendence* a KÚ nemůže o povaze movité věci rozhodnout.

⁵⁷ 2008/98/ES.

zákoník“), *a priori* nevylučuje aplikaci tohoto pojmu v režimu NZOD, neboť tento definuje „věc“ jako „vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.“⁵⁸ Již komentářová literatura k občanskému zákoníku objasnila, že za movité věci je možné považovat i odpady a kaly.⁵⁹ Užitečnost věci totiž není možné chápat ve vztahu k jednotlivě určené osobě, ale v nejširším slova smyslu, věc tedy může být užitečná mimo jiné ve smyslu hospodářském, i technickém. Odpad, vzhledem k pokročilým technologiím a možnostem jeho zpracování, proto v dnešním právním pojetí movitou věcí může být.⁶⁰ Obdobnou analýzou tohoto výkladu se došlo i v důvodové zprávě k závěru, že vymezení odpadu pojmem „*movitá věc (...) je vyhovující*.“⁶¹

Zákonodárce pak vymezuje existenci kategorií a druhů, do kterých se odpad zařazuje.⁶² Povinnost odpad zařadit do kategorií a druhů pak má původce⁶³ anebo provozovatel zařízení, pokud přebírá odpad od nepodnikající fyzické osoby.⁶⁴ Do kategorie odpadu se jako **nebezpečný**⁶⁵ zařazuje odpad, který vykazuje alespoň jednu z patnácti nebezpečných vlastností (např. výbušnost, hořlavost, dráždivost atd.⁶⁶). Těmto odpadům je potřeba věnovat zvýšenou pozornost, jelikož mohou poškozovat zdraví nebo životní prostředí. Pokud odpad žádnou z nebezpečných vlastností nevykazuje, zařazuje se do kategorie jako **ostatní odpad**, to ale neplatí vždy. Výjimkou je směsný komunální odpad, který se považuje za ostatní odpad, i kdyby splňoval podmínky pro zařazení do kategorie odpad nebezpečný.⁶⁷

Specifickou kategorií je pak již zmiňovaný **komunální odpad**. Rozumí se jím pak směsný a tříděný odpad z domácností a též z jiných zdrojů (pokud jeho povaha a složení je podobná odpadu z domácnosti), nepůjde však o „*odpad z výroby, zemědělství, lesnictví,*

⁵⁸ § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ KOUKAL, Pavel. § 489 [Pojem věci v právním smyslu]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9, s. 1731.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Důvodová zpráva k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

⁶² § 6 odst. 1 zákona o odpadech.

⁶³ § 12 odst. 2 písm. a) zákona o odpadech.

⁶⁴ § 17 odst. 1 písm. bod 4. zákona o odpadech.

⁶⁵ Jako nebezpečný odpad se dle § 7 odst. 1 NZOD označuje odpad, který a) vykazuje buď jednu z nebezpečných vlastností dle nařízení komise č. 1357/2014, b) se zařazuje jako nebezpečný dle Katalogu odpadů, c) je smísen nebo znečištěn odpadem dle písm. b).

⁶⁶ Viz Nařízení Komise (EU) č. 1357/2014 ze dne 18. prosince 2014, kterým se nahrazuje příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic.

Nařízení Rady (EU) 2017/997 ze dne 8. června 2017, kterým se mění příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES, pokud jde o nebezpečnou vlastnost HP 14 „ekotoxický“.

⁶⁷ § 7 odst. 3 zákona o odpadech.

*rybolovu, septiků, kanalizační sítě a čistíren odpadních vod, včetně kalů, vozidla na konci životnosti ani stavební a demoliční odpad.*⁶⁸

Odpad se dále zařazuje do druhů odpadů. Druhy jsou vymezeny v Katalogu odpadů. Podle Katalogu odpadů se pak odpad zařazuje pod katalogová čísla, kdy první dvojčíslí označuje skupinu, druhé dvojčíslí podskupinu a třetí dvojčíslí druh odpadu. Některé odpady se dále mohou řadit pod poddruh odpadů.⁶⁹ Podrobnosti pak stanoví Katalog odpadů.

Při srovnání definic na všech úrovních práva autor došel k závěru, že na mezinárodní⁷⁰ a evropské úrovni⁷¹ není užívána totožná definice pojmu „odpad“. Na mezinárodní a evropské úrovni se používá v definici odpadu pojem „látka nebo předmět“ namísto pojmu „movité věci“, jenž je užíván na vnitrostátní úrovni. Další odlišností je pojetí definice odpadu v Basilejské úmluvě, kdy se „*odpady rozumějí látky nebo předměty, které jsou zneškodňovány nebo zamýšleny ke zneškodnění nebo jehož zneškodnění požadují ustanovení vnitrostátních právních předpisů.*“⁷² Podle tohoto pojetí by se například odpad podle vnitrostátního práva, který je určený k využití, nepovažoval za odpad podle Basilejské úmluvy.

2.1.1. Kritéria pro určení nebezpečných odpadů

Pro stanovení, zda se jedná o nebezpečný odpad či nikoliv, se využije několika kritérií. Prvním z nich je podmínka, že odpad vykazuje jednu nebo více vlastností vyjmenovanou v příloze přímo použitelných předpisů EU o nebezpečných vlastnostech odpadů (například příloha III nařízení Komise (EU) č. 1357/2014 ze dne 18. prosince 2014), tedy jde například o odpady hořlavé takovým způsobem, že snadno zahoří, mohou způsobit požár třením, ale také jde o odpady „ekotoxické“, mutagenní, toxické aj.⁷³ Dalším kritériem je Katalog odpadů. Jde o kompletní katalog druhů odpadů, přičemž kódy všech druhů odpadů, které jsou nebezpečné, jsou zde označeny symbolem „*“. Jde například o vrtné kaly a odpady obsahující ropné látky, agrochemické odpady obsahující nebezpečné

⁶⁸ § 11 odst. 2 písm. a) zákona o odpadech.

⁶⁹ § 4 odst. 1 Katalog odpadů.

⁷⁰ Čl. 2, v bodě 1 Sdělení č. 6/2015 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Basilejské úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice státu a jejich zneškodňování.

⁷¹ Čl. 3, v bodě 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008, o odpadech a zrušení některých směrnic.

⁷² Čl. 2, v bodě 1 Sdělení č. 6/2015 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Basilejské úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice státu a jejich zneškodňování.

⁷³ Příloha III nařízení Komise (EU) č. 1357/2014 ze dne 18. prosince 2014, kterým se nahrazuje příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic.

látky, nehalogenovaná organická činidla k impregnaci dřeva a další. Katalog obsahuje celkem 421 druhů nebezpečných odpadů.⁷⁴ Třetím kritériem je smísení (s) nebo znečištění odpadem, který je označený jako nebezpečný v Katalogu odpadů,⁷⁵ s výjimkou směsného komunálního odpadu.⁷⁶

K hodnocení nebezpečných vlastností odpadů stanoví podle kategorie odpadu ministerstvo životního prostředí a ministerstvo zdravotnictví pověřené osoby, které mohou činnost hodnocení nebezpečných vlastností odpadů provádět.⁷⁷ Nebezpečné vlastnosti odpadů se hodnotí vždy u konkrétního existujícího odpadu nebo takového odpadu, který vzniká řízeným nebo známým postupem, jenž zaručuje pro vznikající odpad neměnné vlastnosti.⁷⁸ U odpadu, který je vyhodnocen jako nikoli nebezpečný, vystaví pověřená osoba prostřednictvím ISPOPu osvědčení.⁷⁹

2.2. Ukončení odpadového režimu

Odpad, jenž byl recyklovaný nebo jinak využitý a zároveň je vymezený buďto na úrovni EU přímo použitelnými předpisy⁸⁰ anebo prováděcími předpisy na vnitrostátní úrovni, přestane být odpadem v momentě, jež tyto předpisy uvádějí a za splnění těchto kumulativních podmínek:

- 1) Musí splňovat kritéria stanovená právními předpisy a tato kritéria musí být ověřena vzorkováním a zkoušením, popřípadě jiným způsobem, který je stanoven ve výše zmiňovaných právních předpisech.
- 2) Musí splňovat technické požadavky, jež se vážou pro konkrétní účely za předpokladu, že je tak stanoveno v právních předpisech anebo technickými normami, které se používají na výrobky.
- 3) Musí splňovat požadavky, které jsou kladeny z jiných právních předpisů⁸¹ a zároveň jeho využití nebude mít dopad na životní prostředí a ani na zdraví lidí.

⁷⁴ Vyhláška č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů, v platném znění.

⁷⁵ § 7 odst. 1 zákona o odpadech.

⁷⁶ § 7 odst. 3 zákona o odpadech.

⁷⁷ § 74 odst. 1 a 2 zákona o odpadech.

⁷⁸ § 76 odst. 1 zákona o odpadech.

⁷⁹ § 76 odst. 3 zákona o odpadech.

⁸⁰ Příkladem může být nařízení Rady (EU) č. 333/2011 ze dne 31. března 2011, kterým se stanoví kritéria vymezující, kdy určité typy kovového šrotu přestávají být odpadem ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES.

⁸¹ Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb.,

4) Musí být zpracována průvodní dokumentace.⁸²

Pokud by však odpad byl využit a nebyl by vymezen na úrovni EU přímo použitelnými předpisy nebo prováděcím právním předpisem a zároveň nepůjde o odpad, jenž by byl určený k dalšímu zpracování, které by podléhalo technickým požadavkům a kritériím, ukončuje se jeho odpadový režim v okamžiku, který je stanovený v povolení, jež vydal krajský úřad dle § 10 odst. 1 NZOD. Musí však splnit požadavky, které jsou v tomto povolení stanoveny. To se ověřuje způsobem stanoveným taktéž v povolení a zároveň musí být k tomuto zpracována průvodní dokumentace.⁸³

Odpad, jenž je pak připravený k **opětovnému použití**, ukončuje odpadový režim za splnění těchto kumulativních podmínek:

- 1) Příprava k opětovnému použití byla uskutečněna podle § 34 odst. 3 NZOD.
- 2) Musí splňovat technické požadavky, jež se vážou pro konkrétní účely za předpokladu, že je tak stanoveno v právních předpisech anebo technickými normami, které se používají na výrobky.
- 3) Musí splňovat požadavky, které jsou na něj kladeny z jiných právních předpisů, a zároveň jeho využití nebude mít dopad na životní prostředí a ani na zdraví lidí
- 4) Musí být zpracována průvodní dokumentace.⁸⁴

Pokud odpad je zpracovaný v zařízeních, která jsou vymezena v příloze č. 4 NZOD v bodech 1 až 3 do výrobku, pak v okamžiku takového zpracování odpad vystupuje z odpadového režimu.⁸⁵

2.3. Vedlejší produkt

Vedlejším produktem je věc movitá, která vzniká při výrobě⁸⁶ jakožto její nedílná součást. Cílem ale není výroba nebo získání této věci. Musí být také splněny další podmínky, a to zajištění využití, které je možné bez dalšího zpracování jiným způsobem, než je při běžné výrobní praxi, je v souladu se zvláštními právními předpisy a toto využití nepovede k nepříznivým účinkům na životní prostředí či lidské zdraví. Zároveň musí být

o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸² § 9 odst. 1 zákona o odpadech.

⁸³ § 9 odst. 2 zákona o odpadech.

⁸⁴ § 9 odst. 3 zákona o odpadech.

⁸⁵ § 9 odst. 4 zákona o odpadech.

⁸⁶ Demoliční suť může být považována za vedlejší produkt. Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 12. 2020, č. j. 2 As 22/2019-45, což je v rozporu s podmínkou vzniku při výrobě.

splněna všechna kritéria, která jsou pak ověřena vzorkováním, zkoušením či jiným způsobem.⁸⁷

Jak již autor předeslal v úvodu této kapitoly, obchodník může obchodovat nejen s odpadem, ale též s vedlejšími produkty. Smysl tohoto institutu je vyřadit vedlejší produkty z režimu odpadu. Tím se mohou snížit náklady, které by jinak mohly vzniknout, a též administrativní náročnost, neboť odpadají povinnosti jako například vedení průběžné evidence.

2.4. Druhotná surovina

Druhotné suroviny se dají považovat jako základní prvek pro uzavření cyklu zdrojů, podle něhož je založen ekonomický směr EU – oběhové hospodářství.⁸⁸

Definice druhotné suroviny je oproti SZOD k nalezení v § 11 odst. 2 písm. h) NZOD, tedy půjde o materiály, které mají charakter vedlejších produktů nebo odpadů, jež byly upraveny a přestaly být odpadem po splnění podmínek a kritérií v případech, jestliže byly stanoveny. Dále může jít o materiály, jež byly získány z výrobků, které podléhají zpětnému odběru podle ZOVSŽ nebo materiálů z výrobků, které jsou využitelné pro další zpracování zahrnující i nespotřebované vstupní suroviny a materiály, jež jsou předávány k novému využití.⁸⁹

2.5. Zařízení určené pro nakládání s odpady

Zařízením se rozumí „*technická jednotka, pozemek, stavba nebo část stavby*“.⁹⁰ NZOD pak rozděluje tzv. stacionární zařízení určené pro nakládání s odpady následovně:

1. **Zařízení ke skladování, sběru, úpravě, využití nebo odstranění odpadu,** ve kterém probíhají činnosti, jež jsou specifikovány v příloze č. 2 k NZOD v Katalogu činností, a které je provozované na základě povolení,⁹¹ jež vydává krajský úřad.

⁸⁷ § 8 odst. 1 zákona o odpadech.

⁸⁸ Politika druhotných surovin. MPO [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/politika-druhotnych-surovin-cr/2019/8/Politika-druhotnych-surovin-CR.pdf>

⁸⁹ § 11 odst. 2. písm. h) zákona o odpadech.

⁹⁰ § 11 odst. 1 písm. q) zákona o odpadech.

⁹¹ Dle § 21 odst. 2 zákona o odpadech.

2. **Zařízení k využití odpadu**, které je vymezené v příloze č. 4 k NZOD a není provozováno na základě povolení, ale výjimky dle § 21 odst. 3 NZOD. Zahájení provozu musí být jen ohlášeno dle § 95 odst. 1 NZOD.
3. **Malé zařízení** se provozuje na základě souhlasu dle § 64 odst. 2 NZOD.⁹²

Další možností je provozování **mobilního zařízení**, které je pak definováno jako zařízení určené pro nakládání s odpady a je zároveň schopno samostatného pohybu a funkce, přičemž když se bude přemísťovat, neztratí žádnou ze svých funkcí.⁹³ K tomu, aby takové mobilní zařízení mohlo být provozováno, je pak potřeba písemně oznámit jeho provoz před jeho zahájením, a to příslušnému krajskému úřadu, dále krajské hygienické stanici a též příslušnému obecnímu úřadu. Příslušnost se zjišťuje na základě území obce, kde má být mobilní zařízení provozováno.⁹⁴

Zařízení, které je určeno pro nakládání s odpady, pak smí provozovat pouze PO nebo podnikající FO⁹⁵, jež mají sídlo nebo odštěpný závod na území ČR.⁹⁶

K tomu, aby mohla osoba provozovat zařízení, ke kterému je potřeba získat nejprve povolení provozu takového zařízení od krajského úřadu, jež je popsáno v § 22 NZOD. Povolení se pak vydává pro různé typy činností, kteréžto jsou vymezeny v příloze č. 2 NZOD v Katalogu činností. Nedílnou součástí takového povolení je pak schválený **provozní řád**⁹⁷ zařízení. Povolení se vydává na dobu neurčitou, výjimku z tohoto pravidla však tvoří mobilní zařízení, u něhož je doba omezena nejdéle na 6 let.⁹⁸

K žádosti o vydání povolení provozu zařízení pak žadatel musí připojit závazné stanovisko krajské hygienické stanice, která posuzuje žádost z hlediska dopadů na zdravotní rizika, jež mohou ovlivnit zdraví lidí.⁹⁹ V případě, kdy podmínky provozu zařízení jsou z hlediska ochrany zdraví nebo životního prostředí v žádosti nedostatečně zajištěné, může pak krajský úřad stanovit další podmínky, které tuto ochranu zajistí.¹⁰⁰

Rozhodnutí o povolení provozu zařízení je vykonatelné až teprve dnem, kdy rozhodnutí, jež jsou vyjmenovaná v § 22 odst. 5 NZOD nabydou právní moc.¹⁰¹ Bez

⁹² § 11 odst. 1 písm. r) zákona o odpadech.

⁹³ § 11 odst. 1 písm. s) zákona o odpadech.

⁹⁴ § 17 odst. 1 písm. g) zákona o odpadech.

⁹⁵ O provozovateli zařízení více v kapitole 3.

⁹⁶ § 21 odst. 1 zákona o odpadech.

⁹⁷ Obsahové náležitosti jsou stanoveny vyhláškou o podrobnostech nakládání s odpady.

⁹⁸ § 22 odst. 1 zákona o odpadech.

⁹⁹ § 22 odst. 3 zákona o odpadech.

¹⁰⁰ § 22 odst. 4 zákona o odpadech.

¹⁰¹ § 22 odst. 5 zákona o odpadech.

povolení provozu zařízení však nelze vydat tato rozhodnutí. Výjimku tvoří zařízení, která smí být provozována bez povolení podle § 21 odst. 3 NZOD.¹⁰²

Na provozovatele těchto zařízení je pak kladena řada povinností, které jsou dále popsány v kapitole 4 (4.2.1).

¹⁰² § 22 odst. 6 zákona o odpadech.

3. Subjekty odpadového hospodářství a jejich vztahy

Pro pochopení postavení obchodníka a jeho činnosti je nutné v první řadě vymezit základní kategorie subjektů, jejichž činnosti spadají do oblasti odpadového hospodářství. Dále je potřeba popsat jejich vzájemné vztahy a v rámci tohoto systému pak popsat postavení obchodníka. V případě vymezení subjektů budou popsány jejich povinnosti, avšak autor se omezí pouze na ty, které mají potenciál ovlivňovat vztah k obchodníkovi.

3.1. Původci odpadů

Původce je definován v § 5 NZOD, jakožto „každý, při jehož činnosti vzniká odpad, právnická nebo podnikající fyzická osoba, která provádí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadu, nebo obec od okamžiku, kdy osoba odloží odpad podle § 59 a 60 na místo obcí k tomu určenému.“¹⁰³

Z této definice zde tedy působí v podstatě tři typy původců, jimiž jsou 1) FO nepodnikající, 2) FO podnikající a PO, 3) obec.

Autor by rád připomenul, že s původcem je spjato i vlastnictví k odpadu. „Vlastnictví je přímé a výlučné právní panství určité individuálně určené osoby nad konkrétní věcí,“¹⁰⁴ v tomto případě nad odpadem. Vlastnictví je předpokladem realizace obchodu. Pokud původce vlastní odpad, může ho pak předat zařízení určenému pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu v souladu s hierarchií odpadového hospodářství buď přímo, nebo prostřednictvím dopravce.¹⁰⁵ Z toho vyplývá, že původce může s odpadem obchodovat samostatně bez prostředníka a též že může využít vlastní dopravní prostředek. Jedná se o chování *preater legem*, poněvadž zákon neříká, jakým způsobem má odpad předat.

U původce odpadů bude docházet ke shromažďování odpadu, kterým se rozumí soustředění odpadu v místě jeho vzniku a takto uložený odpad nepřesáhne dobu jednoho roku.¹⁰⁶ Původce je povinen soustředěný odpad soustřeďovat odděleně¹⁰⁷, kdy jsou jednotlivé odpady roztríděny podle druhu a kategorie,¹⁰⁸ a zároveň původce má povinnost

¹⁰³ § 5 zákona o odpadech.

¹⁰⁴ VOSTROVSKÁ, Zdenka a kol. *Skripta: Kondiční kurz z praktické hospodářské politiky* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2012 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://khp.vse.cz/wp-content/uploads/page/320/Metodicky%CC%81-pokyn-5HP-324.pdf>

¹⁰⁵ § 13 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech.

¹⁰⁶ § 11 odst. 3 písm. a) zákona o odpadech.

¹⁰⁷ § 13 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

¹⁰⁸ § 11 odst. 1 písm. d) zákona o odpadech.

zajistit, aby nedošlo k odcizení či znehodnocení odpadu, což by zhoršilo jeho následné zpracování.¹⁰⁹

Mezi původcem odpadu a obchodníkem by měl vznikat vztah založený na vzájemné potřebě, kdy obchodník má motivaci vyhledávat původce odpadu, protože takový subjekt pro něj představuje zdroj odpadu, a tedy možnost zisku, a zároveň původce odpadu má motivaci k tomu, aby vyhledával obchodníky s odpady, jelikož za předání odpadu obdrží finanční částku. Obchodník může původci poskytnout i jakýsi komfort, jelikož se mu může postarat o celkové odpadové hospodářství¹¹⁰. Někdy spolupráce s obchodníkem může být výhodnější než platit za svoz odpadu, účastnit se poplatkové povinnosti za skládkování odpadu a podobně. Vedle samotného původce odpadu může být pro obchodníka stejně užitečný jakýkoli jiný zdroj odpadu, vyjma nepodnikajících fyzických osob, od nichž odpad nesmí převzít.¹¹¹ Specifická situace pak nastává v případě školy, kdy škola má povinnosti původce, avšak dle právní úpravy se o původce nejedná.

Dále si autor všímá specifík jednotlivých kategorií osob, které jsou v postavení původce odpadů, tyto budou popsány níže.

3.1.1. FO nepodnikající

FO nepodnikající je původcem odpadu. Dochází však k rozlišení povinností, které má FO nepodnikající od ostatních osob, přičemž povinnosti původce má pouze a jen, pokud tak určí zákon.¹¹² Jedná se především o povinnosti vztahující se ke stavebnímu a demoličnímu odpadu, pokud nemůže odpad předat obci za podmínek v § 59 odst. 5 písm. a) NZOD. Zde je však nutné uvědomit si, že pokud taková osoba odloží movitou věc nebo odpad na místo obcí tomu určenému, původcem odpadu a i vlastníkem se stává obec.

FO nepodnikající v obecné rovině zdánlivě smí předat odpad obchodníkovi¹¹³, ale zákonodárce obchodníkům zakazuje, aby odpad přijali od každého. Od nepodnikající fyzické osoby nesmí odpad vůbec přebírat,¹¹⁴ a to dokonce pod hrozbou sankce.¹¹⁵

¹⁰⁹ § 13 odst. 1 písm. d) zákona o odpadech.

¹¹⁰ Tím má autor na mysli přenechání odpadové agendy původce externímu subjektu, který pak za původce řeší veškerou administrativu, komunikuje s úřady, zařizuje odvoz odpadu atd.

¹¹¹ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

¹¹² § 15 odst. 1 zákona o odpadech.

¹¹³ § 13 odst. 1 písm. e), bodu 2. zákona o odpadech.

¹¹⁴ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

¹¹⁵ § 121 odst. 2 písm. d) zákona o odpadech.

3.1.2. FO podnikající a PO

Pro obchodníka velice zajímavou skupinu subjektů tvoří FO podnikající anebo PO, jejichž účast na odpadovém hospodářství spočívá výlučně v tom, že odpad produkují a potřebují se jej zbavit. Zejména podnikatelé z oborů jako průmysl či stavebnictví generují značné množství odpadu, přičemž díky úrovni dnešního technologického pokroku je možné velkou část z něj opětovně použít, recyklovat či jinak využít.

Původce odpadu je navíc povinný vést průběžnou evidenci, která se vede samostatně za každý druh odpadu a za každou provozovnu, v jejímž rámci odpad vzniká,¹¹⁶ a uchovávat ji po dobu pěti let.¹¹⁷ V případě, pokud FO podnikající nebo PO předají veškerý svůj komunální odpad, jehož jsou původcem, do obecního systému, nevedou průběžnou evidenci a ani neplní ohlašovací povinnosti.¹¹⁸ Pokud tedy původce předá odpad obchodníkovi, je tato skutečnost zaznamenána v této evidenci.

3.1.3. Obec

Česká republika má celkem 6258 obcí¹¹⁹, na jejichž území vzniká odpad. Obce se dají rozlišit velikostí, ale i stavem životního prostředí. Každá obec má pak ústavně zaručené právo na samosprávu.¹²⁰ Na základě zmocnění ve čl. 104 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“), pak zastupitelstvo obce vydává obecně závazné vyhlášky. Obecně závaznými vyhláškami může upravovat odpadové hospodářství ve své působnosti tak, aby plnilo cíle, které jsou dány zákonem nebo také stanovit povinnosti osob, které souvisí s předáváním odpadů a movitých věcí do obecního systému.¹²¹

Občané, kteří v dané obci žijí, produkují odpad, jehož původcem, odloží-li jej na místě obcí určených podle § 59 a 60 NZOD, se stává obec.¹²² Obec se též stává původcem odpadu v případech školního sběru, který vzniká v rámci školy, jež se na území dané obce nachází¹²³.

¹¹⁶ § 94 odst. 1 zákona o odpadech.

¹¹⁷ § 94 odst. 3 zákona o odpadech.

¹¹⁸ § 62 odst. 3 zákona o odpadech.

¹¹⁹ Vývoj administrativního dělení Česka. In: *Wikipedia: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2021-11-13 [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vývoj_administrativn%C3%ADho_dělen%C3%AD_Česka

¹²⁰ Čl. 8 Ústavy ČR.

¹²¹ § 59 odst. 6 zákona o odpadech.

¹²² § 5 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

¹²³ § 20 odst. 2 zákona o odpadech.

Byť na ďalších rádcích nepůjde de iure o původce, autor by zde rád navázal na § 13 odst. 2 písm. c) NZOD, podle něhož je obec oprávněna pro převzetí odpadu za podmínek stanovených v § 59 NZOD. Obec v obecním systému je povinna přebrat veškerý komunální odpad, který vyprodukuje fyzické osoby nepodnikající na jejím území.¹²⁴ Je navíc povinna určit místa takovým způsobem, aby docházelo k oddělenému soustředování komunálního odpadu tak, aby nebyla ohrožena jeho následná recyklace.¹²⁵ Navíc zákonodárce určil obcím cíle, aby takto odděleně soustředované složky komunálního odpadu tvořily určité procento z celkové produkce. V roce 2025 tak například obec musí zajistit, aby takto oddělený soustředovaný komunální odpad tvořil 60 % z celkové produkce.¹²⁶ Pokud je obec původcem komunálního odpadu ukládaného na skládku, je subjektem poplatku.

Z pohledu obchodníka se tedy jedná spíše o zdroj nabídky odpadu. V rámci této skupiny subjektů dochází svozovými firmami ke svozu a sběru odpadu, se kterým může být dále nakládáno. Obchodník by tak mohl vstupovat na toto místo řetězce takovým způsobem, že zabrání skládkování alespoň některých druhů odpadů tím, že užitkovatelný odpad od obce vykoupí. Pokud nebude mít obec zájem na tom, aby přímo odpady dále zpracovávala, bude mít alespoň motivaci k tomu, aby vyhledávala obchodníky s odpadem, kteří od ní odpad odkoupí, čímž dojde k růstu příjmové složky obecního rozpočtu.

Škola

Škola je legislativní zkratka NZOD pro právnickou osobu vykonávající činnost školy nebo školského zařízení nebo vysoké školy.¹²⁷ Školního sběru se účastní žáci nebo studenti školního zařízení, kteří předávají odpad z domácností tomuto školnímu zařízení. Škola je oprávněna převzít odpad na základě § 13 odst. 2 písm. d) NZOD za splnění podmínek, které jsou v § 20 NZOD. Na školu se z pohledu zákona nenahlíží jako na provozovatele zařízení a ani jako na původce, avšak jako na vlastníka. Původcem je obec, v jehož místě se škola nachází, ale povinnosti původce za něj plní škola krom jedné povinnosti, jíž je povinnost podání ročního hlášení o produkci a nakládání s odpady. Těmito informacemi však disponuje škola, ta je povinna je předat obci vždy k 15. lednu

¹²⁴ § 59 odst. 1 zákona o odpadech.

¹²⁵ § 59 odst. 2 zákona o odpadech.

¹²⁶ § 59 odst. 3 zákona o odpadech.

¹²⁷ §13 odst. 2 písm. d) zákona o odpadech.

za předchozí kalendářní rok.¹²⁸ Rozsah a způsob splnění této informační povinnosti jsou upraveny vyhláškou MŽP.

3.2. Osoby oprávněné k převzetí odpadu

Původce odpadu nebo obchodník, popřípadě zprostředkovatel či jiné osoby, budou vyhledávat obchodní partnery, kteří jsou oprávněni pro převzetí odpadu. K tomu jim může napomoci Integrovaný systém odpadového hospodářství (dále jen „ISOH“), který slouží jako celostátní a ucelený databázový informační systém a je volně přístupný.¹²⁹ Pro obchodníka může být zajímavá aplikace „*Registr zařízení, obchodníků a spisů*“¹³⁰ a též „*Seznam dopravců*“¹³¹. Informace jsou pravidelně aktualizovány příslušnými krajskými úřady a též i obecními úřady obcí s rozšířenou působností.

3.2.1. Provozovatel zařízení

Provozovatel zařízení je podnikatel, tedy FO podnikající nebo PO, která získala živnostenské oprávnění na živnost volnou¹³² nebo vázanou v závislosti na předmětu podnikání. Jde o ohlašovací živnost, již při splnění podmínek lze provozovat na základě ohlášení¹³³ živnostenskému úřadu.¹³⁴

Živnostenský zákon rozlišuje, zdali předmětem podnikání je „*Podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady*“¹³⁵, což spadá do kategorie vázané živnosti, u níž se požaduje kromě splnění všeobecných podmínek též odborná způsobilost,¹³⁶ anebo zdali jde o předmět podnikání „*Nakládání s odpady (vyjma nebezpečných)*“, kdy jde o živnost volnou a stačí splnit pouze všeobecné podmínky, jako je svéprávnost a bezúhonnost.

Pokud podnikatel získá živnostenské oprávnění, neopravňuje ho to k tomu, aby mohl odpad rovnou převzít. Pokud se jedná o provozovatele zařízení ke skladování, sběru, úpravě, využití nebo odstranění odpadu, je zapotřebí, aby provozovatel získal povolení

¹²⁸ § 20 zákona o odpadech.

¹²⁹ Informační systém odpadového hospodářství ISOH. *CENIA* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://www.cenia.cz/odpadove-a-obehove-hospodarstvi/isoh/>

¹³⁰ Registr zařízení, obchodníků a spisů. *ISOH* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://isoh.mzp.cz/RegistrZarizeni>

¹³¹ Seznam dopravců odpadů. *ISOH* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://isoh.mzp.cz/SeznamDopravcu>

¹³² § 25 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹³³ § 9 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹³⁴ § 45 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹³⁵ Příloha č. 2 k zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹³⁶ § 24 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

k provozu zařízení určeného pro nakládání s odpadem, jež vydává krajský úřad.¹³⁷ Pokud se však jedná o provozovatele zařízení k využití odpadu, jež je vymezené v příloze 4 NZOD, pak je provozováno spolu s malým zařízením na základě výjimky, která je vymezena v § 21 odst. 3 NZOD, a postačí pouhé ohlášení podle § 95 odst. 1 NZOD.

Žadatelé o povolení provozu zařízení pro nakládání s odpady musí předložit návrh provozního řádu a provozní deník, který jsou pak povinni vést¹³⁸. Požadavky jsou vymezeny ve vyhlášce o podrobnostech nakládání s odpady. Tady by autor rád zdůraznil, že pokud žadatel napíše do návrhu provozního řádu více povinností nad rámec, který vyžaduje zákon, po jeho schválení se stávají tyto povinnosti závazné.

Pokud tedy provozovatel je oprávněn převzít odpad do zařízení určeného pro nakládání s odpady, pak se na něj od okamžiku převzetí vztahují všechny povinnosti provozovatele a též na něj přechází vlastnické právo k danému odpadu.¹³⁹ Rozdílná situace může nastat například v zařízení ke skladování odpadu před využitím, úpravě před využitím nebo k využití, kdy otázka vlastnictví může být určena smlouvou mezi provozovatelem zařízení a osobou, která odpad předala. Takový odpad pak musí být určitelný a nakládání s ním musí být prováděno odděleně.¹⁴⁰ Vlastník odpadu je pak ten, který rozhoduje, do jakého zařízení nebo jakému obchodníkovi má být jeho odpad předán.

Provozovatel zařízení je povinen provozovat zařízení v souladu s povolením, tedy i v souladu se schváleným provozním řádem.¹⁴¹ Dále je povinen vést průběžnou evidenci a plnit ohlašovací povinnosti. K tomuto mu má sloužit identifikační číslo zařízení, které přiděluje krajský úřad.¹⁴² Odpad, který je oprávněn převzít, musí zvážit, provést vizuální kontrolu a zkontrolovat zařazení odpadu podle druhu a kategorie. Provozovatel zařízení může převzít jen takový odpad daného druhu a kategorie, ke kterému je oprávněn, v jiném případě je povinný převzetí odmítnout.¹⁴³ V případě převzetí pak vydává potvrzení, v němž bude uvedeno, jaké množství odpadu převzal, jakého druhu a kategorie a též identifikační číslo jeho zařízení.¹⁴⁴

Sběr odpadu může provozovatel provádět buďto v zařízení ke sběru odpadů, nebo v mobilním zařízení.¹⁴⁵ Odpad v mobilním zařízení může být uložen nejdéle po dobu

¹³⁷ § 21 odst. 2 zákona o odpadech.

¹³⁸ § 17 odst. 1 písm. i) zákona o odpadech.

¹³⁹ § 16 odst. 1 zákona o odpadech.

¹⁴⁰ § 16 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁴¹ § 17 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

¹⁴² § 96 odst. 4 zákona o odpadech.

¹⁴³ § 17 odst. 1 písm. b) č. 5 zákona o odpadech.

¹⁴⁴ § 17 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

¹⁴⁵ § 32 odst. 1 zákona o odpadech.

48 hodin, pokud nejde o odpad ze zdravotnické či veterinární péče,¹⁴⁶ a v zařízení ke sběru odpadů nejvýše po dobu devíti měsíců.¹⁴⁷ Jiný případ by byl, kdyby zařízení bylo zároveň skladem, v případě využitelného odpadu by pak mohl být odpad uskladněn na dobu tří let.¹⁴⁸ Zákodárce dává možnost krajskému úřadu dobu prodloužit v případech, kdy odpad nelze zatím za stávajícího stavu vědeckého a technického pokroku zpracovat, a dále pokud provozovatel zjistí, že odpad nelze využít, má 30 dnů na to, aby odpad odstranil nebo předal do zařízení, kde bude odstraněn.¹⁴⁹

Z pohledu obchodníka se jedná o subjekty, které zpravidla disponují specializovanými zařízeními na konkrétní zpracování určitého druhu odpadu nebo jeho složky, například technologie na zpracování nebezpečného odpadu, recyklaci stavebního odpadu a využití dalších odpadů. Vzhledem k roli zpracovatele odpadu mohou tyto subjekty představovat potenciální poptávku po odpadu, neboť jde o osoby schopné odpad zpracovat či jinak zužitkovat tak, aby byl dále využitelný například jako druhotná surovina. Obchodník pak smí odpad předat pouze do zařízení k úpravě odpadu nebo zařízení k využití odpadu, neboť jde o odpad kladné hodnoty.¹⁵⁰

3.2.2. Obchodník s odpadem

Obchodník se při své činnosti může setkat i s dalšími obchodníky. Vzhledem k tématu této práce budou následující řádky věnovány pouze vztahům obchodníka s dalším obchodníkem.

Vlastnické právo k odpadu přechází na obchodníka v okamžiku jeho převzetí od jiného obchodníka, avšak zákonodárce upozorňuje, že převzetí musí být zajištěno písemnou smlouvou, tak aby bylo zřejmé, kdo je vlastníkem odpadu, a tedy má všechny povinnosti k přepravovanému odpadu.¹⁵¹ S předáním odpadu se pojí povinnost obchodníka poskytnout informace o své osobě a též poskytnout informace o odpadu, aby bylo možné posoudit, zdali obchodník může odpad vůbec převzít.¹⁵² Obchodník má pak povinnost za převzatý odpad poskytnout osobě, která mu jej předává, úplatu a nenakládat s odpadem jinak, nežli s ním obchodovat nebo přepravovat jej.¹⁵³ Obchodník nemůže takovýto odpad

¹⁴⁶ § 32 odst. 3 zákona o odpadech.

¹⁴⁷ § 32 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁴⁸ § 11 odst. 1 písm. n) zákona o odpadech.

¹⁴⁹ § 31 odst. 3 zákona o odpadech.

¹⁵⁰ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁵¹ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁵² § 44 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

¹⁵³ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

předat dalšímu obchodníkovi, ale má povinnost odpad předat pouze do zařízení k úpravě odpadu nebo do zařízení k využití odpadu.¹⁵⁴

3.2.3. Dopravce

Dopravce je podnikatel, tedy FO podnikající nebo PO, která provozuje dopravu odpadu pro cizí potřeby. Dopravcem nemůže být osoba původce, která by přepravovala svůj odpad do zařízení a ani tento odpad nepřevazuje ze svého či do svého zařízení.¹⁵⁵

Dopravce má ohlašovací povinnost poskytnout údaje o zahájení, ukončení nebo přerušení své činnosti. V případě zahájení či obnově své činnosti musí takovou skutečnost ohlásit před jejím zahájením nebo obnovením, v dalších případech tak učiní do 15 dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala.¹⁵⁶ Takové hlášení se podává prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (dále jen „ISPOP“). V ISOHu je pak k dohledání seznam dopravců, což obchodníkovi může usnadnit práci při vyhledávání obchodních partnerů, kteří by mu přepravovali odpad.

Dopravce má povinnost dodržovat právní předpisy¹⁵⁷ pro převoz odpadů v závislosti na tom, o jaký druh přepravy se jedná. Pokud se jedná o silniční přepravu, je jím zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, a v případě převozu nebezpečného odpadu má povinnost řídit se Evropskou dohodou o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (dále jen „ADR“) a ohlásit takovou přepravu v Systému evidence přepravy nebezpečných odpadů (dále jen „SEPNO“). V případě vodní dopravy má povinnost řídit se Evropskou dohodou o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (dále jen „ADN“) a v případě železniční přepravy Řádem pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečných věcí (dále jen „RID“).

Dopravce má povinnost vybavit řidiče doklady, ve kterých je specifikováno, o jaký odpad se jedná, resp. jakého druhu a kategorie, dále kdo je vlastníkem přepravovaného odpadu a kam je odpad přepravován.¹⁵⁸

3.2.4. Ostatní subjekty „sub species“ oprávněné k převzetí odpadu

Příkladem takového subjektu jsou **technické služby**, které zajišťují svoz odpadu a další činnosti, nejčastěji provoz sběrných dvorů, sběrných míst apod.¹⁵⁹ Autor zde

¹⁵⁴ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁵⁵ § 11 odst. 2 písm. f) zákona o odpadech.

¹⁵⁶ § 95 odst. 1 zákona o odpadech.

¹⁵⁷ § 46 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

¹⁵⁸ § 46 odst. 2 písm. b) zákona o odpadech.

pojednává o společnostech s majoritním vlastnickým podílem obcí či měst, případně organizačních jednotkách obcí a měst. Jde však o samostatný soukromý subjekt, který je navázán na obec a není v NZOD nikterak definován, musí však mít veřejnoprávní oprávnění pro nakládání s odpady, tak jako by se jednalo o jakýkoliv jiný subjekt. Výhoda, která plyne pro tyto společnosti, tkví ve formě zadávání zakázek tzv. in-house,¹⁶⁰ kdy zadavatel nemusí postupovat dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZOZVZ“), neboť při vertikální spolupráci není uzavírání takových smluv považováno za zadávání veřejných zakázek dle § 11 ZOZVZ.

Obvykle jde o subjekty, které jsou v rámci obce, města, svazku obcí či jiného regionálního uskupení pověřené správou majetku a nakládáním s odpady v rámci dané municipality. Velikost daného subjektu, respektive množství odpadu, se kterým subjekt nakládá, je ovlivněna především počtem obyvatel, kteří v dané spádové oblasti žijí. Řádově se může jednat o stovky až tisíce tun odpadu ročně.

Dalším příkladem může být **FO podnikající nebo PO, která zajišťuje svoz**. Lidově se označují tyto pojmem „svozová firma“. Jde však o FO podnikající nebo PO, která je oprávněna k nakládání s odpadem, tedy především o sběr a svoz odpadu. Tuto osobu by autor definoval jako osobu oprávněnou ke sběru odpadu od jiných osob pro účely předání do zařízení na úpravu, využití či odstranění odpadu.

Tento subjekt také může být zapojený do systému autorizovaných obalových společností, a to buď nepřímo prostřednictvím obcí, nebo přímo na základě samostatného smluvního vztahu.^{161, 162}

3.3. Zprostředkovatel

Dle § 11 odst. 1 písm. t) NZOD je činnost zprostředkovatele definována jakožto zajišťování využití nebo odstranění odpadů jménem jiných osob včetně případů, kdy osoba zprostředkovatele nemá odpady fyzicky v držení. Základní rozdíl v porovnání s obchodníkem je tedy ten, že osoba zprostředkovatele tedy odpad nepřebírá do svého

¹⁵⁹ § 46 odst. 2 písm. b) zákona o odpadech.

¹⁶⁰ Podklady pro oblast podpory odpadového a oběhového hospodářství OPŽP 2021–2027. Popis trhu, IFN a indikátory. MŽP [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2020 [cit. 2021-12-17] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpadove_obehove_hospodarstvi/\\$FILE/OODP-9_Financni%20nastroje_a_indikatory-20200529.002.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpadove_obehove_hospodarstvi/$FILE/OODP-9_Financni%20nastroje_a_indikatory-20200529.002.pdf)

¹⁶¹ Smlouva o využívání sběrné sítě nádob pro zajišťování zpětného odběru obalů a odpadu z obalů. REMA [online]. Praha: REMA AOS, a.s. [cit. 2021-12-17] Dostupné z: https://www.rema.cloud/wp-content/uploads/documents/aos/OBEC_Vyuzivani_sberne_site_nadob_smlouva.pdf

¹⁶² Zapojení svozových firem. Ekonom [online]. Praha: EKO-KOM, a.s. [cit. 2021-12-17] Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cz/svozove-firmy/zapojeni-do-systemu/>

vlastnictví, a tak nemá zákonem uloženou povinnost vedení průběžné evidence anebo povinnost podávat hlášení.¹⁶³ Dále nemá povinnost omezit svoji činnost pouze na uzavírání smluv o zprostředkování nakládání s odpady pouze kladné hodnoty. Zprostředkovatel, ať se jedná o FO podnikající anebo PO, má povinnost svou činnost ohlásit místně příslušnému krajskému úřadu dle svého sídla a pokud jde o osobu, která má sídlo mimo území České republiky, je jím místně příslušný Magistrát hlavního města Prahy.¹⁶⁴

3.4. Autorizovaná obalová společnost

Jedná se o akciovou společnost, která je rozhodnutím o autorizaci vydaným Ministerstvem životního prostředí oprávněna zajišťovat sdružené plnění povinností zpětného odběru a využití odpadu z obalů.¹⁶⁵ Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu obaly, jež se stanou odpady na území České republiky, je povinna zajistit jejich zpětný odběr prostřednictvím sběrných míst bez nároku na úplatu za tento odběr a zároveň s dostatečným pokrytím na území České republiky, tedy s ohledem na dostatečnou četnost sběrných míst.¹⁶⁶ Tomuto má dopomoci právě autorizovaná obalová společnost, která uzavírá smlouvy o sdruženém plnění. Zároveň je povinna též uzavřít písemnou smlouvu s obcí, aby sběrná místa pro odpady z obalů byla zařazena do obecního systému odpadového hospodářství.¹⁶⁷ V České republice takto působí EKO-KOM, a.s.

3.5. Odborně způsobilá FO pro provádění a řízení vzorkování odpadu

Jde o FO, která je odborně způsobilá pro provádění a řízení vzorkování odpadů. Tato musí splnit požadavky kladené zákonem, kterými jsou vzdělání, praxe v oboru a absolvování vzdělávacího programu nebo odborná způsobilost, která byla uznána podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.¹⁶⁸ Tato osoba pak získá certifikát na základě úspěšně vykonané písemné a ústní zkoušky.

Vzorkování a zkoušky odpadů jsou důležité pro zjištění, zdali odpad je vůbec přijatelný do zařízení. Hodnotí se tak i nebezpečné vlastnosti odpadů. Dokladuje se tímto způsobem také kvalita, která může mít vliv na cenu odpadu. Z tohoto důvodu sem autor

¹⁶³ § 45 odst. 4 zákona o odpadech.

¹⁶⁴ § 45 odst. 1 zákona o odpadech.

¹⁶⁵ §16 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů.

¹⁶⁶ § 10 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů.

¹⁶⁷ § 10 odst. 3 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů.

¹⁶⁸ § 28 odst. 2 zákona o odpadech.

tuto osobu zařadil, neboť je toho názoru, že i obchodník může s touto osobou přijít do styku v případech, kdy si bude chtít ověřit kvalitu jím obchodovaného odpadu.

Vzorkování odpadu pak provádí tato osoba, akreditovaná zkušební laboratoř nebo odborné pracoviště a tito jsou povinni vést dokumentaci vzorkování. Osoba, která si nechala odpad vzorkovat a zkoušet, je povinna protokol o vzorkování a zkouškách odpadu uchovat po dobu pěti let.

4. Obchodník s odpady

SZOD ve své definici obchodníka s odpady ke dni své účinnosti definoval pouze jako osobu oprávněnou k podnikání, která nakupuje nebo prodává odpad a jedná přitom na vlastní odpovědnost,¹⁶⁹ což bylo dlouhodobě problémové. Rámcová směrnice Evropského parlamentu a Rady ES č. 8/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech (dále jen „směrnice 98/2008/ES“) totiž obsahuje definici obchodníka s odpady, která umožňuje obchodovat s odpady, aniž by obchodník odpady fakticky držel,¹⁷⁰ což bylo nutné implementovat i do vnitrostátní právní úpravy. To však Česká republika neučinila, dokud nečelila námitkám ze strany Evropské komise, konkrétně ze dne 21. května 2013. V důsledku těchto skutečností byl přijat zákon č. 223/2015 Sb., který doplnil vymezení definice obchodníka s odpady tak, aby zahrnovala také osoby, které nemají odpad fyzicky v držení.¹⁷¹

Bohužel však zůstalo pouze u definice tohoto pojmu, kdy prakticky jediným smyslem bylo vyhovět námitkám ze strany Evropské unie,¹⁷² v mezích SZOD reálně nikdy nedošlo k zakotvení konkrétní právní úpravy, která by umožňovala, aby obchodník odpad mohl převzít a režim obchodování s odpady jakkoliv upravovala.¹⁷³

V důsledku tohoto tak byla právní úprava obchodování s odpady neúplná. Převzít odpad do svého vlastnictví byla oprávněna buďto osoba, která byla provozovatelem konkrétního zařízení pro nakládání s odpady anebo obec.¹⁷⁴ Přičemž aby mohla osoba takové zařízení provozovat, musela získat nejprve souhlas od krajského úřadu se

¹⁶⁹ § 4 odst. 1 písm. y) starého zákona o odpadech, ve znění do 30. 9. 2015.

¹⁷⁰ Čl. 3 odst. 7 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic.

¹⁷¹ Bod č. 9 zákona č. 223/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 169/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 223/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 169/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, č. 223/2015 Dz.

¹⁷³ Jak ostatně vyplývá ze samotného textu starého zákona o odpadech, kde je sice obchodník s odpady vymezen i jako osoba, která fakticky odpad nadržuje, to však zákonodárce nijak blíže neumožnil.

¹⁷⁴ § 12 odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.

schváleným provozním řádem.¹⁷⁵ Předchozí právní úprava tedy počítala pouze s tím, že odpad musí projít zařízením, neumožňovala však, aby odpad mohl převzít obchodník bez zařízení.

4.1. Zakotvení role obchodníka v odpadovém hospodářství

První okamžik, kdy obchodník v odpadovém hospodářství může figurovat, je již během předcházení vzniku odpadu. Režimu odpadu se lze u věci úplně vyhnout, pokud je možné ji využívat k jejímu původnímu účelu (a nejde o věc vyřazenou) a pokud je předána k opětovnému použití¹⁷⁶, ať již přímo, nebo prostřednictvím jiné osoby.¹⁷⁷ Jinou osobou zde může být právě obchodník s odpady¹⁷⁸ (ačkoliv v tomto případě se věc odpadem vůbec nestane, i tak je předmětem zájmu obchodníka).

Pokud již věc je v režimu odpadu, má ze zákona každý povinnost „*odpad, který sám nezpracuje v souladu s tímto zákonem, předat, s výjimkou předání odpadu v rámci školního sběru nebo předání nezbytného množství vzorků odpadu k rozborům, zkouškám nebo analýzám pro účely vědy, výzkumu a vývoje, zjištění přijatelnosti odpadu do zařízení určeného pro nakládání s odpady, zařazení odpadu do kategorie, hodnocení nebezpečných vlastností odpadů a dalším rozborům a zkouškám nezbytným pro zajištění nakládání s odpady v souladu s právními předpisy, v souladu s hierarchií odpadového hospodářství ... obchodníkovi s odpady s povolením pro daný druh a kategorii odpadů, popřípadě dopravci odpadů určenému tímto obchodníkem...*“¹⁷⁹ Zákonodárce reflektoval definici původce z rámcové směrnice, když za původce označuje každého, a tedy se snaží o sjednocení obecných povinností při nakládání s odpady. Smyslem je, aby odpady skončily v zařízeních určených pro nakládání s odpady, neboť tam je předpoklad, že budou dodržena všechna pravidla, která zajišťují ochranu životního prostředí a zdraví lidí.¹⁸⁰ Výjimkou, kdy není nutné, aby s odpadem bylo nakládáno pouze v zařízení, je shromažďování odpadu u původce, při přepravě, obchodování a při nakládání se vzorky odpadů.¹⁸¹

Avšak i v případě převzetí obchodníkem je zajištěno, aby odpad nakonec skončil v zařízení určeném pro nakládání s odpadem. Autor však považuje za nutné zopakovat,

¹⁷⁵ § 14 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.

¹⁷⁶ Např. prodej použitého zboží.

¹⁷⁷ § 12 odst. 4 zákona o odpadech.

¹⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

¹⁷⁹ § 13 odst. 1 písm. e) zákon o odpadech.

¹⁸⁰ K § 13 důvodové zprávy k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

¹⁸¹ § 13 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech.

že dochází k rozlišení povinností, které mají fyzické osoby nepodnikající, od ostatních osob, kdy povinnosti původce mají pouze a jen, pokud tak určí zákon.¹⁸² Z toho vyplývá, že nepodnikající fyzická osoba tedy není povinna odpad předat obchodníkovi. Zákonodárce dále obchodníkům zakazuje, aby odpad přijali od každého. Od nepodnikající fyzické osoby nesmí odpad vůbec přebírat,¹⁸³ a to pod hrozbou sankce.¹⁸⁴

Obchodník nachází své postavení také při nakládání s nezákonně soustředěným odpadem, tedy likvidaci tzv. „černých skládek“. Vlastník odpadu má povinnost takto soustředěný odpad předat buďto do zařízení určeného pro nakládání s odpady, nebo za předpokladu, že je smluvně zajištěn převod vlastnického práva k odpadu na provozovatele zařízení na zpracování odpadu okamžikem nakládky do dopravního prostředku provozovatele, anebo může odpad předat obchodníkovi s odpadem, který je držitelem povolení pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu. Předat odpad obchodníkovi nicméně nemůže takový vlastník nezákonně soustředěného odpadu, který je nepodnikající fyzickou osobou.¹⁸⁵

U provozovatele zařízení ke skladování odpadu je stanovena možnost, díky které smí odpad na výstupu předat obchodníkovi s povolením pro příslušný druh a kategorii odpadu, pokud tak určí vlastník odpadu, který je stanoven smlouvou mezi vlastníkem odpadu a provozovatelem zařízení ke skladování odpadu.¹⁸⁶ Avšak zákonodárce nedává možnost obchodníkovi, aby odpad mohl předat do zařízení ke skladování odpadu, když říká, že odpad může předat pouze do zařízení k úpravě odpadu, do zařízení k využití odpadu či jinému obchodníkovi.¹⁸⁷ Autor je však toho názoru, že v případě, pokud obchodník bude chtít přeci jen odpad uskladnit, může využít institutu zprostředkovatele. V tomto konkrétním případě pak může vystupovat jako zprostředkovatel, kdy v podstatě jménem původce bude zajišťovat předání odpadu do zařízení ke skladování odpadu.¹⁸⁸ Tento vztah pak bude potřeba upravit dvěma smlouvami, jimiž budou 1) smlouva mezi zprostředkovatelem a původcem (vlastníkem), bude se tedy jednat o zprostředkování nakládání s odpady, a dále 2) smlouva mezi vlastníkem odpadu a provozovatelem zařízení, kde se určí, že nebudou přecházet vlastnická práva převzetím odpadu na provozovatele zařízení a též že provozovatel zařízení smí odpad předat obchodníkovi dle určení vlastníka.

¹⁸² § 15 odst. 1 zákona o odpadech.

¹⁸³ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

¹⁸⁴ § 121 odst. 2 písm. d) zákona o odpadech.

¹⁸⁵ § 14 odst. 1 zákona o odpadech.

¹⁸⁶ § 16 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁸⁷ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁸⁸ § 45 odst. 2 zákona o odpadech.

Obchodník s odpady může hrát významnou roli také v přeměně odpadového hospodářství obcí, které skládkují část svého komunálního odpadu. Obchodník tak může odstranit prakticky veškeré důvody, kvůli kterým obce skládkují. Důvodem ke skládkování odpadu totiž nejsou jeho nevyužitelnost či technologické překážky – přinejmenším je možné komunální odpad spálit a využít jej tak alespoň energeticky, to se však děje pouze u 12 % komunálního odpadu.¹⁸⁹

Pro mnohé obce je však snazší komunální odpad skládkovat, neboť jde o technologicky i ekonomicky méně náročný postup než odpad jinak zpracovávat. V tomto ohledu je nutné zdůraznit, že i pouhé zprostředkování obchodu je řešení, pokud je jeho výsledkem to, že odpad někdo převezme a dále zpracuje, například vytrídí využitelné části směsi, spalitelnou část a nespalitelnou část. Využitelné části se použijí jako druhotná surovina, využitelnou spalitelnou část je možné spálit, a tím pádem energeticky využít,¹⁹⁰ nespalitelnou skládkovat a ze skládky získat bioplyn.¹⁹¹

Míra zainteresovanosti obchodníka v tomto procesu může být různá od pouhého zprostředkování po převzetí odpadu do přepravy a transport. Autor se domnívá, že zatímco většina původců by s největší pravděpodobností problém řešila stálými kontrakty s konkrétními subjekty. Obchodník s odpady může být schopen zajistit odbyt pro odpady prostřednictvím jejich prodeje těm subjektům, které aktuálně poptávají. Obchod tak lze uzpůsobit v závislosti na složení odpadu, jeho množství a dalších kritériích. Obchodník je, díky své nenahraditelné roli na trhu s odpadem, schopen přispět k zajištění a zvýšení odbytu, a tím pomáhá k plynulosti koloběhu odpadového hospodářství. Zároveň by měl přinášet jistý komfort pro průvodce, neboť by měl znát trh odpadového hospodářství, trendy na trhu a též zákon, neboť jde o profesionála.

Odpady jsou také předmětem přeshraniční přepravy, na níž se může obchodník taktéž podílet. V roce 2019 činil import 2,5 milionu tun odpadu a export 3,4 milionu tun

¹⁸⁹ § 45 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁹⁰ Komunální odpad má při spalování obdobnou výhřevnost jako běžné hnědé uhlí, tj. 8–12 MJ/kg. Ve srovnání s těžbou uhlí však nedochází k devastaci krajiny a díky pokročilým technologickým postupům jsou vypouštěné spaliny „čisté“ a pevný odpad ze spalování je dále využitelný. Energetické využití odpadu. *Město Lipnice nad Sázavou* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: https://www.lipnicens.cz/assets/File.ashx?id_org=8419&id_dokumenty=23466

¹⁹¹ K tomuto autor považuje za vhodné poukázat na skutečnost, že nespalitelná část odpadu tvoří naprosto minimální část odpadu. Například město Brno skládkovalo v roce 2014 celkem 1 762 tun komunálního odpadu, což představovalo 1,87 % z celkové produkce komunálních odpadů, nicméně s konstatováním, že 41–50 % ze skládkovaného odpadu tvoří biologicky rozložitelná složka, kterou by bylo možné využít jinak.

Plán odpadového hospodářství statutárního města Brna 2017–2025. *Brno* [online]. Statutární město Brno [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: https://www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OZP/odpadove_hospodarstvi/POH_2017-20_final.pdf

odpadu. V roce 2020 činil import 2,7 milionu tun odpadu a export 3,3 milionu tun odpadu.¹⁹²

4.1.1. Motivace obchodovat s odpady

V motivaci obchodníka obchodovat s odpady bude hrát roli jednoznačně zisk z uskutečněných obchodů. Obchodník totiž vstupuje mezi ostatní subjekty odpadového hospodářství v roli „spojky“ mezi nabídkou a poptávkou. Nabídku odpadu přitom představuje původce odpadu, popřípadě škola či v některých případech vlastník odpadu, jehož odpad byl přijat zařízením ke skladování před využitím, k úpravě před využitím či k využití.¹⁹³ Poptávku po odpadu, jenž pak bude ve vlastnictví obchodníka, bude představovat buď další obchodník, nebo provozovatel zařízení k úpravě odpadů, případně provozovatel zařízení k využití odpadu.¹⁹⁴

Na základě § 13 odst. 1 písm. e) bod 1. NZOD mohou osoby, jež představují nabídku, obchodovat s provozovatelem koncového zařízení bez prostředníka. Důvodů, proč by využily služby prostředníka, může být přitom celá řada. Jednak obchodník nebo zprostředkovatel poskytuje jakýsi komfort, neboť se může postarat o celkové odpadové hospodářství původce tzv. na klíč, komunikovat s koncovými zařízeními, obstarávat přepravu odpadu a starat se o povinnou dokumentaci. Dalším motivem může být znalost trhu, a tedy získání lepších cen za odpad. U prostředníka se předpokládá zároveň i znalost zákonných povinností, neboť jde o profesionála na trhu odpadového hospodářství.

Motivů k využití institutu obchodníka také může být celá řada. Jednak oproti institutu zprostředkovatele je díky převodu vlastnictví k odpadu zajištěna anonymita obchodních partnerů, což může obchodníkovi zajistit ochranu tržního prostředí v případě dlouhodobější spolupráce. Dalším faktorem může být poměrně jednoduchý povolovací proces oproti povolení zařízení. Samozřejmě motivací v tom nejobecnějším smyslu bude zisk z obchodních operací, jako je nákup a následný prodej.

Motivace k využití obchodníka může být ilustrována na příkladu obce, která část svého komunálního odpadu skládá. Obec je poplatníkem skládkovacího poplatku a plátcem je provozovatel skládky. Provozovatel skládky vybírá tento poplatek od obce, popřípadě od osoby zajišťující svoz za obec. Jakou částku zaplatí, se odvíjí od množství

¹⁹² Produkce, využití a odstranění odpadů. ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/143330119/28002021.pdf/41f799e9-3ffb-4702-a517-0c2dc1525144?version=1.3>

¹⁹³ § 16 odst. 2 zákona o odpadech.

¹⁹⁴ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

odpadu. Svozové firmy jsou pak ty, které určují původce a množství odpadu, dělají to ale podle vlastních rozpadových klíčů¹⁹⁵, přičemž může nastat situace, že jedna obec bude znevýhodněna v případě, pokud by vykonávala svozová firma svoz pro vícero obcí.¹⁹⁶ Pokud by však byly v jednom svozu i odpady od podnikajících FO a PO, musí je svozová firma rozdělit a zjistit množství, což se však zjišťuje podle rozpadového klíče, který si svozová firma může sama vytvořit.¹⁹⁷

Proto by bylo na místě, aby byl odpad vážen¹⁹⁸ a do procesu vstoupil další subjekt, jenž by zde zajistil větší transparentnost a který by dokázal daný odpad zobchodovat. Tím subjektem může být právě obchodník.

Motivací obce pro využití obchodníka pak může být rozpočtová stránka věci, neboť každá tuna skládkovaného využitelného odpadu vyjde obec v roce 2022 na 900 Kč¹⁹⁹ a každá tuna skládkovaného zbytkového odpadu 500 Kč.²⁰⁰ Naopak příjem do rozpočtu odpadového hospodářství obce mnohdy tvoří výlučně poplatky od občanů, které zdaleka nepokrývají celkové náklady na provoz odpadového hospodářství (svoz odpadu, jeho třídění, úklid veřejných prostranství, ale i již zmiňované skládkování), v důsledku čehož je pro takovou obec odpadové hospodářství ztrátové.²⁰¹ Navíc u obce, na jejímž území se skládka nachází, lze do budoucna počítat jedině s tím, že její příjem do rozpočtu bude rok od roku klesat, což lze zjistit z přílohy č. 9 k NZOD.

¹⁹⁵ Metodika výpočtu.

¹⁹⁶ Komentář k metodickému pokynu nového zákona o odpadech: Proč se obcím vyplatí vážit komunální odpad? *Obce jinak* [online]. 7. 7. 2021 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://www.obcejinak.cz/blog_article/komentar-k-metodicckemu-pokynu-noveho-zakona-o-odpadech-proc-se-obcim-vyplati-vazit-komunalni-odpad/

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Obec Průhonice stojí nakládání s odpady 4,5 milionu korun ročně. *Arnika* [online]. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/dokumenty/odpady/Ke_stazeni/Obcejinak_Pruhonice.pdf

¹⁹⁹ Příloha č. 9 k zákonu o odpadech.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Zde záleží na každé obci zvlášť, ne všechny obce zveřejňují svůj plán odpadového hospodářství („POH“), nicméně při psaní tohoto textu autor vycházel z náhodně vybraných POH města Velké Meziříčí, POH města Boskovice a POH statutárního města Jihlava. Existují však i výjimky, například město Strakonice, které skládkuje 100 % komunálního odpadu, ale náklady přenáší na obyvatele a firmy prostřednictvím poplatkové povinnosti.

Plán odpadového hospodářství, roky 2017–2026. *Boskovice* [online]. Město Boskovice [cit. 2022-02-17] Dostupné z: https://www.boskovice.cz/assets/File.ashx?id_org=832&id_dokumenty=33452

Plán odpadového hospodářství statutárního města Jihlavy na období 2017–2021. Jihlava [online]. Statutární město Jihlava [cit. 2022-02-17] Dostupné z: https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=521939

Plán odpadového hospodářství města. *Strakonice* [online]. 2016. [cit. 2022-02-17] Dostupné online z: https://www.strakonice.eu/sites/default/files/zivotni_situace/odbor_zivotniho_prostredi/poh_strakonice.pdf

Motivace, proč se obci vyplatí obchodovat s odpady²⁰², může být tedy bezpochyby ekonomická. V tomto ohledu si lze představit situaci, kdy obec bude spolupracovat se subjektem, jenž provozuje třídící linky. Pokud je vytríděn využitelný odpad, který pak může mít kladnou hodnotu, takový odpad může obchodník odkoupit.

4.1.2. Vymezení obchodování s odpady

Obchodování s odpady je jedním z možných druhů nakládání s odpady²⁰³ a tato činnost je definována jako „*nákup a prodej odpadů na vlastní odpovědnost právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou, včetně situace, kdy tyto osoby nemají odpad fyzicky v držení.*“²⁰⁴

Podstatou obchodování je převod vlastnického práva k odpadu a převzetí veškeré s tím související odpovědnosti za to, jak bude s odpadem dále naloženo. Benefitem, který pro obchodníka vyplývá, je skrytí identity subjektu, od něhož odpad odkoupil, což je opatření nutné pro to, aby mohl vůbec trh, na němž tento obchodník s odpady působí, fungovat. Vyzrazení identity subjektů, se kterými obchodník realizuje své zakázky, by vedlo k obcházení obchodníků. Na toto zákonodárce pamatoval a zdůrazňuje tuto skutečnost hned na několika místech i v důvodové zprávě, přičemž se snaží nacházet taková řešení, aby byla identita subjektů, se kterými obchodník obchoduje, mezi nimi vzájemně i navenek dostatečně skryta²⁰⁵ a činnost obchodníka tak nebyla ohrožena. Ústředním cílem takto poskytnuté ochrany je zajištění existence obchodníků na trhu.

NZOD od sebe striktně odděluje činnosti související s provozem zařízení a obchodování s odpady. Zákonodárce hned v úvodu ustanovení upravujícího pojem obchodování s odpady negativně vymezil, že za obchodování s odpady v režimu NZOD se nepovažuje nakupování odpadu, který provozovatel zařízení přebírá do zařízení, ani prodej odpadu, jenž ze zařízení vystupuje.²⁰⁶ V důvodové zprávě bylo zdůrazněno, že pokud obchodník přijímá nebo přepravuje odpad do své provozovny, jedná se pak o sběr a k tomuto je zapotřebí, aby provozovna byla schválena jako zařízení určené pro nakládání s odpady.²⁰⁷ Autor je proto toho názoru, že při zachování této logiky v případě, pokud by

²⁰² POKORNÝ, Marek. Odpadová firma AVE žaluje stát, nechce dopláct 107 milionů na rekultivaci skládek. Podle inspekce ale podváděla. *Ihned* [online]. 27. 5. 2021 [cit. 2022-02-17] Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66930410-odpadova-firma-ave-zaluje-stat-nechce-doplacet-107-milionu-na-rekultivaci-skladek-podle-inspekce-ale-podvadela>

²⁰³ § 11 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

²⁰⁴ § 11 odst. 1 písm. p) zákona o odpadech.

²⁰⁵ Tímto není míněno skrytí identity před orgány veřejné správy pro účely kontroly apod.

²⁰⁶ § 44 odst. 1 zákona o odpadech.

²⁰⁷ K § 44 důvodové zprávy k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

provozovatel zařízení nakupoval a následně prodával odpad, aniž by odpad byl přijatý do zařízení, jednalo by se též o obchodování, k čemuž by potřeboval povolení pro obchodování s odpadem.

Dalším vymezením obchodování s odpady zákonodárce určil, že obchodování s odpady je činnost spočívající výhradně v obchodování s odpadem a jeho přepravě, veškeré další činnosti jsou z nakládání s odpadem v režimu obchodování vyňaty.²⁰⁸ Toto pravidlo opět následuje smysl udělovaných povolení – pakliže osoba získá povolení k tomu, aby mohla obchodovat s odpady, je smyslem tohoto povolení povolit dané osobě pouze obchodování s odpady, ne další činnosti spočívající v nakládání s odpadem.

4.2. Obchodník jako podnikatel

Obchodník s odpadem je subjektem odpadového hospodářství a je tedy upraven v NZOD, avšak má celou řadu jiných povinností, které se na něj vztahují z jiných právních předpisů. Z tohoto důvodu je nezbytné alespoň rámcově vymežit postavení podnikatele a podmínky podnikání.

Obchodník je podnikatelem v oblasti odpadového hospodářství. Podnikatel jako takový je definován v § 420 odst. 1 NOZ, jehož materiální vymezení vychází právě z podnikatelské činnosti, tedy je to ten, „*kdo vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.*“²⁰⁹

4.2.1. Veřejnoprávní rámec podnikání – podmínky podnikání obchodníka

Právo podnikat zaručuje Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“) jak FO, tak i PO. Jako základ tržního hospodářství a podnikání spatřuje autor práce článek 26 ve spojení s článkem 11 Listiny, neboť jde o vyřčené právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost a právo vlastnit majetek.

Teorie ve shodě s článkem 26 odst. 2 Listiny rozlišuje, zdali se jedná o zákonem regulované podnikání, pro které zájemce musí splnit podmínky, aby získal podnikatelské oprávnění, či se jedná o neregulované podnikání.²¹⁰ V případě obchodníka se bude bezpochyby jednat o regulované podnikání. V případě, pokud podnikatel získá

²⁰⁸ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

²⁰⁹ § 420 odst. 1 NOZ.

²¹⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a Jan DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4, s. 123–149.

podnikatelské oprávnění, jedná se o oprávněné podnikání. Nemá-li však potřebné podnikatelské oprávnění nebo přesahuje-li rámec takového oprávnění, jedná se neoprávněné podnikání, což pak nabývá významu především ve sféře veřejného práva. Takové jednání je pak přestupkem, a pokud osoba podnikala neoprávněně ve větším rozsahu, je takové jednání klasifikováno jako trestný čin²¹¹.

Zákonem regulované podnikání se dále třídí podle toho, zdali podnikatelské oprávnění vzniká na základě živnostenského zákona, či nikoliv. V živnostenském zákoně jsou pak stanoveny podmínky pro vznik, změnu nebo zánik podnikatelského oprávnění, tedy živnostenského oprávnění.

Podnikání podle živnostenského zákona se označuje za živnost, a ta se pak třídí podle různých kritérií, přičemž jednou z nich může být například předmět podnikání. Podle předmětu se rozlišuje, jedná-li se o výrobní živnost či obchodní anebo o poskytování služeb.

V případě obchodníka je zřejmé, že půjde o obchodní činnost, která by pak měla zahrnovat i doplňkové činnosti, jako je pronajímání zboží, zprostředkování koupě a prodeje (§ 34 ŽZ).

Jedním z dalších způsobů třídění živností je třídění dle způsobu vzniku oprávnění, a to na ohlašovací nebo koncesované.²¹² Pokud se jedná o živnosti ohlašovací, tyto smí být při splnění stanovených podmínek provozovány na základě ohlášení. V případě koncesované živnosti je zapotřebí kromě splnění stanovených podmínek (bude se jednat především o splnění všeobecných podmínek a odborné způsobilosti) zároveň i kladné vyjádření příslušného orgánu státní správy. Ohlašovací živnosti se dále člení na řemeslné, vázané a volné.

Všeobecnými podmínkami provozování živnosti se rozumí svéprávnost a bezúhonnost²¹³. Zde se autor práce dovoluje upozornit na odlišnost u PO oproti FO, neboť PO není svéprávná. Mohou být však bezúhonné. Živnostenský zákon totiž byl psán v době, kdy PO ještě neměla trestní odpovědnost a zákonodárce toto nereflektoval jako bezúhonnost PO, nýbrž jako možnou překážku provozování živnosti.²¹⁴

Co se týče podmínek svéprávnosti, živnostenský zákon vyžaduje tzv. plnou svéprávnost, která se nabývá zletilostí, tedy dovršením osmnáctého roku věku.²¹⁵ Plná

²¹¹ § 251 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

²¹² § 9 živnostenského zákona.

²¹³ § 6 živnostenského zákona.

²¹⁴ § 8 odst. 5 živnostenského zákona.

²¹⁵ § 30 odst. 1 NOZ.

svéprávnost však může být nabyta přiznáním svéprávnosti či tím, že nezletilá osoba uzavřela manželství.²¹⁶ Živnostenský zákon také pamatuje i na situaci, kdy plná svéprávnost lze nahradit přivolením soudu, pokud zákonný zástupce souhlasí s tím, aby nezletilý samostatně provozoval podnikatelskou činnost.²¹⁷

Podmínky bezúhonnosti je nutno prokazovat. U občanů ČR je toto možné prostřednictvím výpisu z evidence Rejstříku trestů. U fyzických osob, které jsou občany jiného členského státu EU, pak doklady podle § 46 odst. 1 písm. a) ŽZ a v případě osob, které nejsou občany ČR ani členského státu EU, bezúhonnost prokazují doklady podle § 46 odst. 1 písm. b) ŽZ a výpisem z evidence Rejstříku trestů za předpokladu, že nemají povolený trvalý pobyt na území ČR. Pokud však mají povolený trvalý pobyt, bezúhonnost prokazují stejně jako občané ČR. Za bezúhonného se ve smyslu živnostenského zákona (jenž podává negativní definici) nepovažuje osoba, která spáchala úmyslný trestný čin mající souvislost s podnikáním nebo s předmětem podnikání, o jehož oprávnění žádá nebo které ohlašuje za předpokladu, že pro takovýto trestný čin byla pravomocně odsouzena, pokud však se na ni nehledí jako na osobu, která nebyla odsouzena.²¹⁸

U obchodníka bude nejdůležitější, zdali se bude jednat o ohlašovací živnost vázanou či volnou, a to především podle předmětu jeho podnikání, jinak řečeno, bude-li nakládat s nebezpečným odpadem či nikoliv. Nebude-li se jednat o nebezpečný odpad, pak existuje možnost získat živnost volnou, která nese název „**Nakládání s odpady (vyjma nebezpečných)**“ a je uvedena v příloze č. 4 k ŽZ, na který odkazuje § 25 odst. 2 ŽZ. V případě volné živnosti stačí splnění pouze všeobecných podmínek provozování živnosti a absence překážek provozování živnosti, tedy není nutné prokazování odborné či jiné způsobilosti. Vázaná živnost je „vázaná“ kromě splnění všeobecných podmínek též na odbornou či jinou způsobilost. Splněním stanovených podmínek lze získat vázanou živnost, která nese název „**Podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady**“, jež je uvedena v příloze č. 2 k ŽZ, na který odkazuje § 23 a 24 ŽZ. Aby osoba získala potřebné živnostenské oprávnění, musí prokázat vzdělání a praxi oboru. Osoby s vysokoškolským vzděláním prokazují jeden rok praxe v oboru. Osoby, které mají vyšší odborné vzdělání v přírodovědném nebo technickém oboru, prokazují alespoň tříletou praxi v oboru a taktéž i osoby se středním vzděláním, které získaly maturitu v přírodovědném nebo technickém oboru. Možností je i předložení osvědčení

²¹⁶ § 30 odst. 2 NOZ.

²¹⁷ § 6 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona.

²¹⁸ § 6 odst. 3 živnostenského zákona.

o rekvalifikaci nebo jiného dokladu, jímž daná osoba prokazuje odbornou kvalifikaci a který byl vydaný akreditovaným zařízením. V tomto případě je pak potřeba doložit praxi, která trvala alespoň čtyři roky.²¹⁹ Za doložení praxe se považuje potvrzení od zaměstnavatele.

Odborná způsobilost pro vázané živnosti je stanovena přílohou č. 2, která je součástí živnostenského zákona, nebo může být též upravena v jiných právních předpisech. Občané ČR a též občané jiného členského státu EU mohou svou odbornou způsobilost prokázat dokladem o uznání odborné kvalifikace, jenž se řídí zákonem č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o uznávání odborné kvalifikace“).²²⁰ V případě, že podnikatelé nesplňují podmínky dané v živnostenském zákoně (vzdělání a praxe), mohou provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce, který tyto podmínky splňuje namísto nich samotných. Taková ustanovená fyzická osoba pak musí být ve smluvním vztahu a odpovídá za řádný provoz živnosti a za to, že budou dodrženy živnostenskoprávní předpisy.²²¹

V živnostenském zákoně jsou též stanoveny překážky provozování živnosti, které jsou spojeny také s řízením o úpadku podnikatele. Provozovat živnost tak nemohou osoby, na jejichž majetek byl prohlášen konkurs²²², dále osoby, jimž byl zamítnut insolvenční návrh z důvodu nedostatečného majetku, kterýžto by nevystačil ani na úhradu nákladů insolvenčního řízení (po dobu tří let od právní moci takového rozhodnutí) nebo proto, že takové řízení bylo zastaveno z důvodu, že nebylo možné uspokojit věřitele z majetku dlužníka (též po dobu tří let od právní moci takového rozhodnutí). Z posledních dvou výše zmiňovaných důvodů však živnostenský úřad může prominout tyto překážky za podmínek uvedených v zákoně²²³. Dále živnost nemohou provozovat osoby, kterým byl zrušen konkurs z důvodu, že majetek je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů (opět po dobu tří let od právní moci takového rozhodnutí).²²⁴ Osoby, kterým byl uložen zákaz činnosti, nemohou po dobu trvání takového zákazu provozovat živnost, jejíž obsahovou náplní je právě zakázaná činnost.²²⁵ Pokud však bylo rozhodnuto o zrušení živnostenského oprávnění, nemůže osoba stejnou živnost provozovat, není-li stanoveno ve zvláštních

²¹⁹ Příloha č. 2 k živnostenskému zákonu.

²²⁰ § 24 živnostenského zákona.

²²¹ § 11 odst. 1 živnostenského zákona.

²²² § 8 odst. 1 živnostenského zákona.

²²³ § 8 odst. 2 živnostenského zákona.

²²⁴ § 8 odst. 2 živnostenského zákona.

²²⁵ § 8 odst. 5 živnostenského zákona.

předpisech něco jiného, a to po dobu tří let, jež začne plynout ode dne, kdy nabylo rozhodnutí právní moci.²²⁶ Toto ustanovení se týká nejen FO nebo PO, kterým bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3, ale též FO i PO, které byly členem statutárního orgánu PO, jíž bylo zrušeno živnostenské oprávnění na základě § 58 odst. 2 nebo 3. Též PO nemůže provozovat živnost, pokud jejím členem statutárního orgánu bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3. V některých případech toto neplatí, pokud osoby prokážou, že vynaložily veškeré úsilí, aby zabránily porušení právní povinnosti, kvůli které jim bylo oprávnění odebráno.²²⁷

4.3. Povolení k obchodování s odpady

Ustanovení § 26 zákona o odpadech zakotvuje povolení k obchodování s odpady. Obchodníkem s odpady se může stát pouze právnická nebo podnikající fyzická osoba se sídlem nebo odštěpným závodem na území České republiky, která k této činnosti získala potřebné povolení pro obchodování s odpady. Vydávání povolení přitom spadá do pravomoci krajského úřadu. Pokud jde o místní příslušnost, u právnických osob se sídlem na území České republiky se odvozuje příslušnost od sídla. U odštěpného závodu, protože jde o věc, a nikoli o osobu, je žadatelem právnická osoba se sídlem v zahraničí, je k vydání povolení příslušný Magistrát hlavního města Prahy.²²⁸

Povolení k obchodování s odpady se vydává vždy na dobu určitou, nejvýše na šest let s možností opakovaného prodloužení, avšak maximálně na dalších šest let při splnění podmínek pro jeho vydání.²²⁹ Smyslem tohoto ustanovení je vytvořit další úroveň kontroly obchodníků s odpady. Při podání žádosti o prodloužení do šesti měsíců před uplynutím doby, na kterou bylo povolení vydáno, se nicméně prodlužuje platnost původního povolení do doby, dokud nebude o žádosti pravomocně rozhodnuto.²³⁰

Vzhledem k tomu, že půjde o správní řízení, jehož výsledkem je vydání rozhodnutí, je žadatel o vydání rozhodnutí o povolení k obchodování s odpady poplatníkem ve smyslu zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, a bude muset uhradit částku 500 Kč dle položky č. 122 písm. b) sazebníku, který je přílohou zmíněného zákona.

Co se týče náležitostí samotné žádosti, zákonodárce takto stanovil obligatorně označení žadatele (tj. obchodní firmu nebo název, právní formu a sídlo u žadatele

²²⁶ § 8 odst. 6 živnostenského zákona.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ § 26 odst. 1 zákona o odpadech.

²²⁹ § 26 odst. 2 zákona o odpadech.

²³⁰ § 26 odst. 3 zákona o odpadech.

– právnické osoby, jméno/a a příjmení, obchodní firmu a sídlo u žadatele – podnikající fyzické osoby, u obou pak identifikační číslo), identifikaci osob oprávněných jednat jménem žadatele (jméno/a a příjmení, místo trvalého pobytu nebo pobytu) a nakonec seznam druhů a kategorie odpadu, na které se má povolení vztahovat.²³¹ Tento seznam druhů odpadu musí obsahovat bez dalšího výhradně odpady, které mají kladnou hodnotu, u odpadů se „zápornou hodnotou“²³² je na žadateli, aby odpady dále specifikoval a odůvodnil jejich zařazení. Trh určuje, jakou má odpad hodnotu, zdali kladnou či zápornou.²³³ Může však nastat situace, kdy odpady zahrnuté pod katalogovým číslem nemusí mít všechny kladnou hodnotu, pak je třeba specifikovat, při jaké kvalitě budou obchodníkem vykupovány a případně též odůvodnit zařazení do kvalitativních tříd²³⁴, přičemž nedostatečné odůvodnění vede k tomu, že krajský úřad žádosti pro daný druh a kategorii nevyhoví.²³⁵ Krajský úřad dále může na základě § 3 zákona č. 500/2004 Sb. (dále jen „správní řád“) zjišťovat potřebné informace pro vydání rozhodnutí a účastník řízení (nebo jeho zástupce) smí navrhopvat důkazy či činit jiné návrhy, které podpoří jeho argumentaci ohledně kladné hodnoty daného odpadu. Smyslem tohoto ustanovení je chránit životní prostředí, jelikož u odpadů s kladnou ekonomickou hodnotou nelze předpokládat, že bude mít kdokoli potřebu zbavovat se jich nelegálním způsobem, což naopak u odpadů se zápornou ekonomickou hodnotou předpokládat lze vzhledem k finanční motivaci (kdy zbavit se odpadu je finančně výhodnější než jej recyklovat nebo zpracovat, z čehož ostatně vyplývá záporná ekonomická hodnota takového odpadu).

NZOD dále stanoví v § 27 omezení pro vydávání povolení k provozu zařízení určených pro nakládání s odpady a povolení obchodovat s odpady osobám, kterým bylo v minulosti oprávnění odebráno. Jde zaprvé o konkrétního žadatele, ať již PO či FO, které bylo v posledních pěti letech před podáním žádosti pravomocně zrušeno povolení provozovat zařízení pro nakládání s odpady nebo povolení obchodovat s odpady. Zadruhé jde o člena statutárního orgánu žadatele, který byl členem statutárního orgánu právnické

²³¹ Příloha č. 3 k zákonu o odpadech.

²³² V tomto případě záporná ekonomická hodnota odpadu znamená, že jeho sběr a likvidace nebo recyklace generují více nákladů, než kolik je možné jejich prodejem nebo zpracováním získat. Typicky jde o výrobky, k nimž se váže princip individuální odpovědnosti výrobce zajistit nakládání s výrobky po ukončení jejich životnosti, tedy například baterie, akumulátory, pneumatiky, ale také elektrická a elektronická zařízení, zářivky a výbojky.

²³³ Krajský úřad s největší pravděpodobností bude považovat za odpady kladné hodnoty ty odpady, které přebírají provozovatelé zařízení k úpravě odpadů nebo zařízení k využití odpadu.

²³⁴ LANK, Tomáš. *Obchodování s odpady podle nového zákona o odpadech: možnosti a nové povinnosti nejen pro původce odpadů*. Praha: Verlag Dashöfer, 2021. ISBN 978-80-7635-081-6, s. 22.

²³⁵ Metodický pokyn č. j. MZP/2021/720/289. MŽP [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_odpady_metodicky_pokyn/\\$FILE/OODP-Metodicky_pokyn_NZ_Zadatele_final-25012021.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_odpady_metodicky_pokyn/$FILE/OODP-Metodicky_pokyn_NZ_Zadatele_final-25012021.pdf)

osoby v posledních pěti letech před podáním žádosti, přičemž v tomto období nastaly skutečnosti, pro které bylo PO odebráno povolení provozovat zařízení na zpracování odpadu nebo povolení obchodovat s odpady. V obou případech jde přitom o odebrání pouze pro porušování povinností, tedy nikoli změnu podmínek rozhodných pro vydání povolení.²³⁶

Textace § 27 NZOD vyvolává z čistě jazykového výkladu určité otázky, zdali úprava v písm. a) je alternativní. V kontextu nové úpravy omezení udělování povolení považuje autor práce za vhodné položit si dvě otázky. První, zda v situaci, kdy bylo odebráno povolení pro jednu ze jmenovaných činností, se toto omezení vztahuje pouze na tu samou činnost, nebo na obě činnosti (tedy pokud je osobě odebráno povolení provozovat zařízení na zpracování odpadu, zda si i přesto může podat úspěšně žádost o povolení k obchodování s odpady a obráceně). Druhou, zda omezení stanovené pro člena statutárního orgánu platí pouze pro PO, ve které tato FO působí jako statutární orgán, nebo toto omezení platí i tehdy, pokud o něj bude žádat jako podnikající FO. Dle autorovy úvahy by bylo účelné, aby odpověď na obě otázky byla ano, jelikož v obou případech se bude jednat o osoby, které opakovaně porušovaly povinnosti stanovené zákonem o odpadech, maří průběh kontrol nebo svou činností poškozovaly životní prostředí. Dávalo by tak smysl, pokud by tato omezení platila na všechny osoby a činnosti. Zákonodárce však na žádnou z těchto otázek odpověď neposkytl. Obdobné ustanovení absentovalo ve SZOD, proto není možná ani komparace těchto dvou úprav.

Krajský úřad má také možnost povolení k obchodování s odpady změnit nebo odebrat, k čemuž NZOD stanoví taxativní výčet situací, za kterých toto může nastat. Jedná se o případy, kdy dojde ke změně podmínek rozhodných pro vydání povolení, obchodník s odpady nezajistí podmínky ochrany životního prostředí nebo zdraví lidí, obchodník s odpady opakovaně porušuje povinnosti stanovené zákonem o odpadech, případně opakovaně neplní podmínky stanovené v povolení, nebo při kontrole plnění povinností stanovených zákonem o odpadech opakovaně poruší povinnost kontrolované osoby nebo povinné osoby podle kontrolního řádu.²³⁷

V kontextu povolování je záhodno upozornit, že obchodník je dále povinný ohlásit zahájení, ukončení, přerušování či obnovení činnosti, přičemž zahájení a obnovení musí ohlásit ještě před jejím zahájením nebo obnovením. Přerušování nebo ukončení pak do

²³⁶ § 27 zákona o odpadech.

²³⁷ § 26 odst. 3 zákona o odpadech.

15 dnů ode dne, kdy skutečnost nastala.²³⁸ Hlášení se pak podává MŽP prostřednictvím formuláře v ISPOPu nebo prostřednictvím datové schránky.²³⁹

4.3.1. Přidělení identifikačního čísla obchodníka

Krajský úřad přiděluje identifikační číslo obchodníka společně s vydáním povolení pro obchodování s odpady.²⁴⁰ Obchodník se dozví, jaké identifikační číslo mu bylo přiděleno, písemným sdělením společně s doručením povolení pro obchodování s odpady.²⁴¹ Toto identifikační číslo, které se v systémech označuje jako „IČOB“ a plní funkci označení²⁴² obchodníka, má obchodník povinnost používat při vedení evidence a též při plnění ohlašovacích povinností.²⁴³ Sděluje se též obchodním partnerům, tedy při plnění povinnosti sdělení údajů o předávající/přebírající osobě v případě jednorázové nebo první z řady dodávek.²⁴⁴ Formát tohoto čísla je „COXYYYYYY“ a je daný vyhláškou, kdy „X“²⁴⁵ je označení kraje a „YYYYY“ je pořadové číslo evidovaného obchodníka v rámci kraje, kde obchodník podal žádost.²⁴⁶ Pokud mu takové číslo bylo přiděleno, nelze ho měnit, odstranit a ani přidělit jinému obchodníkovi. To platí i v případech, kdy dochází k přechodu práv a povinností z povolení k obchodování.²⁴⁷

4.3.2. Povinnosti obchodníka

Při přebírání odpadu má obchodník povinnost ověřit, že je přebíraný odpad zařazený podle správného druhu a kategorie odpadu.²⁴⁸ Tato kontrola slouží prakticky výlučně k tomu, aby obchodník mohl posoudit a vyhodnotit, zda je oprávněn odpad převzít do přepravy v souladu s rozsahem povolení, jak jej udělil příslušný krajský úřad. Zároveň dochází k přenesení odpovědnosti za kontrolu správnosti nakládání s odpady i na obchodníka, poněvadž vzhledem k tomu, že právní režim nakládání s odpadem přímo navazuje na výstup ze zařízení, je i v zájmu obchodníka, aby byly veškeré odpady

²³⁸ § 95 odst. 1 zákona o odpadech.

²³⁹ § 95 odst. 6 zákona o odpadech.

²⁴⁰ § 96 odst. 4 zákona o odpadech.

²⁴¹ § 31 odst. 5 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady.

²⁴² § 26 odst. 5 vyhlášky o podrobnostech nakládáním s odpady.

²⁴³ § 96 odst. 4 zákona o odpadech.

²⁴⁴ Příloha č. 12 k vyhlášce o podrobnostech nakládání s odpady.

²⁴⁵ Kraje se označují dle § 31 odst. 1 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady takto: A – Hlavní město Praha, S – Středočeský, U – Ústecký, L – Liberecký, K – Karlovarský, H – Královéhradecký, E – Pardubický, P – Plzeňský, C – Jihočeský, J – Vysočina, B – Jihomoravský, M – Olomoucký, T – Moravskoslezský, Z – Zlínský.

²⁴⁶ § 31 odst. 3 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady.

²⁴⁷ § 31 odst. 6 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady.

²⁴⁸ § 44 odst. 5 písm. a) zákona o odpadech.

zařazeny správně, a tedy jeho převzetí a následná přeprava byly po právní stránce bezvadné. Převzetím takového odpadu do přepravy, pro který není obchodník držitelem příslušného povolení pro nakládání, na sebe obchodník bere riziko postihu zaprvé za špatnou klasifikaci odpadu, zadruhé za nakládání s odpadem, pro který postrádá oprávnění, a zatřetí při recidivě může zcela přijít o povolení obchodovat s odpady.²⁴⁹ Provozovatel zařízení nebo původce odpadu je naopak povinen poskytnout obchodníkovi s každou jednorázovou nebo při první opakované dodávce informace potřebné pro vyhodnocení, zda je obchodník oprávněn odpad převzít, a dále pro posouzení, zda může být odpad přijat do cílového zařízení pro zpracování.^{250, 251}

Obdobnou povinností je obchodník vázán také při předání odpadu dále, ať již do zařízení, ve kterém bude odpad zpracován, nebo dalšímu obchodníkovi. Obchodníkovi a pak provozovateli zařízení je obchodník povinen s každou jednorázovou nebo při první z opakovaných dodávek sdělit informace o své osobě a takové informace o předávaném odpadu, aby si na jejich základě provozovatel zařízení nebo druhý obchodník mohl ověřit, zda je oprávněn odpad převzít, a to provozovatel zařízení ke zpracování, případně druhý obchodník k přepravě. Popřípadě musí obchodník připojit základní popis převáženého odpadu, což může rovněž přispět ke správnému vyhodnocení, zda jsou zařízení nebo obchodník oprávněni odpad převzít.²⁵²

4.3.3. Průběžná evidence a ohlašování

Obchodník přebírá odpad do svého vlastnictví, což je důvodem, proč pak musí o tomto vznikat záznamy v systému nakládání s odpady. Tato skutečnost je shodná se zařízením a rozdílná u zprostředkovatele. Tyto záznamy pak musí být kontrolovatelné a statisticky vyhodnocované.²⁵³ Průběžné evidenci a ohlašování se věnuje celá část třetí NZOD, kde povinnost vést evidenci obchodníkovi je dána § 94 NZOD. „*Průběžná evidence se vede samostatně za každý druh odpadu, za každé zařízení určené pro nakládání s odpady, za každého obchodníka s odpady a za každou provozovnu, kde odpad vzniká.*“²⁵⁴ Vyhláška ministerstva pak stanovuje rozsah, četnost a způsob vedení průběžné

²⁴⁹ Na přenesení odpovědnosti a vzájemnou provázanost odpovědností jednotlivých subjektů je v důvodové zprávě k zákonu o odpadech kladen důraz na různých místech, přičemž účelem je vždy posílení ochrany životního prostředí díky zajištění řádného, předvídatelného a kontrolovatelného nakládání s odpady.

²⁵⁰ § 17 odst. 1 písm. d) zákona o odpadech.

²⁵¹ § 15 odst. 2 písm. d) zákona o odpadech.

²⁵² § 44 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

²⁵³ LANK, Tomáš. *Obchodování s odpady podle nového zákona o odpadech: možnosti a nové povinnosti nejen pro původce odpadů*. Praha: Verlag Dashöfer, 2021. ISBN 978-80-7635-081-6, s. 23.

²⁵⁴ § 94 odst. 1 zákona o odpadech.

evidence. Součástí takové evidence pak musí být vždy alespoň údaje o osobě, zařízení nebo provozovně, ke které se evidence vztahuje, dále druhu a kategorii odpadu, množství odpadu a o způsobu, jak je s odpadem nakládáno, také údaje o původcích, zařízeních pro nakládání s odpady či obchodnících, od nichž je odpad přebírán, a pak údaje o tom, kam je odpad předáván, zda obchodníkovi nebo do zařízení určeného pro nakládání s odpady. Evidenci je pak obchodník povinný uchovat po dobu pěti let od provedení záznamu.²⁵⁵ Obchodník je povinen podat hlášení souhrnných údajů z průběžné evidence za uplynulý kalendářní rok, a to vždy do 28. února. Tuto povinnost však nemá, pokud měl přerušenu činnost po celý kalendářní rok.²⁵⁶

Hlášení je podáváno Ministerstvu životního prostředí prostřednictvím formuláře v ISPOPu nebo prostřednictvím datové schránky²⁵⁷. Takové hlášení pak zpracovává a kontroluje krajský úřad, který je příslušný podle sídla obchodníka.²⁵⁸ Pokud jde o hlášení, které se týká zahájení, ukončení, přerušování či obnovení činnosti, krajský úřad zkontroluje a zpracuje jej do 15 dnů ode dne ohlášení.²⁵⁹

4.4. Převod vlastnického práva k odpadu

Pro nakládání s odpadem v režimu obchodování je klíčové vymezení otázek vlastnického práva – zda a kdy dochází k převodu vlastnického práva k odpadu na obchodníka, případně pokud ano, kdy dochází k převodu vlastnického práva z osoby obchodníka na zpracovatele odpadu.

Zákon k tomuto stanoví, že obchodník se stává vlastníkem odpadu okamžikem zahájení přepravy odpadu z provozovny nebo zařízení, ze kterého odpad přebírá, případně okamžikem převzetí od jiného obchodníka. S tímto okamžikem je spojeno také přebrání veškeré odpovědnosti za odpad a plnění povinností při nakládání s ním.²⁶⁰

Již v okamžiku převzetí odpadu do přepravy musí mít obchodník písemnou smlouvou o převzetí odpadu uzavřenou s provozovatelem zařízení pro zpracování, alternativně s dalším obchodníkem s odpady.²⁶¹ Tímto ustanovením se zákonodárce snaží zajistit maximální ochranu životního prostředí,²⁶² tj. aby obchodník přijímal do přepravy

²⁵⁵ § 94 odst. 3 zákona o odpadech.

²⁵⁶ § 95 odst. 4 zákona o odpadech.

²⁵⁷ § 95 odst. 6 zákona o odpadech.

²⁵⁸ § 96 odst. 1 zákona o odpadech.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² Důvodová zpráva k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

pouze takové odpady, u kterých je maximalizována jistota, že se jich následně nebude nelegálním způsobem zbavovat – a to právě prostřednictvím skutečnosti, že již při převzetí je tímto dáno, kdo bude dalším článkem v řetězci a odpad převezme. Mohla by však vyvstat otázka, zdali v případě nezajištěného smluvního převzetí přechází vlastnické právo k odpadu na obchodníka či nikoliv. Autor je však toho názoru, že přechází, neboť z výkladu není patrné, že by přecházet nemělo. Bude se však jednat o přestupek dle § 121 odst. 2 písm. c) NZOD, neboť obchodník nesplnil jednu z povinností, kterou na něj zákonodárce kladl.

Specifická situace nastává při předání odpadu dalšímu obchodníkovi. Zatímco u předání do zařízení bude mít obchodník odpovědnost za odpad až do okamžiku jeho předání, při předání dalšímu obchodníkovi mají obchodníci povinnost ve smlouvách uzavřených mezi sebou určit, kdo je vlastníkem odpadu a kdo je za odpad během přepravy odpovědný.²⁶³ Za těchto podmínek mohou nastat dvě situace. První možností je převod vlastnického práva z prvního obchodníka na druhého obchodníka bezprostředně po převodu z původce odpadu na prvního obchodníka při nakládce. Po celou dobu transportu je tedy vlastníkem odpadu druhý obchodník, který je za odpad také odpovědný. Druhou možností je převod vlastnického práva mezi obchodníky až při vykládce v zařízení na zpracování odpadu, kdy nejprve přejde vlastnické právo z prvního obchodníka na druhého a z něj bezprostředně na provozovatele zařízení.²⁶⁴ Vzhledem ke komplikovanosti sledování a případného regulování takovýchto převodů stanovil zákonodárce ve snaze zajistit větší přehlednost a předcházet spekulacím možnost kumulace maximálně dvou obchodníků.²⁶⁵ Teoreticky si však lze představit i třetí možnost, kterou zákonodárce nijak konkrétně nevyločil ani přímo v zákoně, ani nebyla vyloučena prostřednictvím důvodové zprávy, a to předání odpadu mezi obchodníky během transportu do zařízení pro nakládání s odpady.

Zákon fakticky vymezuje obchodování s odpady jako odkup odpadu, kdy obchodník je povinen poskytnout původci odpadu za převzatý odpad úplatu, a naopak osoba, která obchodníkovi odpad předává, má zakázáno poskytovat obchodníkovi úplatu za to, že odpad převzal.²⁶⁶ Tím je rovněž podpořeno obchodování primárně s odpady s kladnou ekonomickou hodnotou, neboť motivace obchodníka bude převzít do přepravy takový odpad, na kterém vydělá, nikoli prodělá, k čemuž by došlo vzhledem k tomu, že má

²⁶³ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

²⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu o odpadech, č. 541/2020 Dz.

²⁶⁵ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

²⁶⁶ § 44 odst. 4 zákona o odpadech.

příkázáno za odpad zaplatit, čímž by ještě dále vzrostly náklady na odstranění takového odpadu. Zvlášť upravený je režim pro zařízení na skladování odpadu, kde zákon o odpadech umožňuje zachovat odlišnou osobu vlastníka od osoby, která odpad skladuje, k čemuž je stanovena možnost obchodníka poskytnout úplatu vlastníkovi odpadu.²⁶⁷

4.5. Kupní smlouva a objednávka

Při obchodování vždy půjde o nákup a prodej na vlastní odpovědnost právnickou osobou či podnikající fyzickou osobou.²⁶⁸ To se bude týkat i situací, kdy tyto osoby nemají odpad fyzicky v držení.²⁶⁹ Jak již bylo zmíněno, obchodovat může s odpadem jeho vlastník. Tím může být dle zákona původce odpadu, provozovatel zařízení, obchodník i škola v rámci školního sběru, též obec.

Před tím, než dojde k uskutečnění obchodu, je zapotřebí, aby došlo k uzavření kupní smlouvy či k podpisu objednávky.²⁷⁰

V kupní smlouvě se prodávající zaváže, že odevzdá odpad, který je předmětem koupě, umožní nabýt vlastnické právo a kupující se zaváže, že odpad převezme a zaplatí za něj prodávajícímu kupní cenu.²⁷¹ Aby cena byla sjednána dostatečně určitě, postačí, bude-li ujednáno, jakým způsobem bude cena určena.²⁷²

V kupní smlouvě pak bude stanoven kupující a prodávající, kód odpadu, množství, cena a délka splatnosti faktur. „*Katalogové číslo odpadu je někdy nazýváno kód druhu odpadu a zkráceně se používá kód odpadu.*“²⁷³

Z důvodu, že odpady jsou produkovány často v různém množství a není zde potřeba se zavazovat k produkci konkrétního množství, bývá kupní smlouva nahrazena objednávkou pro jeden konkrétní obchodní případ.

4.5.1. Účetní doklad

„*Každý obchodní případ by měl mít dodací list, kde je specifikace odpadu a jeho množství.*“²⁷⁴ Na základě podepsané kupní smlouvy nebo objednávky a dodacího listu,

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ LANK, Tomáš. *Obchodování s odpady podle nového zákona o odpadech: možnosti a nové povinnosti nejen pro původce odpadů*. Praha: Verlag Dashöfer, 2021. ISBN 978-80-7635-081-6, s. 11.

²⁶⁹ § 11 odst. 1 písm. p) zákona o odpadech.

²⁷⁰ LANK, Tomáš. *Obchodování s odpady podle nového zákona o odpadech: možnosti a nové povinnosti nejen pro původce odpadů*. Praha: Verlag Dashöfer, 2021. ISBN 978-80-7635-081-6, s. 11.

²⁷¹ § 2079 NOZ.

²⁷² § 2080 NOZ.

²⁷³ LANK, Tomáš. *Obchodování s odpady podle nového zákona o odpadech: možnosti a nové povinnosti nejen pro původce odpadů*. Praha: Verlag Dashöfer, 2021. ISBN 978-80-7635-081-6, s. 11.

kteřý je potvrzený, je následně vystavena faktura. Faktura obsahuje popis dodaného odpadu, množství a cenu za jednotku, datum zdanitelného plnění (den, kdy byl obchod uskutečněn) a datum splatnosti, což je datum, do něhož musí dlužník uhradit svůj peněžitý závazek. Většinou taková lhůta splatnosti bývá 30 dní, ale může být i 60 až 90 dní.²⁷⁵

Nezaplacení faktury přitom nemá vliv na vlastnictví odpadu a jeho evidenci.

4.6. Zprostředkování nakládání s odpady

Zprostředkování nakládání s odpady je institut, díky němuž může zprostředkovatel jménem původce zajistit předání odpadu do zařízení určeného pro nakládání s odpadem.²⁷⁶ Subjekt, který vykonává tuto činnost, se nazývá zprostředkovatel a jeho definice též vychází ze směrnice 98/2008/ES²⁷⁷, kterou bylo nutno implementovat do vnitrostátní právní úpravy. Institut zprostředkování nakládání s odpady dle definice obsahově nepatří do pojmu nakládání s odpady²⁷⁸ z pohledu vnitrostátní právní úpravy, nýbrž jde o jednu z činností odpadového hospodářství.²⁷⁹ Evropské právo však na činnost zprostředkovatele nahlíží jako na jednu z činností nakládání s odpadem.²⁸⁰ Dle důvodové zprávy byl v SZOD takovýto postup zajišťování nakládání s odpadem pro původce řešen pomocí mobilních zařízení ke sběru odpadu, přes něž fiktivně procházely všechny odpady původce, ačkoliv je provozovatel tohoto mobilního zařízení nepřevzal. Zákonodárce nastavil tento institut tak, aby došlo k vyčlenění odpadové evidence od osob a zařízení, které s odpadem nenakládají.²⁸¹

Na tomto místě dále považuje autor za vhodné objasnit, jaký je rozdíl mezi obchodníkem a zprostředkovatelem a jaké jsou praktické dopady těchto rozdílů. Prvním rozdílem je podstata této činnosti. Zatímco obchodník prakticky vykupuje od dané osoby odpad, kdy poskytnutá úplata ze strany obchodníka se bude zpravidla odvíjet od množství odpadu převzatého do přepravy, **zprostředkovatelská smlouva o nakládání s odpady** může být pojata zcela odlišně – její předmět totiž neleží toliko na převzetí určitého množství odpadu do přepravy, ale na zprostředkování předání odpadu do zařízení určeného pro nakládání s odpady. Zprostředkovatel ve smyslu NZOD tedy nesmí zprostředkovat

²⁷⁴ Tamtéž, s. 13.

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ § 45 odst. 2 zákona o odpadech.

²⁷⁷ Čl. 3 bodu 8 směrnice 98/2008/ES.

²⁷⁸ § 11 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

²⁷⁹ § 3 odst. 1 zákona o odpadech.

²⁸⁰ Čl. 3 bodu 9 směrnice 98/2008/ES.

²⁸¹ K § 45 důvodové zprávy č. 451/2020.

odpad nikomu jinému, respektive nikam jinam než do zařízení určeného pro nakládání s odpadem a konkrétně vymezeného ve zprostředkovatelské smlouvě.

Možnost uzavřít smlouvu o zprostředkování nakládání s odpady se zprostředkovatelem má dle NZOD pouze původce odpadu. Zprostředkovatel pak jménem původce odpadu zajistí, že tento odpad bude předán do zařízení určeného pro nakládání s odpady. Zprostředkovatel musí mít k okamžiku předání odpadu do zařízení uzavřenou smlouvu s provozovatelem tohoto zařízení, přičemž zprostředkování nakládání s odpady není existencí této smlouvy podmíněno.²⁸² Pod činností zprostředkovatele jakožto podnikatele si pak autor představuje činnosti, jako jsou komunikace s provozovatelem zařízení jménem původce a vyjednávání smluvních ujednání, obstarávání přepravy odpadu od původce do zařízení a vyřizování potřebné dokumentace za původce.

Otázku, kde v procesu zprostředkování předání ke zpracování vznikne zisk pro zprostředkovatele, zákonodárce nijak neošetřil. V praxi si tak lze představit různé situace, například vykonávání této činnosti za úplatu ve vztahu k původci odpadu (což je pro zprostředkovatelské smlouvy typické), tedy skutečnost, že původce odpadu poskytne úplatu za každou zprostředkovanou smlouvu apod., ale lze si představit i variantu, kdy zprostředkovatel dostane určitý podíl z ceny, za kterou byl odpad vykoupen ke zpracování. Klíčová je zde motivace všech zúčastněných subjektů k tomu, aby s odpadem nebylo nakládáno nelegálním způsobem. Stejně jako v případě obchodníka, ani zprostředkovatel nemusí mít odpad fakticky v držení,²⁸³ avšak může pouze smluvně ošetřit předání odpadu.

Zcela zásadní rozdíly pak ale nastávají u výkonu majetkových práv k odpadu a povinností při nakládání s ním. Zprostředkovatel z dikce zákona vystupuje ve všech vztazích jménem původce odpadu, čímž se od obchodníka s odpady zásadním způsobem liší. K odpadu nikdy nenabývá vlastnického práva, a proto není potřeba, aby se omezoval na zprostředkování nakládání s odpady, jež jsou pouze kladné hodnoty.

Původce odpadu má za odpad odpovědnost až do okamžiku jeho předání do zařízení určeného pro nakládání s odpady.²⁸⁴ Tento vztah si mohou původce odpadu a zprostředkovatel ošetřit v soukromoprávní rovině smlouvou, nicméně tato smlouva bude, co se týče odpovědnosti za odpad a za naložení s ním, působit pouze *inter partes* mezi původcem a zprostředkovatelem. *Erga omnes* je nositelem této odpovědnosti i nadále původce odpadu, který odpovídá za činnost zprostředkovatele.

²⁸² § 45 odst. 2 zákona o odpadech.

²⁸³ § 11 odst. 1 písm. t) zákona o odpadech.

²⁸⁴ § 45 odst. 3 zákona o odpadech.

V důvodové zprávě je role zprostředkovatele oproti NZOD poněkud obrácena, když je o něm hovořeno jako o osobě, která bude mít uzavřenou smlouvu se zařízením pro nakládání s odpady, do něhož budou klienti zprostředkovatele (jeho prostřednictvím) ukládat odpady.²⁸⁵ Autor práce považuje tuto úpravu za nedořešenou, jelikož chybí přesnější vymezení průběhu činnosti (v porovnání s úpravou činnosti obchodníka působí úprava činnosti zprostředkovatele poněkud vágně). Pokládá nicméně za vhodné položit si otázku, zda by zprostředkovatelskou činnost nebylo vhodné upravit i druhým směrem, tj. aby byl odpad vnímán jako plnohodnotná komodita a zprostředkovatelskou smlouvu tak mohl uzavřít i provozovatel zařízení na zpracování odpadu – zákonodárce totiž sám přiznává, že takto nastavená zprostředkovatelská smlouva v režimu NZOD je z pohledu civilního práva spíše smlouvou příkazní.²⁸⁶ Pokud by osoby prováděly zprostředkování podle smlouvy o zprostředkování, jak je popsána v § 2445 a následujících v NOZ, nebude se jednat o zprostředkování nakládání s odpady, na což upozorňuje zákonodárce v důvodové zprávě, a to ani v případě, pokud by došlo k uzavření smlouvy o předání odpadu mezi původcem a provozovatelem zařízení.²⁸⁷

Pro provozování činnosti zprostředkovatele je tento vázán ohlašovací povinností vůči příslušnému krajskému úřadu (u osob se sídlem mimo území České republiky je místem ohlášení Magistrát hlavního města Prahy)²⁸⁸. Ohlašuje se především zahájení, ukončení, přerušování a obnovení činnosti zprostředkovatele. V případě, pokud by PO nebo FO podnikající zprostředkovávala nakládání s odpady bez ohlášení, toto jednání by bylo klasifikováno jako přestupek dle § 121 odst. 2 písm. g) NZOD, za který lze uložit pokutu až do výše 10 milionů Kč.²⁸⁹

Při návratu zpět k věci zprostředkování podle NOZ, v důvodové zprávě ani v zákoně nebyla projevena snaha o to, aby byl tento smluvní vztah negovaný, pouze v důvodové zprávě bylo stanoveno, že v případě uzavření smlouvy o zprostředkování se na osobu nebude hledět jako na zprostředkovatele podle NZOD. Pokud zákonodárce definuje v NZOD zprostředkovatele jako osobu, která zajišťuje využití nebo odstranění odpadu jménem jiných osob včetně situací, kdy odpad nemá fyzicky v držení a činnost zprostředkovatele váže na „zprostředkování nakládání s odpady“, kdy jen popisuje smlouvu o zprostředkování nakládání s odpady a jiný smluvní typ výslovně nezakazuje,

²⁸⁵ K § 45 důvodové zprávy č. 451/2020.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ § 45 odst. 1 zákona o odpadech.

²⁸⁹ § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

autor je toho názoru, že ničemu nebrání, aby tato osoba zprostředkovala např. nákup a prodej odpadu jen na základě smlouvy o zprostředkování přesně tak, jak je popsána v § 2445 a následujících v NOZ, a to nejen s původcem, ale i s obchodníkem, popřípadě s provozovatelem zařízení. Jednalo by se zde o jednání preater legem. Autor si dovoluje zajít s úvahou ještě dále, a to zdali by pak i v tomto případě vznikla ohlašovací povinnost se zahájením takové činnosti vůči krajskému úřadu, neboť se podle důvodové zprávy na zprostředkovatele ve smyslu NOZ nehledí jako na zprostředkovatele ve smyslu NZOD. Podle úvah z důvodové zprávy by povinnost neměla vzniknout, avšak dle autorova názoru vznikne, neboť zákon definuje zprostředkovatele celkem jasně.

Výhodou zprostředkovatelské činnosti je skutečnost, že zprostředkovatel není předmětem průběžné evidence, v ohlašovacím listu pro přepravu nebezpečných odpadů ani v hlášení souhrnných údajů z průběžné evidence.²⁹⁰

²⁹⁰ § 45 odst. 4 zákona o odpadech.

5. Právní úprava přepravy odpadů

Obchodník s odpady může s odpadem nakládat jen tak, že s tímto buď obchoduje, anebo jej přepravuje.²⁹¹ V této kapitole bude pozornost věnována přepravě odpadů z pohledu obchodníka.

Přeprava odpadu je jednou z možností, jak lze s odpadem nakládat,²⁹² a této činnosti je věnována část druhá, hlava V., díl 6 NZOD. Odpad lze přepravovat podle typu dopravní cesty, a to silničními dopravními prostředky, po kolejích, vodní dopravou, leteckou dopravou anebo kombinovanou dopravou.²⁹³ Každá taková doprava má svou vlastní právní úpravu, jež stanovuje podmínky přepravy. Zákonodárce pak rozlišuje, zdali se bude jednat o přepravu v rámci ČR, anebo o přeshraniční přepravu. Rozdílný režim lze spatřit v závislosti na tom, bude-li se přepravovat nebezpečný odpad či nikoliv.

Jak již bylo naznačeno výše, obchodník s odpady může do cyklu odpadového hospodářství vstupovat dvojnásobem, kdy buďto má odpad fakticky v držení, nebo nikoli. V případě, že po dobu přepravy má k odpadu v režimu zákona o odpadech vlastnické právo, bude nutně podléhat také veškerým veřejnoprávním regulacím, které se přepravy odpadů dotýkají.

Přeprava odpadů s sebou vzhledem k povaze přepravovaného nákladu přináší zejména povinnosti v oblasti evidence a pořizování dokumentů,²⁹⁴ a to nad rámec běžné evidenční povinnosti, kterou stanoví zákon jak vůči osobě řidiče, tak vůči osobě přepravce. Vedle v silniční dopravě obvyklých povinností a evidencí typu dodržování bezpečnostních přestávek²⁹⁵ a jejich evidence²⁹⁶ či pořizování záznamu o době řízení vozidla²⁹⁷ tak musí splňovat řadu dalších požadavků. Jeden z těchto požadavků v případě využití silniční dopravní cesty pro přepravu odpadů pak vychází ze zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“), podle něhož lze v režimu obecného užívání užívat komunikaci bezplatně obvyklým způsobem, což mimo jiné znamená, že nebude překročena největší povolená

²⁹¹ § 44 odst. 3 zákona o odpadech.

²⁹² § 11 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

²⁹³ Doprava. In: *Wikipedia: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2022-02-13 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Doprava>

²⁹⁴ Přeprava v oblasti odpadů, to je hlavně evidence. *Envigroup* [online]. 18. 2. 2010 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.envigroup.cz/aktualita-238.html>

²⁹⁵ § 3a odst. 4 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁶ § 3a odst. 7 písm. a) zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁷ Tamtéž.

hmotnost, jež je stanovena § 5 vyhlášky č. 209/2018 Sb., o hmotnostech, rozměrech a spojitelnosti vozidel (dále jen „vyhláška o hmotnostech“).

Na tomto místě by autor považoval za vhodné uvést, že nejčastější přeprava odpadu se odehrává po silnici, i když železniční nákladní doprava je pravděpodobně jediná možná cesta pro udržitelnou přepravu.²⁹⁸ Toto reflektoval rakouský zákonodárce, když stanovil v § 15 odst. 9 Abfallwirtschaftsgesetz 2002 (dále jen „rakouský zákon o nakládání s odpady“) postupné zkracování vzdáleností pro povinnou přepravu po železnici. V roce 2023 tak například nebude možné, aby náklady odpadu o hmotnosti více než 10 tun byly přepravovány po silnici do vzdálenosti přesahující 300 km a od roku 2026 se tato vzdálenost má snížit dokonce na 100 km. *„Vlaková doprava je navíc asi 40krát ekologičtější a zároveň i levnější než silniční nákladní doprava.“*²⁹⁹ Autor je toho názoru, že Rakousko v tomto ohledu může jít příkladem ostatním zemím a že bude pouze otázkou času, než podobné povinnosti stanoví i český zákonodárce.

5.1. Obecný režim přepravy odpadů

Tato podkapitola se zabývá pravidly, kterými se musí řídit osoba, která přepravuje odpad nezávisle na jeho povaze z hlediska bezpečnosti.

NZOD v první řadě stanoví právnické či podnikající fyzické osobě zúčastněné na přepravě povinnost zajistit, aby byly při přepravě dodrženy veškeré právní předpisy, které přepravu odpadů upravují. V případě kontroly je nutno předložit veškeré doklady, kterými musí být přeprava odpadů doprovázena. Veškeré doklady týkající se přepravy odpadů je právnická či podnikající fyzická osoba povinna uchovávat po dobu pěti let ode dne zahájení přepravy.³⁰⁰

Vzhledem k tomu, že odpad je potenciálním zdrojem ohrožení a přináší rizika, která jsou s přepravou odpadů spojena, zákonodárce toto reflektoval do jasně vytyčené doby, po kterou může být odpad přepravován. Pokud bude přepravován odpad ze zdravotnické nebo veterinární péče, případně se bude jednat o jiný biologický odpad,

²⁹⁸ SÚRA, Jan. *Rakouské dráhy láká nový byznys: odpady. Stát omezil jejich přepravu po silnici* [online]. 25. 11. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://zdopravy.cz/rakouske-drahy-laka-novy-byznys-odpady-stat-omezil-jejich-prepravu-po-silnici-97595/>

²⁹⁹ PŘINESDOMOVÁ, Lucie. *Odpad povinně přepravovaný po kolejích. Rakousko zavádí nová pravidla* [online]. 8. 6. 2011 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/odpad-povinne-prepravovany-po-kolejich-rakousko-zavadi-nova-pravidla/>

³⁰⁰ § 46 zákona o odpadech.

přeprava na území ČR musí být ukončena do 24 hodin, v ostatních případech doba přepravy nesmí přesáhnout 48 hodin.³⁰¹

Ve vztahu k řidiči a vozidlu má právnická či podnikající fyzická osoba povinnost nejen informovat řidiče o tom, že bude přepravovat odpad (a jaký), ale také jej vybavit dokladem, ve kterém bude označen druh a kategorie odpadu, který bude přepravován, informace o osobě vlastníka odpadu, dále cílové zařízení určené pro nakládání s odpady, do kterého bude odpad přepravován, přičemž zákon stanoví povinnost, že tímto dokladem musí být odpad doprovázen po celou dobu přepravy.³⁰²

Nakonec má osoba zúčastněná na přepravě odpadu povinnost zajistit, aby bylo vozidlo přepravující odpad označeno souladně s vyhláškou Ministerstva životního prostředí.³⁰³ Ve vyhlášce o podrobnostech nakládání s odpady je toto označení vymezeno shodně s předchozí úpravou, kdy nákladní motorové vozidlo (nad 3,5 t) musí být označeno dvěma pravoúhlými reflexními bílými výstražnými tabulkami o šířce 40 cm a výšce minimálně 30 cm s černým nápisem „A“ o výšce písmene 20 cm a tloušťce 2 cm. Výstražné tabulky musí být umístěny viditelně vpředu a vzadu na vozidle, kolmo k jeho podélné ose a v případě, že jde o jízdní soupravu, musí být zadní tabulka připevněna na zadní straně přípojného vozidla.³⁰⁴

5.2. Režim přepravy nebezpečných odpadů

Nejpřísnější regulace jsou stanoveny na úseku přepravy nebezpečných odpadů. Vzhledem k tomu, že každá z druhů doprav má vlastní právní úpravu, považuje autor za nezbytné je vyjmenovat. Bude se jednat především o mezinárodněprávní předpisy, které zákonodárce recipoval.³⁰⁵ Nejběžněji se lze setkat s přepravou nebezpečného odpadu v silniční dopravě, která je upravena v Dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (dále jen „ADR“).^{306, 307, 308}

³⁰¹ § 46 odst. 3 zákona o odpadech.

³⁰² § 46 odst. 2 písm. a) i b) zákona o odpadech.

³⁰³ § 46 odst. 2 písm. c) zákona o odpadech.

³⁰⁴ § 17 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady.

³⁰⁵ § 46 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

³⁰⁶ Zkratka této dohody ADR se běžně používá a pochází z francouzštiny „*L'Accord relatif au transport international des marchandises dangereuses par route*“.

³⁰⁷ Při přepravě nebezpečné věci pak musí být vybavena doklady podle ADR a též podle NZOD.

³⁰⁸ LOCHOVSKÁ, Jitka. *Dohoda ADR* [online]. Liberec: INISOFT s.r.o. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.inisoft.cz/poradenstvi-a-skoleni/odborne-clanky/dohoda-adr>

V železniční dopravě pak podmínky pro přepravu nebezpečných látek upravuje Řád pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečných věcí (dále jen „RID“)³⁰⁹ a je součástí Úmluvy o mezinárodní železniční přepravě (dále jen „COTIF“)³¹⁰.

V případě letecké přepravy Mezinárodní organizace sdružující letecké přepravce (dále jen „IATA“) sídlící v Montrealu vypracovala příručku, v níž jsou stanoveny podmínky pro přepravu nebezpečných látek známé jako „Dangerous Goods Regulations“ (dále jen „IATA DGR“).

Námořní doprava má taktéž vlastní mezinárodněprávní úpravu, jedná se o Mezinárodní předpis pro přepravu nebezpečného zboží po moři, známý v angličtině jako „The International Maritime Dangerous Goods Code“ (dále jen „IMDG CODE“).³¹¹

Říční dopravu pak upravuje Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (dále jen „ADN“).

Mezinárodní politika a politika Evropské unie v oblasti likvidace a nakládání s nebezpečnými odpady preferuje, aby se nebezpečné odpady likvidovaly co nejbližší k místu jejich vzniku. Ze zmíněného důvodu mají nastavené regulace působit mimo jiné také represivně, tedy tak, aby množství přepravovaného nebezpečného odpadu bylo co nejvíce omezeno.³¹²

5.2.1. Ohlašovací povinnost

Nebezpečný odpad je zvláště zatížen ohlašovací povinností. Při přepravě v rámci ČR se jedná o ohlašovací povinnost podle § 78 a 79 NZOD, jež stanoví povinnosti pro původce odpadu, odesílatele, přepravce i příjemce. K tomu, aby splnili tuto podmínku, je potřeba se nejdříve zaregistrovat v ISPOPu dle § 4 odst. 6 zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečištění životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů (dále jen „ZIRZŽP“). Tato ohlašovací povinnost je pak naplňována prostřednictvím Systému evidence přepravy nebezpečných odpadů (dále jen „SEPNO“), jenž je samostatným modulem ISPOPu. Systém SEPNO pak umožňuje elektronicky přijímat ohlašovací listy

³⁰⁹ Zkratka této mezinárodní smlouvy se běžně používá a pochází z francouzštiny „*Règlement concernant le transport international ferroviaire des marchandises dangereuses*“.

³¹⁰ Francouzsky *Convention relative aux transports internationaux ferroviaires*.

³¹¹ IMDG – Informace o přepravě nebezpečného zboží po moři. MD ČR [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Namorni-urad-CR/Informace-namornihou-uradu-verejnosti/Informace-o-preprave-nebezpecneho-zbozi-po-mori>

³¹² Rozhodnutí Rady ze dne 1. února 1993 o uzavření Úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování (Basilejská úmluva) jménem EU, 31993D0098.

přepravy nebezpečných odpadů, které poté zpracuje a dále k nim umožní přístup příslušným institucím veřejné správy. Správcem³¹³ SEPNO je Ministerstvo životního prostředí.³¹⁴

Odesílatel, tedy původce nebo oprávněná osoba, „kteří odesílají odpad ze své provozovny nebo zařízení“³¹⁵, musí ohlásit každou přepravu nebezpečného odpadu samostatně, i když se jedná o přepravu do jednoho místa vykládky,³¹⁶ přičemž se neohlašuje pouze v případě, pokud převoz probíhá v areálu provozovny anebo pokud je odesílatelem nepodnikající FO. Ohlášení také nepodléhají případy, kdy se přepravy účastní Ministerstvo obrany nebo organizace pro správu a provoz objektů důležitých pro obranu státu, která je zřízena tímto ministerstvem.³¹⁷ V ostatních případech je nutné ohlašovací povinnost splnit před zahájením přepravy a nejméně v rozsahu ohlašovacího listu. Ohlašovací list musí obsahovat alespoň označení odesílatele, druh a množství odpadu, místo nakládky odpadu, dále označení osoby, která zajišťuje přepravu nebezpečného odpadu a dopravní prostředky, kterými bude odpad přepravován, dále také zařízení, do kterého je odpad přepravován.³¹⁸

Avšak zpět k ustanovení § 78 odst. 1 NZOD, který definuje osobu odesílatele. Zde autor shledává mezeru v právní úpravě, jelikož obchodník nemůže naplnit výše uvedenou definici odesílatele a zároveň nemůže naplnit ani definici příjemce dle § 78 odst. 3 NZOD. Tato úprava tedy na obchodníka nedopadá, a tak tento nemá povinnosti k ohlašování nebezpečného odpadu. Zmíněné povinnosti tak dopadají pouze na osobu odesílatele až do momentu předání příjemci dle § 78 odst. 5 NZOD. Na tomto místě však autor považuje za vhodné zdůraznit, že obchodníka z přepravy nebezpečného odpadu právní úprava ani nevylučuje. Autor dále shledává mezeru v právní úpravě týkající se ohlašovací povinnosti zúčastněné osoby, jež vyplývá z § 46 odst. 1 písm. d) NZOD. Osobou zúčastněnou tak může být dopravce.

Ačkoliv zákon tak výslovně nestanoví, vyplývá z něj, že obsahem ohlášení musí být také určení času přepravy, jelikož v případě, že přeprava nebezpečného odpadu není ve stanoveném čase zahájena, musí původce odpadu tuto skutečnost oznámit do tří

³¹³ Ve smyslu § 2 písm. c) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o informačních systémech“).

³¹⁴ SEPNO – systém evidence přepravy nebezpečných odpadů. *SEPNO* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.sepno.cz/sepno/sepno-system-evidence-prepravy-nebezpecnych-odpadu>

³¹⁵ § 78 odst. 1 zákona o odpadech.

³¹⁶ § 78 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

³¹⁷ § 79 odst. 2 zákona o odpadech.

³¹⁸ § 78 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

pracovních dní ode dne nahlášeného dne zahájení přepravy,³¹⁹ stejně tak má ve lhůtě tří pracovních dnů od ukončení přepravy povinnost opravit veškeré údaje o přepravě, mezi kterými vznikl proti původnímu hlášení rozpor.³²⁰ Podobnou úpravu obsahoval i SZOD,³²¹ v průběhu jeho novelizace následně došlo k elektronizaci podání evidenčních listů, a tak dnes již původci odpadu činí nutné kroky přes ISPOP.³²² Po splnění ohlašovací povinnosti je odesílateli v ISPOPu přiděleno číslo ohlašovacího listu, které je odesílatel povinen připojit spolu s kopií ohlašovacího listu³²³ ke každé zásilce.³²⁴

Příjemce (i odesílatel, který přepravuje odpady mezi svými provozovny) má povinnost potvrdit převzetí z ohlášené přepravy, přičemž když jednou převzetí potvrdí, nemůže již učinit změnu.³²⁵ Má též povinnost ohlásit neohlášenou přepravu. Vzhledem k tomu, že je zákonodárcem dána možnost, že si odesílatel a příjemce mohou mezi sebou upravit plnění ohlašovací povinnosti příjemcem namísto odesílatele,³²⁶ jsou kladeny pak na příjemce v tomto ohledu i povinnosti učinit opravy či rovnou zrušit ohlášenou přepravu v systému ISPOPu, a to vždy do tří pracovních dnů. Odpovědnost však ve veřejnoprávní rovině stále nese odesílatel.³²⁷

5.3. Přeshraniční přeprava odpadů

Přeshraniční přepravou se rozumí „dovoz odpadů do ČR, vývoz odpadů z ČR a tranzit odpadů přes ČR.“³²⁸ Bude-li obchodník přepravovat odpad přes hranice státu, bude rozlišovat režimy podle charakteru přepravovaného odpadu, dále bude zkoumat účel přepravy (zde autor připomíná, že v úvahu pro obchodníka přichází pouze přeprava odpadu za účelem využití) a dále země, do které nebo ze které se přeprava uskutečňuje. Vzhledem k tomu, že půjde jednoznačně o mezinárodní charakter, budou zde platit jednotná pravidla, která jsou stanovena na evropské úrovni. Takovýmto předpisem je nařízení 1013/2006, které je ve všech členských státech EU závazné a též přímo použitelné.

³¹⁹ § 78 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

³²⁰ § 78 odst. 1 písm. d) zákona o odpadech.

³²¹ § 40 odst. 3 starého zákona o odpadech, v původním znění.

³²² § 79 odst. 1 zákona o odpadech.

³²³ Zákon nicméně nestanoví povinnost dodržet formu tiskopisu, dle textu zákona zákonodárce umožnil k zásilce nebezpečného odpadu přiložit jakékoli písemné vyhotovení informací v rozsahu ohlašovacího listu, jedinou podmínkou by tak bylo zachování písemné formy.

³²⁴ § 78 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech.

³²⁵ § 78 odst. 3 písm. a) zákona o odpadech.

³²⁶ § 78 odst. 4 zákona o odpadech.

³²⁷ Tamtéž.

³²⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o přepravě odpadů. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narizeni_epes_odpady

Přeshraniční přeprava je upravena na vnitrostátní úrovni v druhé části, v hlavě V., dílu 6, oddílu 2 NZOD, je prováděna vyhláškou o podrobnostech nakládání s odpady ve své páté části, a to vše v návaznosti na nařízení 1013/2006, jež bylo zapotřebí implementovat.³²⁹ Příslušným orgánem, který řeší agendu přeshraniční přepravy odpadů, je za ČR Ministerstvo životního prostředí.³³⁰

V přímo použitelném nařízení 1013/2006 je pak upravena působnost ve čl. 1, odst. 2, v němž je stanoveno, že se vztahuje na přepravu odpadů „*mezi členskými státy, v rámci Společenství nebo tranzitem přes třetí země; dovážených do Společenství ze třetích zemí; vyvážených se Společenství do třetích zemí; tranzitem přes Společenství na cestě ze třetí země do třetí země.*“³³¹ Jde o pozitivní výčet, který je doplněn též negativním vymezením v bodě 3, jenž vyjmenovává oblasti, které jsou z působnosti vyloučeny.

Při přepravě odpadů jsou pak dle nařízení 1013/2006 rozlišovány subjekty, jimiž jsou původce³³², oznamovatel³³³ a příjemce, na které jsou kladeny relevantní právní úpravou povinnosti.

Na původce, oznamovatele anebo na jiné podniky, jež se pak podílejí na přepravě, je kladen požadavek, aby s odpadem bylo nakládáno takovým způsobem, jenž neohrozí lidské zdraví a způsob nakládání bude šetrný k životnímu prostředí.³³⁴ Jako vodítko pak může sloužit pokyn, který je uveden v příloze VIII nařízení 1013/2006 a odkazuje na pokyny přijaté podle Basilejské úmluvy, směrnice přijaté OEQ, pokyny přijaté Mezinárodní námořní organizací a pokyny přijaté Mezinárodní organizací práce.

Nařízení pak zakazuje, aby byl odpad směřován s jinými odpady od zahájení přepravy až do okamžiku předání do zařízení k využití či odstranění.³³⁵

Taktéž v obecných požadavcích je stanovena povinnost uchovávat doklady a informace o přepravě po dobu tří let od přepravy.³³⁶

§ 47 odst. 3 NZOD reflektuje zásadu blízkosti, když stanovuje jako základní povinnost, aby odpad, který vznikl na území ČR, byl přednostně odstraněn na území ČR a v případě využitelného odpadu využit na území ČR. Teprve pokud toto nebude možné,

³²⁹ § 47 odst. 1 zákona o odpadech.

³³⁰ § 47 odst. 2 zákona o odpadech.

³³¹ Čl. 1, odst. 2 nařízení 1013/2006.

³³² V nařízení 1013/2006 se rozlišují dva druhy původce a to původní původce a nový původce, viz čl. 2 odst. 9 nařízení 1013/2006.

Nařízení 1013/2006 pak rozlišuje dva druhy oznamovatelů a to oznamovatele v případě přepravy, která začíná v jednom z členských států EU a pak oznamovatele, který nepochází z členského státu EU, viz čl. čl. 2 odst. 15.

³³⁴ Čl. 49 nařízení 1013/2006.

³³⁵ Čl. 19 nařízení 1013/2006.

³³⁶ Čl. 20 nařízení 1013/2006.

pak v jiném členském státu EU.³³⁷ Je však zakázáno, aby byl odpad přepravován do ČR za účelem jeho odstranění. Výjimku představuje odpad, který vznikl v sousedních státech při živelních pohromách nebo za stavu nouze. „Přeprava odpadu do ČR za účelem energetického využití ve spalovně komunálního odpadu je zakázána, pokud by v důsledku přeshraniční přepravy musel být odstraněn odpad vznikající v ČR nebo by v důsledku přeshraniční přepravy musel být odpad vznikající v ČR zpracován způsobem, který není v souladu s plány odpadového hospodářství.“³³⁸

V případech pochybnosti, zdali movitá věc je odpadem či nikoliv, se nepřihlíží k rozhodnutí krajského úřadu, pokud ministerstvo, inspekce nebo celní úřad považuje věc při přeshraniční přepravě za odpad.³³⁹

5.3.1. Barevné seznamy odpadů

To, v jakém režimu přepravy bude odpad přepravován, tedy zdali spadá do režimu předchozího písemného oznámení a souhlasu, či nikoliv, bude záviset na zařazení odpadu do tzv. barevných seznamů odpadů, jež byly zavedeny rozhodnutím Rady OECD C(92)39/FINAL ze dne 30. března 1992, o kontrole přeshraničního pohybu odpadů určených k využití, kteréžto bylo nahrazeno rozhodnutím Rady OECD C(2001)107/FINAL³⁴⁰ (dále jen „rozhodnutí OECD“). V pátém bodě odůvodnění nařízení 1013/2006 byla zmíněna skutečnost, že EU schválilo rozhodnutí OECD a toto rozhodnutí bylo zapotřebí včlenit do právních předpisů EU, jsou tedy užívány v tomto nařízení.

Odpady se zařazují buď do tzv. „zeleného“, nebo „žlutého“ seznamu, a to v závislosti na jejich nebezpečnosti.

Pokud jsou odpady zařazeny do zeleného seznamu^{341, 342}, nespádají do režimu předchozího písemného oznámení a souhlasu, ale vztahují se na ně obecné požadavky na informace, které jsou stanoveny v čl. 18 nařízení 1013/2006. Přepravované odpady mají pak být doprovázeny dokladem (obsaženým v příloze VII.³⁴³) po celou dobu přepravy. Tento doklad musí být podepsán osobou, která přepravu zařizuje, a po převzetí

³³⁷ § 47 odst. 3 zákona o odpadech.

³³⁸ § 47 odst. 4 zákona o odpadech.

³³⁹ § 47 odst. 5 NZOD.

³⁴⁰ Guidance manual for the control of transboundary movements of recoverable wastes. *OECD* [online]. 2009 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/env/waste/guidance-manual-control-transboundary-movements-recoverable-wastes.pdf>

³⁴¹ Viz příloha III, IIIA, IIIB nařízení 1013/2006 (odkaz na přílohy IX Basilejské úmluvy).

³⁴² Odpady jsou pak buďto označeny kódem Bx nebo Gx (kdy x je čtyřciferné číslo).

³⁴³ Zde je potřeba označit původce, dopravce, příjemce, množství, druh a zařazení odpadu, datum přepravy a dotčené státy.

přepřavovaného odpadu jej podepíše také provozovatel zařízení, který odpad přijal do zařízení pro nakládání s odpadem, popřípadě laboratoř nebo příjemce.³⁴⁴ Taktéž nesmí být opomenut požadavek, že při zahájení přepravy musí být účinná Smlouva o využití odpadů uvedená v příloze VII nařízení 1013/2006, která bude obsahovat závazek osoby, jež přepravu zařizuje (a pokud není s to přepravu či využití odpadů dokončit, pak za ni příjemce), že odpad převezme zpět, popřípadě zajistí jeho využití jiným způsobem a též že v případě nezbytnosti zajistí jeho dočasné uskladnění.

Pokud jsou však odpady zařazeny do žlutého seznamu^{345, 346}, je při jejich přepravě zapotřebí dodržení přísnějšího režim předchozího písemného souhlasu a oznámení.

5.3.2. Přeprava mezi členskými státy EU

Přepravě odpadů mezi členskými státy EU je věnována úprava v hlavě II nařízení 1013/2006, ze které je patrné, že může mít tři režimy. 1) přeprava probíhá podle čl. 18 nařízení 1013/2006 a uplatní se jen obecná informační povinnost. Odpady musí být doprovázeny vyplněným dokladem, který je obsažen v příloze VII, 2) je vyžadováno předchozí písemné oznámení a souhlas, 3) přeprava je zakázána.³⁴⁷

V případě, kdy je pro přeshraniční přepravu vyžadováno písemné oznámení, je oznamovatel povinen splnit tuto povinnost podáním písemného oznámení o zamýšlené přepravě u příslušného orgánu místa odeslání a též podáním průvodního dokladu, který je uveden v příloze IB nařízení 1013/2006.³⁴⁸ V případě odeslání z ČR tímto příslušným orgánem bude Ministerstvo životního prostředí. Pro takové oznámení se využívá formulář³⁴⁹, jenž je přílohou IA k nařízení 1013/2006. Takovéto oznámení je možné podat v českém, slovenském nebo anglickém jazyce.³⁵⁰

Oznamovatel pak dle čl. 4 odst. 2 nařízení 1013/2006 je povinen poskytnout informace a dokumentaci podle přílohy II části 1 nařízení 1013/2006 ve formuláři oznámení, popřípadě v jeho příloze. V průvodním dokladu nebo v jeho příloze je pak nutno poskytnout informace a dokumentace dle příloh II části 2 nařízení 1013/2006.

³⁴⁴ Čl. 18 odst. 1, písm. b) nařízení 1013/2006.

³⁴⁵ Viz příloha IV nařízení 1013/2006 (odkaz na přílohy II a VIII Basilejské úmluvy).

³⁴⁶ Odpady jsou pak buďto označeny kódem Ax nebo Rx (kdy x je čtyřciferné číslo).

³⁴⁷ Pokud ale půjde o přepravu odpadu, který je určen k využití a hmotnost nepřekračuje 20 kg, tak se neuplatní žádný režim.

³⁴⁸ Čl. 4 nařízení 1013/2006.

³⁴⁹ Formulář pak musí být podepsán za podmínek, jež jsou stanoveny ve čl. 4 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁵⁰ § 48 odst. 2 zákona o odpadech.

V případě více přeprav pak za splnění jistých podmínek má možnost oznamovatel podat tzv. obecné oznámení dle čl. 13 nařízení 1013/2006.

Také je potřeba dotčenému příslušnému orgánu poskytnout důkaz o tom, že byla uzavřena smlouva³⁵¹ mezi oznamovatelem a příjemcem podle čl. 5 nařízení 1013/2006, která v době oznámení musí být účinná, a to platí i po celou dobu přepravy. V této smlouvě nesmí chybět povinnosti, jež jsou specifikovány v čl. 5 odst. 3, a v případě předběžného využívání musí pak smlouva obsahovat dodatečné povinnosti specifikované v odst. 4.

U všech přeprav v tomto „oznamovacím“ režimu je od oznamovatele zapotřebí poskytnutí finanční záruky, popřípadě odpovídající pojištění, které se musí vztahovat na oznámenou přepravu³⁵², jež pak pokrývá náklady na dopravu, využití nebo odstranění (včetně nezbytných předběžných postupů) a zároveň náklady na uskladnění.³⁵³ Záruka nebo odpovídající pojištění pak má pokrývat též náklady, které by vznikly v případě nedokončené přepravy dle čl. 22, či náklady vzniklé z nedovolené přepravy dle čl. 24. Finanční záruku či odpovídající pojištění (včetně druhu, znění a výše krytí) pak schvaluje příslušný orgán podle místa odeslání³⁵⁴. Finanční záruka dle NZOD přitom musí obsahovat přinejmenším výši, která se vypočítává podle přílohy č. 8 k NZOD.³⁵⁵ K tomuto autor doplňuje, že metoda výpočtu není stejná pro všechny členské státy EU a každý členský stát si tuto metodu výpočtu může stanovit sám.

Po obdržení řádně podaného oznámení³⁵⁶ pak příslušný orgán místa odeslání předá do tří pracovních dnů originál příslušnému orgánu místa určení, jednu kopii si ponechá a další kopie předá příslušným orgánům pro tranzit. O tomto uvědomí následně oznamovatele. V případě, že oznámení nebylo řádně podané, příslušný orgán místa odeslání si musí do tří pracovních dnů vyžádat informace a dokumentaci od oznamovatele podle čl. 4 druhého pododstavce bodu 2. Pokud však příslušný orgán místa odeslání nepředá oznámení ve lhůtě 30 dní (od obdržení takového oznámení) ostatním dotčeným orgánům, je pak tento příslušný orgán povinný na žádost oznamovatele podat vysvětlení, které musí být řádně odůvodněno.³⁵⁷ Příslušný orgán místa odeslání může též ve lhůtě

³⁵¹ Popřípadě oznamovatel poskytne prohlášení o uzavření smlouvy v souladu s přílohou IA nařízení 1013/2006.

³⁵² Čl. 6 nařízení 1013/2006.

³⁵³ Čl. 6 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁵⁴ Dle čl. 6 odst. 4 je v případě dovozu do EU schvalovací orgánem příslušný orgán místa určení ve Společenství.

³⁵⁵ § 55 odst. 1 zákona o odpadech.

³⁵⁶ Oznámení je dle čl. 4 odst. 2, druhého pododstavce nařízení 1013/2006 považováno za řádně podané, jestliže příslušný orgán místa odeslání je toho názoru, že formulář oznámení a průvodní doklad obsahují všechny informace, jež jsou uvedeny v příloze II části 1 a 2.

³⁵⁷ Čl. 7 odst. 4 nařízení 1013/2006.

tří pracovních dní od obdržení oznámení rozhodnout, že k plánované přepravě má námitky dle čl. 11 a 12 nařízení 1013/2006, přičemž o tomto musí oznamovatele neprodleně informovat a v takovém případě nic nepostupuje dotčeným orgánům.³⁵⁸

V případě, že příslušný orgán místa odeslání postoupí oznámení o plánované přepravě ostatním dotčeným orgánům, ty si mohou do tří pracovních dní vyžádat od oznamovatele doplnění potřebných informací a dokumentace³⁵⁹ a o tomto uvědomí ostatní příslušné orgány. Dotčené příslušné orgány mají pak od obdržení dodatečných informací a dokumentace opět tři pracovní dny na to, aby o tomto uvědomily příslušný orgán místa určení.³⁶⁰ V případě, kdy příslušný orgán místa určení má za to, že oznámení bylo provedeno oznamovatelem řádně, potvrzení o přijetí pak zašle oznamovateli a kopie tohoto potvrzení zašle všem dotčeným orgánům do tří pracovních dnů od obdržení řádně provedeného oznámení.³⁶¹ Pokud však příslušný orgán místa určení nepotvrdí do 30 dnů, že obdržel oznámení, musí pak oznamovateli podat vysvětlení na jeho žádost.³⁶²

Od momentu předání potvrzení o přijetí příslušným orgánem místa určení běží lhůta 30 dnů příslušným orgánům místa odeslání, určení a tranzitu³⁶³ na to, aby vydaly rozhodnutí, které bude řádně odůvodněno. Buď mohou rozhodnout tak, že A) souhlasí bez uložení podmínek, B) souhlasí, ale uloží podmínky³⁶⁴ dle čl. 10 nebo C) mají námitky dle čl. 11 a 12. Pokud příslušný orgán pro tranzit v této lhůtě nevznesl žádnou námitku, počítá se s tzv. tichým souhlasem.³⁶⁵ Souhlas má pak nařízením omezenou platnost jednoho roku, pokud však platnost není zkrácena či prodloužena.³⁶⁶

V případech, kdy rozhoduje Ministerstvo životního prostředí, vydá souhlas nebo vznesl námitku³⁶⁷. Vznést námitku může jen v případech, které jsou stanoveny v § 49 odst. 2 a 3. Rozklad proti takovému rozhodnutí pak nemá odkladný účinek.³⁶⁸ Pokud by rozklad proti rozhodnutí měl odkladný účinek, tak by námitka neplatila až do doby

³⁵⁸ Čl. 7 odst. 3 nařízení 1013/2006.

³⁵⁹ Dle čl. 4 druhého pododstavce bodu 3 nařízení 1013/2006.

³⁶⁰ Čl. 8 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁶¹ Čl. 8 odst. 2 nařízení 1013/2006.

³⁶² Čl. 8 odst. 3 nařízení 1013/2006.

³⁶³ Čl. 32 nařízení 1013/2006 upravuje přepravu odpadu přes tranzit třetích zemí, na které se nevztahuje rozhodnutí OECD.

³⁶⁴ Podmínky se pak zakládají dle čl. 10 odst. 1 nařízení 1013/2006 na jednom nebo více důvodech, které jsou uvedeny ve čl. 11 nebo čl. 12.

³⁶⁵ Čl. 9 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁶⁶ Čl. 8 odst. 4 nařízení 1013/2006.

³⁶⁷ § 49 odst. 1 zákona o odpadech.

³⁶⁸ § 49 odst. 4 zákona o odpadech.

rozhodnutí o rozkladu, což by znamenalo, že by mohlo dojít k přeshraniční přepravě, se kterou ministerstvo nesouhlasí.³⁶⁹

V případě, kdy dojde k podstatným změnám v podrobnostech či podmínkách odsouhlasené přepravy, musí oznamovatel neprodleně informovat dotčené orgány a příjemce ještě před tím, než bude přeprava zahájena, tedy samozřejmě pokud to vůbec bude možné.³⁷⁰ Pokud však není podáno nové oznámení, dle NZOD má ministerstvo životního prostředí možnost změnit vydané rozhodnutí na základě oznámení změny.³⁷¹ Dotčené příslušné orgány zruší souhlas, který byl vydaný podle čl. 9 odst. 8 nařízení 1013/2006 v případech, kdy zjistí, že složení odpadu nesouhlasí s tím, co bylo uvedeno v oznámení nebo v případě nedodržení podmínek, které byly uloženy pro konkrétní přepravu, případně pokud zjistí, že odpad nebyl využit nebo odstraněn v souladu s povolením zařízení, či má být nebo byl přepraven, využit nebo odstraněn jiným způsobem, než který byl oznámen oznamovatelem. Zrušení souhlasu se pak dle čl. 9 odst. 9 nařízení 1013/2006 sděluje prostřednictvím úředního sdělení, přičemž kopie jsou zasílány ostatním dotčeným orgánům a též příjemci.

Požadavky po odsouhlasení přepravy jsou upraveny ve čl. 16 nařízení 1013/2006. Jakmile oznamovatel obdrží všechny potřebné souhlasy od příslušných orgánů včetně tichého souhlasu od příslušných orgánů tranzitu, zapíše v průvodním dokladu skutečné datum přepravy a ostatní údaje, které je možné vyplnit, a takto vyplněné a podepsané kopie průvodního dokladu zašle všem dotčeným orgánům i příjemci, a to nejméně tři pracovní dny před zahájením přepravy.³⁷² Pokud Ministerstvo životního prostředí obdrží kopii průvodního dokladu se všemi náležitostmi, jež požaduje zákon, před uplynutím lhůty pro podání rozkladu proti rozhodnutí o vydání souhlasu, platí právní domněnka, že se oznamovatel vzdal svého práva rozkladu proti takovému rozhodnutí.³⁷³ Během samotné přepravy pak přepravce u sebe musí mít 1) průvodní doklad, 2) kopie formuláře oznámení, 3) písemné souhlasy a podmínky dotčených příslušných orgánů. Průvodní doklad si pak ponechá zařízení, které přijímá odpad.³⁷⁴ Provozovatel zařízení, který odpad přijal, musí do tří dnů od přijetí vydat písemné potvrzení, že odpad přijal do zařízení, což pak uvede

³⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu o odpadech k § 47 až 58 a příloze č. 8.

³⁷⁰ Čl. 17 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁷¹ § 51 odst. 1 zákona o odpadech.

³⁷² Čl. 16 v písmenu b) nařízení 1013/2006.

³⁷³ § 50 zákona o odpadech.

³⁷⁴ Čl. 16 v písmenu c) nařízení 1013/2006.

v průvodním dokladu či v jeho příloze. Podepsanou kopii průvodního dokladu, který obsahuje toto potvrzení, následně zašle oznamovateli a všem dotčeným orgánům.³⁷⁵

Finanční záruka nebo odpovídající pojištění se dále uvolní za podmínek stanovených v čl. 6 odst. 8, tedy v případech, kdy dotčený příslušný orgán obdrží potvrzení o jiném než předběžném využití nebo odstranění zařízení (čl. 16 písm. e) nařízení 1013/2006), popř. získá-li potvrzení o dokončení následného, jiného než předběžného využití nebo odstranění (čl. 15 písm. e) nařízení 1013/2006).

5.3.3. Vývoz z EU do třetích zemí

Vývoz z EU do třetích zemí upravuje hlava IV nařízení 1013/2006, kapitola 1 upravuje vývoz odpadů určených k odstranění. Relevantní pro obchodníka však bude kapitola 2, která upravuje vývoz odpadů určených k využití a kapitola 3, která v obecných ustanoveních upravuje režim vývozu odpadů určených k využití do zámořských zemí a území, na která se nevztahuje zákaz dle čl. 36.³⁷⁶

Kapitola, jež upravuje vývoz odpadů určených k využití, je rozdělena do dvou oddílů, ve kterých lze spatřit dva režimy v závislosti na tom, zdali půjde o vývoz do zemí, na které se vztahuje rozhodnutí OECD, nebo se na ně naopak rozhodnutí OECD nevztahuje.

Nařízení 1013/2006 pak zakazuje vývoz určitých odpadů do **zemí, na které se nevztahuje rozhodnutí OECD**. Zde se bude jednat o odpady, které jsou vyjmenovány ve čl. 36 odst. 1, tedy o *„nebezpečné odpady uvedené v příloze V; odpady uvedené v příloze V části 3; nebezpečné odpady nezařazené pod jednu položku v příloze V; směsi nebezpečných odpadů a směsi nebezpečných a nikoliv nebezpečných odpadů nezařazených pod jednu položku v příloze V; odpady, které země určení oznámila jako nebezpečné podle článku 3 Basilejské úmluvy; odpady, jejichž dovoz země určení zakázala, nebo odpady u nichž se příslušný orgán místa odeslání může důvodně domnívat, že s nimi nebude v dotyčné zemi určení nakládání způsobem šetrným k životnímu prostředí podle článku 49.“*³⁷⁷

Dle čl. 36 odst. 3 nařízení 1013/2006 pak existuje možnost pro členské státy Evropské unie ve výjimečných případech určit, že na nebezpečný odpad uvedený v příloze V se nevztahuje zákaz vývozu popsáný výše. Musí však být splněny následující

³⁷⁵ Čl. 16 v písmenu d) nařízení 1013/2006.

³⁷⁶ Čl. 40 odst. 3. nařízení 1013/2006.

³⁷⁷ Čl. 36 odst. 1 nařízení 1013/2006.

požadavky. 1) lze tak stanovit pouze na základě dokladů, které předloží oznamovatel, 2) odpad nesmí vykazovat vlastnosti, které jsou uvedeny v příloze III směrnice 91/689/EHC, o odpadech. Je přitom nutno dbát na mezní hodnoty u H3 až H8, H10 a H11.

Stejná logika platí i obráceně, tedy pokud odpad není uveden jako nebezpečný dle přílohy V, popřípadě je uveden v příloze V části 1 seznamu B, pak není vyloučena možnost jej charakterizovat jako nebezpečný, a tedy zakázat jeho vývoz.³⁷⁸

V takovýchto případech pak členský stát EU informuje zemi předpokládaného určení dříve, než vydá rozhodnutí. A o takovémto případě informuje do konce kalendářního roku Komisi, která pak tuto informaci předá nejen všem členským státům, ale také sekretariátu Basilejské úmluvy. Komise pak díky těmto informacím může uvést připomínky a popřípadě upravit přílohu V.³⁷⁹

Komise po vstupu nařízení 1013/2006 v platnost měla 20 dnů na to, aby zaslala každé zemi, na kterou se nevztahuje rozhodnutí OECD, písemnou žádost, písemné potvrzení, že je možné vyvážet odpady, které jsou uvedeny na zeleném seznamu a též směsi odpadů z tohoto seznamu, na něž se nevztahuje zákaz podle čl. 36 nařízení 1013/2006. V této žádosti byl i požadavek o uvedení případného kontrolního postupu, který by pak tato země uplatňovala. Země pak měly možnosti, jimiž byly a) vývoz odpadu zakázat, b) vývoz odpadu podmínit předchozím písemným oznámením a souhlasem dle čl. 35, c) vývoz odpadu do země určení nepodléhá žádné kontrole.³⁸⁰

Komise následně obdržela odpovědi a na základě zplnomocnění v čl. 37 odst. 2 třetího pododstavce nařízení 1013/2006 přijala nařízení 1418/2007. Čl. 1 nařízení 1418/2007 pak odkazuje na přílohu, ve které je stanoven postup pro vývoz odpadů. V příloze je pak přehledná tabulka se čtyřmi sloupci, v jejichž záhlaví jsou písmena, jež znamenají „a) zákaz; b) předchozí písemné oznámení a souhlas, jak stanoví článek 35 nařízení (ES) č. 1013/2006; c) žádná kontrola v zemi určení; d) ostatní kontrolní postupy, které budou uplatňovány v zemi určení, podle platných vnitrostátních právních předpisů. Pro odpady ve sloupci c) se přiměřeně použijí obecné požadavky na informace stanovené v článku 18 nařízení (ES) č. 1013/2006, pokud nejsou tyto odpady uvedeny také ve sloupci b).“³⁸¹

³⁷⁸ Čl. 36 odst. 4 nařízení 1013/2006.

³⁷⁹ Čl. 36 odst. 5 nařízení 1013/2006.

³⁸⁰ Čl. 37 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁸¹ Příloha k nařízení 1418/2007.

V příloze nařízení 1418/2007 je vyjmenováno 45 zemí³⁸², které na písemnou žádost Komise odpověděly. Ty země, které nevydaly písemné potvrzení o tom, že na jejich území smí být vyváženy odpady za účelem využití, pak podléhají postupu, jako kdyby si zvolily, že chtějí přísnější režim předchozího písemného oznámení a souhlasu.³⁸³ Nařízení 1418/2007 se pak dle čl. 37 odst. 2 nařízení 1013/2006 pravidelně aktualizuje.

Vývoz z EU do **zemí, na které se vztahuje rozhodnutí OECD**, je pak povolen u odpadů, které jsou uvedeny v přílohách III, IIIA, IIIB, IV a IVA nebo odpady či směsi odpadů, které nejsou zařazené do jedné položky a jsou určeny k využití. To platí i v případě tranzitu přes takoveto země. Pro vývoz se pak použijí přiměřeně ustanovení z hlavy II, jež upravuje přepravu odpadů v rámci EU tranzitem nebo bez tranzitu přes třetí země, avšak s odchylkami, které plynou z čl. 38 odst. 2, 3 a 5 nařízení 1013/2006.³⁸⁴

První taková odchylka se týká směsi odpadů, které jsou uvedeny v příloze IIIA (směsi dvou a více odpadů ze zeleného seznamu a nezařazených do jedné položky), které jsou určeny pro předběžné postupy. Ty pak podléhají režimu předchozího písemného oznámení a souhlasu za předpokladu, že se případné následné, předběžné či jiné nežli předběžné využití či odstranění má uskutečnit v zemi, na kterou se nevztahuje rozhodnutí OECD.³⁸⁵ Další odchylka je u odpadů, které jsou uvedeny v příloze IIIB (odpady zeleného seznamu, u kterých se předpokládá zařazení do příloh Basilejské úmluvy nebo rozhodnutí OECD dle čl. 58 odst. 1 písm. b) nařízení 1013/2006.³⁸⁶ Poslední odchylka z odst. 2 se pak týká souhlasu dle čl. 9 nařízení 1013/2006, kdy příslušný orgán místa určení mimo EU může „udělit“ ve formě tzv. tichého souhlasu, jenž je typický u příslušných orgánů místa tranzitu.³⁸⁷

U odpadů z příloh IV a IVA, tedy u odpadů ze žlutého seznamu a odpadů uvedených v zeleném seznamu, které podléhají postupu předchozího písemného oznámení a souhlasu, se použijí doplňující ustanovení, která a) doplňují postup orgánů místa odeslání a případně pro tranzit, b) dávají povinnost dopravci předat kopii průvodního dokladu celním úřadům, c) doplňují povinnost celnímu úřadu výstupu z EU o nutnost zaslat orazítkovanou kopii průvodního dokladu v momentě, jakmile odpad opustí území EU, d) doplňují povinnost příslušného orgánu místa odeslání neprodleně informovat příslušný

³⁸² Vyjmenovány jsou ve 4. bodě odůvodnění nařízení 1418/2007.

³⁸³ 5. bod odůvodnění nařízení 1418/2007 v souladu s čl. 37 odst. 2. druhým pododstavcem nařízení 1013/2006.

³⁸⁴ Čl. 38 odst. 1 nařízení 1013/2006.

³⁸⁵ Čl. 38 odst. 2 písm. a) nařízení 1013/2006.

³⁸⁶ Čl. 38 odst. 2 písm. b) nařízení 1013/2006.

³⁸⁷ Čl. 38 odst. 2 písm. c) nařízení 1013/2006.

orgán místa určení v případech, kdy do 42 dnů od momentu, kdy odpad opustil EU, neobdržel informace od provozovatele zařízení, že převzal odpad, e) doplňují ustanovení o smlouvě, která je upravena v čl. 4 bodu 4 a v čl. 5 nařízení 1013/2006.³⁸⁸

Na tomto místě by se autor práce rád vrátil k čl. 38 odst. 3 písm. e), jenž doplňuje smlouvu uzavřenou mezi oznamovatelem a příjemcem, která vedle dříve upravených smluvních ujednání obsažených v čl. 5 nařízení 1013/2006 doplňuje tyto náležitosti: 1) příjemce bude nést náklady, které vzniknou z povinnosti vrátit odpady zpět do jurisdikce místa odeslání, pokud zařízení vydá nesprávné potvrzení o využití, jehož následkem se uvolnila finanční záruka,³⁸⁹ 2) provozovatel zařízení má povinnost zaslat do tří dnů od převzetí odpadu podepsané kopie průvodního dokladu oznamovateli a též všem dotčeným příslušným orgánům,³⁹⁰ 3) provozovatel zařízení co nejdříve (nejdéle však do 30 dnů od momentu, kdy bylo dokončeno využití a nejdéle do jednoho kalendářního roku poté, co odpad převzal do zařízení) a na svou vlastní odpovědnost potvrdí dokončení využití. Má pak povinnost zaslat dotčeným příslušným orgánům a oznamovateli kopie průvodního dokladu, a to podepsané a obsahující zmíněné potvrzení.³⁹¹

Pokud se uskutečňuje vývoz tranzitem přes zemi, na niž se nevztahuje rozhodnutí OECD, a jedná se o odpady, které jsou uvedeny ve žlutém seznamu či odpady, které jsou sice na zeleném seznamu, ale podléhají postupu předchozího písemného oznámení a souhlasu, stanovuje se pro příslušný orgán pro tranzit lhůta 60 dnů od předání potvrzení o přijetí oznámení pro vyžádání doplňujících informací k podanému oznámení. Dále může poskytnout tichý souhlas v případě, rozhodla-li se dotyčná země v minulosti neposkytovat písemné souhlasy a informovala o tomto ostatní smluvní strany Basilejské úmluvy dle čl. 6 odst. 4. nařízení 1013/2006. Nebo vydal písemný souhlas, který je buďto s podmínkami, nebo bez nich.³⁹²

5.3.4. Dovoz odpadů do EU ze třetích zemí

Dovoz odpadů do EU ze třetích zemí je upraven v hlavě V nařízení 1013/2006, jež je rozdělena do tří kapitol, přičemž první kapitola se věnuje odpadu, který je určen k odstranění. Pro obchodníka však budou relevantní kapitoly 2 a 3, přičemž v kapitole 2

³⁸⁸ Viz čl. 38 odst. 3 písm. e) nařízení 1013/2006.

³⁸⁹ Čl. 38 odst. 3 písm. e) v bodě i) nařízení 1013/2006.

³⁹⁰ Čl. 38 odst. 3 písm. e) v bodě ii) nařízení 1013/2006.

³⁹¹ Čl. 38 odst. 3 písm. e) v bodě iii) nařízení 1013/2006.

³⁹² Čl. 38 odst. 6 písm. a).

upravuje odpad určený k využití a ve třetí kapitole jsou dále řešena obecná ustanovení, která upravují dovoz odpadu ze zámořských zemí nebo území.

Čl. 43 nařízení 1013/2006 zakazuje dovoz odpadů určených k využití do EU ze třetích zemí. Výjimky dovozu jsou pak stanoveny pro a) země, na které se vztahuje rozhodnutí OECD, 2) země, které jsou smluvními stranami Basilejské úmluvy, 3) země, které jsou stranami dvoustranných nebo mnohostranných dohod nebo ujednání uzavřených v souladu s čl. 11 Basilejské úmluvy s EU nebo EU a členskými státy, 4) země, se kterými jednotlivé členské státy uzavřely dvoustranné dohody nebo ujednání o využití určitých odpadů za předpokladu, že by v těchto zemích nebylo s těmito odpady nakládáno dle čl. 49 nařízení 1013/2006³⁹³, tedy způsobem šetrným k životnímu prostředí, 5) jiné oblasti, jako jsou případy krize, války nebo během operací k nastolení míru nebo jeho udržení, kdy nelze uzavřít dvoustranné dohody nebo ujednání.

Procedurální požadavky při dovozu odpadu jsou pak rozlišeny podle toho, zdali se na ně vztahuje rozhodnutí OECD či nikoli. Pokud ano, použije se čl. 44 nařízení 1013/2006, který odkazuje na ustanovení hlavy II, které bude aplikováno přiměřeně s úpravami a doplněními, jež jsou vyjmenovány v odst. 2 a 3 téhož článku. Pokud se dováží odpad ze zemí, na které se nevztahuje rozhodnutí OECD anebo jde o transit přes zemi, na kterou se nevztahuje rozhodnutí OECD, a zároveň jde o zemi, které jsou smluvní stranou Basilejské úmluvy, použije se ustanovení čl. 42 nařízení 1013/2006.³⁹⁴

5.3.5. Transit přes EU ze třetích zemí a do třetích zemí

Hlava VI nařízení 1013/2006 upravuje tranzit odpadů přes Evropskou unii ze třetích zemí do třetích zemí a je rozdělena do dvou kapitol, jež se rozlišují podle toho, zdali se bude jednat o tranzit odpadů určených k odstranění anebo k využití. Pro obchodníka bude relevantní úprava, která pojednává o odpadu, jenž je určen k využití.

Pokud se však odpady, které jsou určeny k využití, přepravují tranzitem přes EU ze země a do země, na něž se nevztahuje rozhodnutí OECD, užije se čl. 47 nařízení 1013/2006, tedy úprava jakoby se jednalo o odpad určený k odstranění, a to se všemi úpravami a doplněními. Tyto úpravy a doplnění se pak týkají povinnosti prvního a posledního příslušného orgánu pro tranzit v EU, který musí poslat celním úřadům na vstupu a na výstupu z EU orazítkovanou kopii souhlasu s přepravou, popřípadě kopii

³⁹³ V těchto případech by se pak použil čl. 41 odst. 2 nařízení 1013/2006.

³⁹⁴ Čl. 45 nařízení 1013/2006.

potvrzení o přijetí oznámení v případě tichého souhlasu.³⁹⁵ V momentě, kdy odpad opustí EU, celní úřad výstupu z EU má povinnost zaslat orazítkovanou kopii průvodního dokladu všem příslušným orgánům pro tranzit v EU, kde uvede skutečnost, že odpad opustil EU.³⁹⁶

V případě odpadů, které jsou přepravovány tranzitem přes EU ze třetích zemí do třetích zemí, jsou určeny k využití a na tyto země se vztahuje rozhodnutí OECD, se užije čl. 44, tj. stejné procedurální požadavky jakoby se jednalo o dovoz odpadů k využití ze třetích zemí do EU, a to se stejnými doplněními a úpravami, které jsou popsány výše.³⁹⁷

³⁹⁵ Čl. 47 v písmenu a) nařízení 1013/2006.

³⁹⁶ Čl. 47 v písmenu b) nařízení 1013/2006.

³⁹⁷ Čl. 48 odst. 2 nařízení 1013/2006.

6. Orgány veřejné správy

Jak je patrné z čl. 7 Ústavy, stát musí dbát na šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství,³⁹⁸ z čehož vyplývají povinnosti státu „vytvářet právní, ekonomické, politické, ale též institucionální zajištění této ochrany.“³⁹⁹ Dále jak vyplývá z ustanovení čl. 33 nařízení 1013/2006, členské státy musí zavést v rámci své jurisdikce vhodný systém dozoru a kontrol nad přepravou odpadu.⁴⁰⁰ Kontrola v oblasti odpadového hospodářství a nakládání s odpady je prováděna inspektory a pověřenými zaměstnanci veřejné správy, přičemž při výkonu své činnosti se musí prokazovat průkazem, který byl vydán příslušným úřadem a je současně i jejich pověřením ke kontrole. Takovýto průkaz osvědčuje fakt, že držitel je zaměstnancem příslušného orgánu.⁴⁰¹ Další povinnosti z kontrol vyplývající se řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád) (dále jen „kontrolní řád“). V této kapitole autor bude popisovat pouze orgány veřejné správy, které jsou pro obchodníka relevantní.

6.1. Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) je ústředním orgánem státní správy, v jehož čele stojí člen vlády.⁴⁰² Je též orgánem vrchního státního dozoru ve všech věcech, jež spadají do věcné působnosti životního prostředí.⁴⁰³ Rozsah jeho působnosti a pravomocí upravuje zákon č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky (dále jen „kompetenční zákon“), tak i další právní předpisy. Pro obchodníka bude relevantní úprava, která je obsažena v NZOD a též přímo použitelných předpisech EU, podle nichž vykonává kontrolu státní správy na úseku odpadového hospodářství. Výjimku však tvoří ochrana veřejného zdraví související s nakládáním s odpady.⁴⁰⁴

³⁹⁸ Čl. 7 Ústavy.

³⁹⁹ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7, s. 61.

⁴⁰⁰ Čl. 33 odst. 1 nařízení 1013/2006

⁴⁰¹ § 150 NZOD.

⁴⁰² § 1 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky (dále jen „kompetenční zákon“).

⁴⁰³ § 19 odst. 1 kompetenčního zákona.

⁴⁰⁴ § 127 písm. a) zákona o odpadech.

Dle čl. 79 odst. 3 Ústavy pak MŽP může na základě zmocnění v zákoně a v jeho mezích vydávat nařízení, jež má formu vyhlášky ministerstva s celostátní působností. Příkladem je pak Katalog odpadů⁴⁰⁵ nebo vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady.

MŽP má též řadu funkcí, které pramení z mezinárodněprávních závazků. Příkladem může být výkon funkce kontaktního místa pro Basilejskou úmluvu nebo funkce příslušného orgánu dle nařízení 1013/2006.⁴⁰⁶ Dle tohoto nařízení pak také vydává rozhodnutí a schvaluje plány kontrol, jež se týkají přeshraniční přepravy odpadů.⁴⁰⁷

MŽP je dále orgánem, který shromažďuje, zpracovává⁴⁰⁸ a v rozsahu a způsobem dle NZOD zveřejňuje údaje z ISOHu.⁴⁰⁹ Údaje, které jsou pak ohlášeny, jsou MŽP zpřístupněny Českému statistickému úřadu.⁴¹⁰ Taktéž poskytuje informace o stavu odpadového hospodářství ČR orgánům EU a jiným orgánům, které byly zřízeny mezinárodní smlouvou, jíž je ČR vázaná.⁴¹¹ Je dále odvolacím orgánem, který směřuje proti rozhodnutí, jež vydala Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) nebo krajský úřad.⁴¹²

MŽP je pak přímo podřízená ČIŽP a Státní fond životního prostředí ČR.

6.1.1. Státní fond životního prostředí ČR

Státní fond životního prostředí ČR je PO, která sdružuje majetek ke specifickým účelům. Byl zřízen zákonem č. 388/1991 Sb., České národní rady o Státním fondu životního prostředí České republiky (dále jen „zákon o SFŽP“). Statut pak stanoví rozsah jeho činností.⁴¹³ Ministerstvo životního prostředí je jeho správcem⁴¹⁴ a v čele tohoto fondu stojí ředitel, avšak o tom, jaké prostředky budou poskytovány z fondu, rozhoduje ministr životního prostředí.⁴¹⁵ Rada Fondu je pak jmenována ministrem a působí jako jeho poradní orgán⁴¹⁶, jehož činnost se řídí jednacím řádem, který musí schválit ministr.⁴¹⁷

⁴⁰⁵ Ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví.

⁴⁰⁶ § 127 písm. b) zákona o odpadech.

⁴⁰⁷ § 127 písm. j) zákona o odpadech.

⁴⁰⁸ § 127 písm. e) zákona o odpadech.

⁴⁰⁹ § 127 písm. f) zákona o odpadech.

⁴¹⁰ § 127 písm. k) zákona o odpadech.

⁴¹¹ § 127 písm. g) zákona o odpadech.

⁴¹² § 127 písm. h) zákona o odpadech.

⁴¹³ § 1 odst. 2 zákona o SFŽP.

⁴¹⁴ § 1 odst. 3 zákona o SFŽP.

⁴¹⁵ § 1 odst. 5 zákona o SFŽP.

⁴¹⁶ § 1 odst. 6 zákona o SFŽP.

⁴¹⁷ § 1 odst. 7 zákona o SFŽP.

Autor do výčtu zařadil Státní fond životního prostředí, protože 50 % prostředků z pokut uložených obchodníkovi ze strany ČIŽP, putuje přímo do rozpočtu fondu.⁴¹⁸

6.2. Česká inspekce životního prostředí

ČIŽP byla zřízena zákonem č. 282/1991 Sb., České národní rady o ČIŽP a její působnosti v ochraně lesa (dále jen „zákon o ČIŽP“) jako orgán státní správy podřízený Ministerstvu životního prostředí ČR⁴¹⁹, v jehož čele stojí ředitel.⁴²⁰ ČIŽP je členěna na ústřední a oblastní inspektoráty, přičemž v čele oblastního inspektorátu stojí vedoucí.⁴²¹ Úkoly pak plní inspektori, kteří se při výkonu kontroly musí prokázat průkazem, jenž osvědčuje jejich pověření ke kontrole.⁴²² Působnost ČIŽP je stanovena jak zákonem o ČIŽP, tak pro obchodníka relevantnější úpravou podle NZOD. Odpadové hospodářství jako předmět zájmu ČIŽP patří mezi nejmladší složky její činnosti. Soustředí se hlavně na bezpečné nakládání s odpady, neboť tyto mají v posledních desetiletích významný vliv na životní prostředí.⁴²³

Hlavní činností ČIŽP v rámci odpadového hospodářství je provádění kontroly dodržování právních předpisů a rozhodnutí správních orgánů v této oblasti (s výjimkou oblastí, v nichž kontrolu vykonává obecný úřad), dále zajišťuje dozor nad přepravou odpadů podle NZOD a nařízení 1013/2006 a kontroluje i některé další aspekty odpadového hospodářství podle NZOD.⁴²⁴ Tedy jedná se o kontrolu, jak jsou PO a podnikajícími FO a též obcemi dodržovány právní předpisy i rozhodnutí, jež vydaly správní orgány. Zpracovává plány týkající se kontrol na úseku přeshraniční přepravy odpadů dle nařízení 1013/2006.⁴²⁵ Taktéž je oprávněna provést kontrolu na místě, kde vznikl odpad, u oznamovatele nebo příjemce a zároveň i během samotné přepravy ve spolupráci s ostatními orgány veřejné moci. Provádí dále kontrolu dokladů ve smyslu nařízení 1013/2006, může fyzicky provádět kontrolu přepravovaného odpadu, přičemž může odebrat vzorky a nechat je analyzovat.⁴²⁶

⁴¹⁸ § 124 odst. 2 zákona o odpadech

⁴¹⁹ § 1 odst. 1 zákona o ČIŽP.

⁴²⁰ § 1 odst. 2 zákona o ČIŽP.

⁴²¹ § 1 odst. 2 zákona o ČIŽP.

⁴²² § 150 zákona o odpadech.

⁴²³ Odpadové hospodářství. ČIŽP [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Odpadove-hospodarstvi>

⁴²⁴ § 134 odst. 1 zákona o odpadech.

⁴²⁵ § 134 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴²⁶ § 134 odst. 2 zákona o odpadech.

ČIŽP projednává též přestupky na úseku odpadového hospodářství a v rámci této působnosti jí náleží pravomoc udělovat pokuty.⁴²⁷ Tyto jsou z poloviny využity jako příjem do rozpočtu příslušné obce a druhá polovina částky putuje do rozpočtu Státního fondu životního prostředí České republiky. Pokud jde o pokutu uloženou obci, putuje celá částka do Státního fondu.⁴²⁸ O odvolání proti rozhodnutí inspekce rozhoduje MŽP.⁴²⁹

Na tomto místě by autor ještě rád uvedl, že ČIŽP poskytuje odbornou pomoc dle § 134 odst. 3 NZOD.

6.3. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) je ústředním orgánem státní správy, v jehož čele stojí člen vlády.⁴³⁰ Zodpovídá za surovinovou politiku ČR a v oblasti odpadového hospodářství má především význam pro politiku druhotných surovin. MPO tak zpracovalo v červenci 2019 Aktualizaci politiky druhotných surovin ČR pro období 2019–2022.⁴³¹

V rámci NZOD pak je přiznána možnost, aby ve spolupráci s MŽP stanovil vyhláškou podrobnosti momentu, kdy věc ukončuje odpadový režim.⁴³²

Dále je MPO dána povinnost vydávat vyjádření v případech ukončení odpadového režimu, týkající se otázek, zda se předmětná věc využívá běžně ke konkrétnímu účelu, jež je uveden v žádosti, nebo zda pro ni existuje trh a jsou splněna pravidla, jež se týkají uvedení výrobku na trh.⁴³³

6.4. Krajský úřad

Krajský úřad je orgán kraje vedle zastupitelstva kraje, rady kraje, hejtmana a zvláštního orgánu. Dle § 67 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

⁴²⁷ § 123 zákona o odpadech.

⁴²⁸ § 124 odst. 2 zákona o odpadech.

⁴²⁹ § 127 odst. h) zákona o odpadech.

⁴³⁰ § 1 kompetenčního zákona.

⁴³¹ Politika druhotných surovin. *MPO* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/politika-druhotnych-surovin-cr/2019/8/Politika-druhotnych-surovin-CR.pdf>

⁴³² Viz § 9 odst. 7 zákona o odpadech.

⁴³³ Vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu dle zákona 541/2020 Sb., o odpadech. *MPO* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/vyjadreni-mpo-dle-zakona-o-odpadech/vyjadreni-ministerstva-prumyslu-a-obchodu-dle-zakona-541-2020-sb---o-odpadech--259824/>

(dále jen „zákon o krajích“) vykonává též přenesenou působnost svěřenou mu zákonem. Tímto zákonem je pro potřeby obchodníka NZOD.

Krajský úřad je tvořen ředitelem, který stojí v čele krajského úřadu a zaměstnanci kraje, kteří jsou zapojeni do činnosti krajského úřadu.⁴³⁴

Krajský úřad obchodníkovi přiděluje identifikační číslo obchodníka a vydává povolení pro obchodování.⁴³⁵ S tím souvisí i jeho pravomoc zpracovávat a průběžně vést evidenci jím vydaných povolení a dalších rozhodnutí.⁴³⁶ Kontroluje, zda-li jsou obchodníkem dodržovány ustanovení právních předpisů a též rozhodnutí správních orgánů ve všech oblastech působnosti NZOD.⁴³⁷ Ovšem za předpokladu, že není stanoveno NZOD nebo jiným právním předpisem jinak.⁴³⁸ Dále zpracovává a kontroluje hlášení dle § 95 odst. 1 a 2 NZOD.⁴³⁹ Místní příslušnost je určena podle místa sídla obchodníka s odpady.

V neposlední řadě rozhoduje krajský úřad ve sporech, zda lze určitou movitou věc považovat za odpad či nikoliv, a to z moci úřední nebo na žádost vlastníka či osoby, která prokáže právní zájem.⁴⁴⁰

6.4.1. Vhodnost krajského úřadu jako orgánu pro vydávání povolení

Jak již bylo shora zmíněno, krajský úřad je orgán, do jehož pravomoci spadá vydávání povolení k provozování činnosti obchodníka s odpady. Autor práce považuje za rozumné zamyslet se nad vhodností této funkce, jelikož přináší jak výhody, tak nevýhody.

Mezi výhody je možné zařadit rozložení administrativní zátěže mezi více menších orgánů, což by mohlo ve výsledku znamenat urychlení procesu vydávání/změny/odebírání povolení k provozování činnosti obchodníka. Ministerstva jako ústřední orgány státní správy jsou často zahlcena nejrůznějšími agendami, které buďto spadají přímo pod ně, nebo z titulu nadřízenosti jiným orgánům, například krajským úřadům. V důsledku přenesení této pravomoci na krajské úřady tato agenda na ministerstvu nezpůsobuje takovou zátěž. Další výhodou by mohla být dostupnost pro jednotlivé subjekty, kdy místně příslušný je krajský úřad dle sídla subjektu.

⁴³⁴ § 68 zákona o krajích.

⁴³⁵ § 96 odst. 4 zákona o odpadech

⁴³⁶ § 146 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech

⁴³⁷ § 145 odst. 1 a) zákona o odpadech

⁴³⁸ § 145 odst. 2 zákona o odpadech

⁴³⁹ § 96 zákona o odpadech

⁴⁴⁰ § 4 odst. 4 zákona o odpadech.

Mezi nevýhody je nicméně nutné zařadit problémy, které plynou z koordinace postupu při udělování, změně či odebrání povolení k provozování činnosti obchodníka. MŽP sice vydává metodické pokyny (například ve věstníku MŽP), kterými se mají úřady řídit, tím však ještě není automaticky zaručena jednotnost postupu všech krajských úřadů. Z hlediska právní jistoty je nutné co nejvíce předcházet libovůli orgánů státní správy, zaručit jednotnost postupů a vykonávat nad tímto dozor. Problém nastává v tom, že udělené povolení není vázáno na území kraje, který povolení vydal. Povolení k provozování činnosti, které udělí například krajský úřad Jihočeského kraje, platí pro celou Českou republiku. Pokud nebude zaručena jednotnost postupu všech krajských úřadů, může se stát, že budou existovat dva subjekty o stejných parametrech, které budou žádat každý u jiného, sobě místně příslušného krajského úřadu o povolení, přičemž jeden z nich povolení k provozování činnosti získá a druhý nikoliv. Takový systém je značně nevyhovující, jelikož subjekt, který povolení získal, může činnost vykonávat i na území kraje, který by mu přitom sám činnost nedovolil. Posledním problémem jsou požadavky na personální obsazení pověřených osob, které tuto agendu spravují – jelikož se posuzují vlivy na životní prostředí a další praktické aspekty⁴⁴¹, musí být na každém krajském úřadu zaměstnány osoby, které tuto agendu zvládnou spravovat.

Vzhledem k tomu, že kraje vydávají svůj plán odpadového hospodářství, mohlo by být řešením žádat o povolení například prostřednictvím jednotné přihlášky v každém kraji zvlášť. To by sice přineslo drobný nárůst administrativy, nicméně splnění podmínek by nebylo těžké ověřit prostřednictvím institutu dožadání. Úskalím tohoto řešení by nicméně byl čas, který by vyžadovalo získání povolení v každém kraji.

Dalším řešením, ke kterému se ve svých úvahách autor přiklání, by mohla být centralizace těchto řízení pod MŽP, které by na tuto agendu mohlo být lépe personálně vybaveno, zároveň by se tak eliminovaly rozdíly v postupech v rámci jednotlivých krajů. Nárůst administrativy by bylo možné kompenzovat navýšením stavu pověřených osob.

6.5. Orgány Celní správy ČR

Celní správa ČR je „*soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem*“⁴⁴², již definuje § 1 odst. 1 zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky (dále jen „zákon o celní správě“). Jako orgány celní správy pak bylo zřízeno Generální

⁴⁴¹ Např. Trh s odpady pro posouzení, zda-li odpad má kladnou hodnotu.

⁴⁴² § 1 odst. 1 zákona o celní správě.

ředitelství cel, jež sídlí v hlavním městě Praze⁴⁴³, a celní úřady⁴⁴⁴, jejichž územní působnost je dána existencí území vyšších územního samosprávného celku, krom Celního úřadu Praha Ruzyně, jenž tvoří výjimku⁴⁴⁵.

Celní úřad je orgán, který je pro obchodníka důležitý zejména při přepravě odpadů. NZOD tuto činnost považuje za výkon správy daní.⁴⁴⁶ Celní úřad kontroluje přepravu odpadů a činnosti s tím související,⁴⁴⁷ v tomto ohledu má pravomoc kontrolovat některé předepsané povinnosti s přepravou odpadů související, například označení vozidla přepravujícího odpad,⁴⁴⁸ u nebezpečných odpadů kontroluje jak dokumenty vyžadované NZOD, tak soulad skutečného stavu s přiloženou dokumentací⁴⁴⁹ (tedy jestli odpad má deklarované nebezpečné vlastnosti, jde o deklarovaný druh odpadu apod.). Za tímto účelem může celní úřad odebírat i vzorky odpadu a provádět jejich analýzu,⁴⁵⁰ případně může provádět šetření i v místě vzniku odpadů u původce odpadu, držitele odpadu či oznamovatele a příjemce,⁴⁵¹ avšak pouze za předpokladu, že zjistí skutečnosti, které nasvědčují tomu, že bylo porušeno nařízení 1013/2006 nebo NZOD.⁴⁵²

Větší pravomoci má celní úřad při přeshraniční přepravě odpadů, kdy je celní úřad orgánem majícím pravomoc na místě kontroly rozhodnout, zda přepravované věci jsou odpadem či nikoliv,⁴⁵³ přičemž při takovémto určení se nepřihlíží k rozhodnutí příslušného krajského úřadu o tom, zda movitá věc je odpadem či nikoliv.⁴⁵⁴ V neposlední řadě kontroluje soulad samotné přeshraniční přepravy s veškerými platnými předpisy (ČR i EU).

S ohledem na povahu činností celního úřadu může tento rovněž při kontrole přepravy odpadů rozhodovat o zadržení odpadu a dopravního prostředku, a to za podmínky, že je dáno podezření, že se jedná buďto o přepravu, která je nedovolená podle nařízení 1013/2006, nebo která je uskutečňovaná v rozporu se souhlasem ministerstva.⁴⁵⁵

V pravomoci celního úřadu leží také projednání některých přestupků dle NZOD.

⁴⁴³ § 2 odst. 2 zákona o celní správě.

⁴⁴⁴ § 1 odst. 2 zákona o celní správě.

⁴⁴⁵ § 6 odst. 2 zákona o celní správě.

⁴⁴⁶ § 152 odst. 2 zákona o odpadech.

⁴⁴⁷ § 135 zákona o odpadech.

⁴⁴⁸ § 135 odst. 2 zákona o odpadech.

⁴⁴⁹ § 135 odst. 3 zákona o odpadech.

⁴⁵⁰ § 136 odst. 2 zákona o odpadech.

⁴⁵¹ § 136 odst. 3 zákona o odpadech.

⁴⁵² Tamtéž.

⁴⁵³ § 135 odst. 4 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁵⁴ § 47 odst. 7 zákona o odpadech.

⁴⁵⁵ § 137 odst. 1 zákona o odpadech.

6.6. Policie České republiky

Policie České republiky (dále jen „policie“) dle § 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o policii“), je jednotným bezpečnostním sborem, který je ozbrojený⁴⁵⁶ a je tvořen útvary. Těmito útvary jsou Policejní prezidium ČR, v jehož čele stojí policejní prezident, dále útvary policie, jež mají celostátní působnost, krajská ředitelství policie a také útvary, které jsou zřízeny v rámci krajského ředitelství.⁴⁵⁷ Dle § 2 zákona o policii „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.*“ Dle NZOD pak Policie zajišťuje dokumentaci podezřelých jevů a okolností nasvědčujících nedovolenou přeshraniční přepravu odpadů, přičemž postupuje dle zákona o policii, odkud plyne i její oprávnění.⁴⁵⁸ Kromě toho vykonává spolupráci ve prospěch České inspekce životního prostředí, krajských úřadů a celních úřadů.⁴⁵⁹

⁴⁵⁶ § 1 zákona o policii.

⁴⁵⁷ § 6 zákona o policii.

⁴⁵⁸ § 144 odst. 2 zákona o odpadech

⁴⁵⁹ § 144 zákona o odpadech.

7. Odpovědnost obchodníka za protiprávní jednání

Základní pojetí odpovědnosti vychází v obecnosti z určitého škodlivého následku, který je výsledkem chování, jež je nežádoucí a kterému by mělo být zabráněno. Jinými slovy, odpovědnost za protiprávní jednání nastupuje v momentě, kdy osoba poruší právní povinnost, která je stanovena právním předpisem. Cílem odpovědnosti je pak potrestat osobu, která jednala protiprávně a též odstranit následky vzniklé z protiprávního jednání. Právo životního prostředí v systému odpovědnosti dle teorie rozlišuje několik forem, a to soukromoprávní odpovědnost za újmu, správněprávní odpovědnost, trestněprávní a odpovědnost za ekologickou újmu.⁴⁶⁰

Tyto druhy odpovědnosti se pak mohou uplatňovat nezávisle na sobě, kromě trestněprávní a správněprávní odpovědnosti, jež se mohou vzájemně vylučovat. To vychází z principu „ne bis in idem“⁴⁶¹, který je obsažen v čl. 40 LZPS a v čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.⁴⁶²

Vzhledem k tématu předkládané práce bude popisována správněprávní odpovědnost a trestněprávní odpovědnost, kterým budou věnovány samostatné podkapitoly. Podle přílohy č. 1 k materiálu Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s opady na období let 2021–2023 je patrné, že v oblasti nakládání s odpady až 99 % neplnění zákonem stanovených povinností spadá do kategorie správněprávní.⁴⁶³

7.1. Správněprávní odpovědnost

Jak již bylo řečeno, správněprávní odpovědnost je jedna z forem odpovědnosti a v oblasti práva životního prostředí též nejužívanější druh právní odpovědnosti. Je to dáno tím, že ochrana životního prostředí je svěřena do působnosti orgánů veřejné správy.⁴⁶⁴

Přestupek je definován v § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“), jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené*

⁴⁶⁰ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6, s. 580–581.

⁴⁶¹ Princip zákazu dvojího trestání.

⁴⁶² JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6, s. 588.

⁴⁶³ Prevence a potírání trestné činnosti související s odpady. *MV* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 1. 12. 2020 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-a-potirani-trestne-cinnosti-souvisejici-s-odpady.aspx>

⁴⁶⁴ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6, s. 585.

*zákonem, nejde-li o trestný čin.*⁴⁶⁵ Přestupkový zákon upravuje podmínky, kdy nastává odpovědnost, veškeré druhy správních trestů a ochranných opatření, jež lze za přestupek uložit a též i zásady, které se týkají ukládání trestů, stejně tak postup před zahájením řízení a postup v samotném řízení o přestupku.⁴⁶⁶ Skutkové podstaty přestupku pak lze najít ve speciálních zákonech.

K tomu, aby nastoupila správněprávní odpovědnost, je nutné, aby byly kumulativně splněny znaky, které vycházejí ze samotné definice, tedy 1) společenská škodlivost, 2) protiprávní čin, 3) čin musí být výslovně označen za přestupek, 4) nesmí jít o trestný čin. Pachatelem pak bude buď PO,⁴⁶⁷ anebo podnikající FO⁴⁶⁸, jejichž odpovědnost bude vždy objektivní, tedy nebude se prokazovat zavinění. Odpovědnosti se lze ale zprostit za podmínek uvedených v § 21 přestupkového zákona.

Důvody zániku odpovědnosti za přestupek jsou stanoveny v § 29 přestupkového zákona. Tedy pokud uplyne promlčecí doba, zemře-li fyzická osoba, pokud PO zanikne bez právního nástupce anebo bude vyhlášena amnestie.⁴⁶⁹ Co se týče délky promlčecí doby, ta závisí na sazbě pokuty. Promlčecí doba činí jeden rok a u přestupků, u kterých zákon stanoví sazbu pokuty, za kterou lze uložit v horní hranici alespoň 100 000 Kč, promlčecí doba činí tři roky.⁴⁷⁰

Zákonodárce dává dále možnost v NZOD upuštění od uložení správního trestu za splnění těchto podmínek a) pachatel přestupku musí odstranit následek z porušené povinnosti, b) zamezí dalšímu trvání nebo obnově protiprávního stavu, c) uložení trestu by kvůli nákladům na opatření, jež učinil, mohlo vést ke tvrdosti, která by se jevila jako nepřiměřená.⁴⁷¹

Pokutu pak vybírá správní orgán, který pokutu uložil, a ten ji taktéž i vymáhá. Výjimku z tohoto pravidla však představuje ČIŽP.⁴⁷² Pokuty, které uložila ČIŽP, jsou pak z 50 % příjmem rozpočtu obce, na jímž území došlo ke spáchání přestupku, a z 50 % příjmem Státního fondu životního prostředí. V případě, kdy došlo ke spáchání přestupku na území více obcí, příjem z pokuty se rozdělí mezi obce stejným dílem.⁴⁷³

⁴⁶⁵ § 5 přestupkového zákona.

⁴⁶⁶ § 1 přestupkového zákona.

⁴⁶⁷ Odpovědnost právnické osoby za přestupek dle § 20 a 21 přestupkového zákona.

⁴⁶⁸ Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek dle § 22 a 23 přestupkového zákona.

⁴⁶⁹ § 29 přestupkového zákona.

⁴⁷⁰ § 30 přestupkového zákona.

⁴⁷¹ § 125 zákona o odpadech.

⁴⁷² § 124 odst. 1 zákona o odpadech.

⁴⁷³ § 124 odst. 2 zákona o odpadech.

Pokut pokutu uložil obecní úřad obce s rozšířenou působností, pak 50 % je příjmem rozpočtu obce, na jejímž území došlo k přestupku, a 50 % je pak příjmem obce s rozšířenou působností, ve které je úřad, jež pokutu uložil. V případě, kdy došlo ke spáchání přestupku na území vícero obcí, rozdělí se obce rovným dílem.⁴⁷⁴

V případě uložení pokuty celním úřadem, jde 100 % do rozpočtu Státního fondu životního prostředí.⁴⁷⁵

Obchodník se může při své činnosti dopustit řady přestupků, které lze rozdělit podle toho, zdali se bude jednat o porušení povinnosti, jež vyplývá z živnostenského zákona, NZOD anebo z jiných právních předpisů. Níže bude pojednáno pouze o přestupcích, které jsou popsány v NZOD.

Skutkové podstaty přestupků PO a podnikajících FO jsou popsány v § 121 NZOD, přičemž jen některých zde vyjmenovaných se ze své podstaty činnosti může dopustit obchodník. Tak například, jak již autor několikrát v této práci zmínil, obchodník neobchoduje pouze s odpadem, ale může obchodovat i s vedlejšími produkty, proto v případě, pokud nepředá vedlejší produkt s průvodní dokumentací, dopustí se přestupku podle § 121 odst. 1 písm. b) NZOD.

Dle § 121 odst. 1 písm. j) NZOD pak osoba spáchá přestupek, pokud převezme odpad, postrádá-li oprávnění, jež plyne z § 13 odst. 2. K projednání je příslušná ČIŽP nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností⁴⁷⁶ a lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.

Dle § 121 odst. 1 písm. s) NZOD pak spáchá přestupek, jehož skutkovou podstatou je buďto provozování činnosti obchodníka bez povolení, nebo sice s povolením, ale s tím, že dojde k jeho překročení. To znamená, že obchodník obchoduje s odpady druhu a třídy, pro něž není držitelem povolení. Za tento přestupek lze uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč a k jeho projednání je příslušná ČIŽP.⁴⁷⁷

Obchodník může předat odpad jen do zařízení, které je určeno k úpravě odpadu, anebo do zařízení k využití odpadu, popřípadě dalšímu obchodníkovi, přičemž je možné řetězení pouze dvou obchodníků. Od okamžiku, kdy je zahájena přeprava, platí povinnost mít převzetí zajištěné písemnou smlouvu a v případě smlouvy uzavřené mezi dvěma obchodníky, pak povinnost určit, který z těchto dvou obchodníků je vlastníkem odpadu během přepravy a kdo tedy má všechny povinnosti k přepravovanému odpadu.⁴⁷⁸

⁴⁷⁴ § 124 odst. 3 zákona o odpadech.

⁴⁷⁵ § 124 odst. 4 zákona o odpadech.

⁴⁷⁶ § 123 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech.

⁴⁷⁷ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁷⁸ § 44 odst. 2 zákona o odpadech.

Nesplní-li obchodník některou z těchto povinností, jde o přestupek dle § 121 odst. 2 písm. c), přičemž k projednání je příslušná ČIŽP⁴⁷⁹ a lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.⁴⁸⁰

Pokud obchodník převezme odpad od nepodnikající fyzické osoby anebo s odpady nakládá jiným způsobem, nežli s ním obchoduje nebo přepravuje, naplní skutkovou podstatu přestupku dle § 121 odst. 2 písm. d) NZOD, ke kterému je k projednání příslušná ČIŽP⁴⁸¹ a lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.⁴⁸²

Obchodník za převzatý odpad musí poskytnout osobě, jež mu odpad předává, úplatu. Neposkytne-li takovou úplatu, je toto jednání klasifikováno jako přestupek dle § 121 odst. 2 písm. e) bodu 1. Pokud však osoba, jež odpad předává obchodníkovi, poskytne za odpad úplatu, je to jednání přičitatelné této osobě, a nikoliv obchodníkovi.⁴⁸³ K projednání je příslušná ČIŽP⁴⁸⁴ a lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.⁴⁸⁵

V případech, kdy obchodník neověří správnost zařazení odpadu podle druhu a kategorie, nebo pokud nepředá informace dle § 44 odst. 5 písm. b), dopustí se obchodník přestupku dle § 121 odst. 2 písm. f) NZOD. K projednání je příslušná ČIŽP⁴⁸⁶ a lze uložit pokutu až do výše 25 000 000 Kč.⁴⁸⁷

Obchodník může vystupovat v režimu zákona o odpadech nejen ryze v roli obchodníka, ale v případě, že je po dobu přepravy vlastníkem odpadu, vztahují se na něj také ustanovení o přepravě odpadů.

Pokud tedy neuchovává doklady související s přepravou po dobu pěti let ode dne, kdy byla zahájena přeprava, jedná se o přestupek podle § 121 odst. 2 písm. h) NZOD. K projednání je příslušná ČIŽP⁴⁸⁸ a lze uložit pokutu do výše 1 000 000 Kč.⁴⁸⁹

Pokud neohlásí přepravu nebezpečného odpadu v rozporu s § 46 odst. 1 písm. d) NZOD, jde o přestupek dle § 121 odst. 2 písm. i) NZOD, k jehož projednání je příslušný celní úřad.⁴⁹⁰ Za takovýto přestupek lze uložit pokutu do výše 1 000 000 Kč.⁴⁹¹

⁴⁷⁹ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸⁰ § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸¹ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸² § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸³ § 121 odst. 2 písm. e) bodu 2 zákona o odpadech.

⁴⁸⁴ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸⁵ § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸⁶ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸⁷ § 121 odst. 5 písm. d) zákona o odpadech.

⁴⁸⁸ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁸⁹ § 121 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

⁴⁹⁰ § 123 odst. 1 písm. d) zákona o odpadech.

⁴⁹¹ § 121 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

Pokud obchodník neinformuje řidiče vozidla, jež přepravuje odpad, o skutečnosti, že přepravuje odpad, dále pokud ho nevybaví doklady, ve kterých budou obsaženy informace dle § 46 odst. 2 písm. b) NZOD, a nezajistí, aby takovýto doklad jej doprovázel po celou dobu přepravy, popřípadě nezajistí, aby vozidlo bylo v době přepravy označeno způsobem, jež stanoví vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady v § 17, jde o přestupek podle § 121 odst. 2 písm. j) NZOD, k jehož projednání je příslušná ČIŽP⁴⁹² a lze uložit pokutu do výše 1 000 000 Kč.⁴⁹³

V případě přepravy odpadu, jež překročí povolenou dobu přepravy dle § 46 odst. 3, se jedná o přestupek dle § 121 odst. 2 písm. k) NZOD, k jehož projednání je příslušná ČIŽP⁴⁹⁴ a za které lze uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč.⁴⁹⁵

Pokud obchodník provádí přeshraniční přepravu odpadů do ČR, jehož účelem je odstranění nebo energetické využití v rozporu s § 46 odst. 3 NZOD, jde o přestupek dle § 121 odst. 2 písm. l) NZOD, k jehož projednání je příslušná ČIŽP⁴⁹⁶ a lze za něj uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč.⁴⁹⁷

Pokud obchodník při přeshraniční přepravě neplní podmínky z rozhodnutí Ministerstva životního prostředí, které je vydané podle nařízení 1013/2006 nebo podle § 49, 51, popřípadě § 52 odst. 1, jde o přestupek dle § 121 odst. 2 písm. m) NZOD, za který lze uložit pokutu až do výše 25 000 000 Kč.⁴⁹⁸ K projednání je pak příslušná ČIŽP.⁴⁹⁹

Pokud obchodník nevede průběžnou evidenci dle § 94 odst. 1 NZOD, jde o přestupek dle § 121 odst. 4 písm. a) NZOD. K projednání je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo ČIŽP⁵⁰⁰ a za tento přestupek lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.⁵⁰¹

Pokud tuto průběžnou evidenci neuchová po dobu pěti let od provedení záznamu do takové evidence, jde o přestupek dle § 121 odst. 4 písm. b) NZOD, k čemuž je příslušný

⁴⁹² § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁹³ § 121 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

⁴⁹⁴ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁹⁵ § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁹⁶ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁹⁷ § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

⁴⁹⁸ § 121 odst. 5 písm. d) zákona o odpadech.

⁴⁹⁹ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁵⁰⁰ § 123 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech.

⁵⁰¹ § 121 odst. 5 písm. c) zákona o odpadech.

obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo ČIŽP⁵⁰². Za takovýto přestupek pak lze uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.⁵⁰³

Pokud obchodník neohlásí údaje o činnosti nebo údaje o zahájení, ukončení, přerušení či obnovení takové činnosti, půjde o přestupek dle § 121 odst. 4 písm. c). K projednání takového přestupku je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo ČIŽP⁵⁰⁴. Za takovýto přestupek pak lze uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.⁵⁰⁵

V případě, kdy obchodník jedná v rozporu s § 95 odst. 4 NZOD, tedy nezašle do 28. února následujícího kalendářního roku ve stanoveném rozsahu hlášení souhrnných údajů z průběžné evidence, spáchá přestupek dle § 121 odst. 4 písm. e) NZOD. K projednání přestupku je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo ČIŽP⁵⁰⁶. Za tento přestupek pak lze uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.⁵⁰⁷

V případě nedovolené přepravy odpadů dle 1013/2006, nebo pokud jinak poruší povinnosti, které jsou stanoveny tímto zařízením, spáchá přestupek dle § 121 odst. 4 písm. g) NZOD. K projednání je pak příslušná ČIŽP⁵⁰⁸ a v případě vyhodnocení činu jako přestupek lze očekávat uložení pokuty až do výše 25 000 000 Kč.⁵⁰⁹

7.2. Trestněprávní odpovědnost

Trestný čin definuje § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“) jako „protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“⁵¹⁰ K tomu, aby nastoupila trestní odpovědnost, je nutné, aby byly kumulativně splněny znaky, které vycházejí ze samotné definice, tedy 1) čin musí být protiprávní, 2) vykazuje typové znaky trestného činu, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka, 3) vykazuje obecné znaky, kterými jsou věk, přičetnost (u mladistvých pak rozumová a mravní vyspělost).

Pokud však pachatelem trestného činu je PO, musí být splněny podmínky, jež jsou stanoveny § 8 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „ZTOPO“). Trestní odpovědnost pak nastává, pokud 1) jednání je protiprávní, 2) jednání bylo spácháno v zájmu PO popřípadě v rámci její činnosti,

⁵⁰² § 123 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech.

⁵⁰³ § 121 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

⁵⁰⁴ § 123 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech.

⁵⁰⁵ § 121 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

⁵⁰⁶ § 123 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech.

⁵⁰⁷ § 121 odst. 5 písm. b) zákona o odpadech.

⁵⁰⁸ § 123 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech.

⁵⁰⁹ § 121 odst. 5 písm. d) zákona o odpadech.

⁵¹⁰ § 13 trestního zákoníku.

3) jednal-li tak statutární orgán nebo jeho člen, osoba ve vedoucím postavení, která může za PO jednat, popřípadě u ní vykonává řídicí či kontrolní činnost, dále pak osoby s rozhodujícím vlivem na řízení PO nebo její zaměstnanec nebo ještě jiná osoba v obdobném postavení, 4) jednání musí být PO přičitatelné.

PO se má možnost trestní odpovědnosti zprostit v případech, kdy vynaložila veškeré možné úsilí, jež šlo po ní spravedlivě požadovat, k zabránění spáchání trestného činu.⁵¹¹

Dle ustanovení § 9 odst. 3 ZTOPO pak plyne zásada, podle které trestní odpovědnost PO je nezávislá od trestní odpovědnosti FO a naopak.

Trestněprávní odpovědnost je zcela jistě nejpřísnější formou, která je ovládaná zásadou zákonnosti a zásadou subsidiarity trestní represe, jež v případě zákonnosti říká, že jen trestní zákon vymezuje, co je to trestný čin a jakou sankci lze za trestní čin uložit. Dle zásady subsidiarity trestní represe lze trestní odpovědnost a důsledky s ní spojené uplatňovat jen tehdy, pokud jde o činy, které jsou společensky škodlivé, kdy nepostačuje uplatnit odpovědnost dle jiných právních předpisů.⁵¹²

Skutkové podstaty trestných činů proti životnímu prostředí či jeho složkám lze pak rozdělit do tří skupin, a to a) obecné (např. ohrožení a poškození životního prostředí dle § 293 a 294 TZ), b) zvláštní (např. Neoprávněné nakládání s odpady podle § 298 TZ) nebo c) ostatní (které se dají použít ve prospěch ochrany životního prostředí, např. poškozování cizí věci dle § 228 TZ či zneužívání pravomoci úřední osoby dle § 329 TZ).⁵¹³

Obchodník pak při své činnosti může spáchat celou řadu trestných činů, jejichž skutkové podstaty jsou popsány ve zvláštní části trestního zákoníku. V úvahu mohou přijít trestné činy proti majetku, kterým je věnována Hlava V (zpronevěra dle § 296 TZ nebo podvod dle § 209 TZ a další) nebo trestné činy hospodářské popsané v Hlavě VI (tak například zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 TZ nebo neoprávněné podnikání dle § 251 TZ a další). Taktéž se může jednat o trestné činy obecně nebezpečné popsané v Hlavě VII (např. obecné ohrožení dle § 272 TZ a další). Trestné činy proti životnímu prostředí jsou pak popsány v Hlavě VIII. V hlavě X jsou dále popsány trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (příkladem může být takové podplácení dle § 332 TZ a další).

⁵¹¹ § 8 ZTOPO.

⁵¹² § 12 trestního zákoníku.

⁵¹³ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7, s. 74–75.

Zánik trestní odpovědnosti také kromě uplynutí promlčecí doby může nastat u některých trestných činů též účinnou lítostí⁵¹⁴ dle § 33, tedy pokud pachatel zamezil či napravil škodlivý následek nebo učinil oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu o trestném činu tak, aby mohlo být zabráněno škodlivému následku.⁵¹⁵

Skutková podstata trestného činu neoprávněného nakládání s odpady dle § 298 TZ, jež je uvedena v Hlavě VIII, je pro činnost obchodníka nejrelevantnější, proto následující řádky budou věnovány jejímu rozboru.

Objektem trestného činu dle § 298 bude jednoznačně ochrana životního prostředí před neoprávněným nakládáním s odpady, které by životní prostředí mohlo poškodit. V tomto paragrafu pak jsou popsány dvě objektivní stránky.

V odst. 1 jde o přepravu odpadu přes hranice státu, přičemž pachatel neučinil o tomto oznámení nebo nezískal souhlas příslušného orgánu, popřípadě uvedl nepravdivé či hrubě zkreslené údaje anebo údaje, jež jsou podstatné, zamlčel. Za naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu pachateli hrozí trest odnětí svobody v délce až jednoho roku nebo zákaz činnosti.⁵¹⁶

V odst. 2 je pak druhá objektivní stránka, která spočívá v jednání pachatele, jež je v rozporu s jiným právním předpisem, a která se týká odkládání, přepravování nebo jiného nakládání s odpady, přičemž tímto jednáním buď i z nedbalosti poškodí nebo ohrozí životní prostředí a k odstranění takového následku je potřeba vynaložit náklady značného rozsahu. Za naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu pachateli hrozí trest odnětí svobody v délce až dvou let nebo zákaz činnosti.⁵¹⁷

Pokud však půjde o nakládání s nebezpečným odpadem, jedná se o okolnost, kterážto podmiňuje použití vyšší trestní sazby, tedy odnětí svobody v délce od jednoho roku až do pěti let, nebo potrestání pachatele peněžitým trestem.⁵¹⁸

Subjektem, tedy pachatelem, který může spáchat tento trestný čin, může být kdokoli⁵¹⁹, netýká se to tedy pouze podnikatele.

Subjektivní stránka je pak naplněna jak nedbalostí, tak i úmyslem.⁵²⁰

Na tomto místě však autor práce pokládá za důležité položit si otázku, kde se nachází mez, která odděluje správněprávní odpovědnost od trestněprávní odpovědnosti,

⁵¹⁴ Např. u trestného činu neoprávněného nakládání s odpady dle § 298 TZ.

⁵¹⁵ § 33 trestního zákoníku.

⁵¹⁶ § 298 odst. 1 trestního zákoníku.

⁵¹⁷ § 298 odst. 2 trestního zákoníku.

⁵¹⁸ § 298 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku.

⁵¹⁹ Též PO, jelikož dle § 7 ZTOPO tento trestný čin není v tomto ustanovení vyjmenovaný.

⁵²⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné. 7.*, přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-616-7, s. 826.

neboť skutkové podstaty zní podobně (např. § 121 odst. 4 písm. g) NZOD). Přestupek je v obecnosti deliktním jednáním, jež je menší závažnosti nežli trestný čin. S tím také souvisí společenská škodlivost.

Závěr

NZOD svou účinností významným způsobem mění dosavadní pravidla hry na trhu s odpadem. Zcela odlišným způsobem totiž koncipuje roli obchodníka a zároveň mu umožňuje vstupovat do jednotlivých fází nakládání s odpady, v důsledku čehož je podpořena maximální využitelnost odpadu. Názor, jestli se jedná o pozitivní nebo negativní změnu, se pravděpodobně bude lišit v závislosti od respondenta a jeho pozice v hodnotovém řetězci. Dle názoru autora lze uvedené změny vnímat jednoznačně pozitivně, neboť jsou příkladem funkční a prospěšné tržní ekonomiky: 1) definují relativně stabilní a legislativně předvídatelné prostředí (byť lze v platné a účinné právní úpravě identifikovat mnohé nedostatky a nejasnosti), 2) vytváří nový obor, v rámci něhož mohou FO a PO podnikat a vytvářet přidanou hodnotu, ale hlavně 3) lze očekávat jejich pozitivní společenský dopad, kvůli kterému se lidé budou cítit lépe.

Za hlavní cíl práce si autor stanovil předložení komplexní analýzy relevantní právní úpravy *de lege lata*, která se týká nakládání s odpady z pohledu obchodníka. Při analýze NZOD autor dospěl k závěru, že právní úprava nakládání s odpady je sice v souladu se směrnicí 98/2008/ES, ale z pohledu obchodníka vnitrostátní úprava není v některých ohledech úplně přehledná. Příkladem může být zdánlivá možnost nepodnikající FO předat odpad obchodníkovi dle § 13 odst. 1 písm. e) bodu 2. NZOD. Dále textace § 27 NZOD týkající se omezení udělování povolení z čistě jazykového výkladu vyvolává otázku, zdali úprava v písm. a) je alternativní.

Ovšem za největší prohřešek zákonodárce autor považuje mezeru v právní úpravě, jež se týkala přepravy nebezpečného odpadu a jeho ohlašování. Zde došel k závěru, že ustanovení § 78 odst. 1 NZOD na obchodníka nedopadá, ale ani jej nikterak nevyklučuje z přepravy nebezpečného odpadu v rámci vnitrostátní přepravy. Dále je potřeba zakomponovat do § 78 NZOD ohlašovací povinnosti zúčastněné osoby na přepravě, které vyplývají z § 46 odst. 1 písm. d) NZOD. Zúčastněnou osobou tak může být dopravce.

Jelikož je Česká republika součástí Evropského jednotného trhu, považoval autor za důležité analyzovat také právní úpravu přeshraniční přepravy odpadů. Obchodník se bude řídit přímo použitelným nařízením 1013/2006, podle kterého je přeprava rozdělena do čtyř druhů: A) přeprava odpadů mezi členskými státy (zahrnující i tranzit přes třetí země), B) vývoz odpadů z EU do třetích zemí, C) dovoz odpadů do EU ze třetích zemí a D) tranzit odpadů přes EU při přepravě ze třetí země do třetí země. V závislosti na přepravovaném odpadu a typu přepravy je pak stanoven režim, kdy 1) přeprava probíhá

dle čl. 18 nařízení 1013/2006 a uplatní se pouze informační povinnost, 2) je vyžadováno předchozí písemné oznámení a souhlas, 3) přeprava je zakázána. V případě vývozu odpadu určeného k využití do nečlenských zemí OECD obchodník využije též nařízení 1418/2007, přičemž půjde-li o nebezpečný odpad, tak je vývoz zakázán. Při analýze autor dospěl k závěru, že vnitrostátní úprava je plně v souladu s unijní úpravou, avšak je administrativně velice obtížná.

Jelikož stabilní a legislativně předvídatelné prostředí autor považuje za základ funkční tržní ekonomiky, nelze opomenout také příslušné orgány státní správy. Již v úvodu práce byl autor kritický ke krajskému úřadu jako orgánu, který má pravomoc vydat obchodníkovi povolení k obchodování s odpady. Obchodník může obchodovat s odpadem pouze kladné hodnoty a je tedy jednoznačným úkolem státní správy aktivně sledovat trh s odpadem a mluvit jednotným a pokud možno odborným hlasem. V případě ponechání vydávání povolení v gesci krajských úřadů hrozí rozdílný přístup jednotlivých krajů k vydávání povolení. Dělení krajských úřadů na více a méně benevolentní nebo erudované rozhodně podnikatelskému prostředí nepomůže. Z toho důvodu se autor přiklání k tomu, aby došlo k centralizaci těchto řízení pod MŽP, které by mohlo být lépe personálně a odborně připravené na zvládnutí této agendy a zároveň by eliminovalo rozdíly v postupech v rámci jednotlivých krajů.

Již v úvodu práce se autor vyjádřil, resp. implicitně naznačil svůj názor, že ekonomický růst a dlouhodobá udržitelnost se navzájem nikterak nevyklučují. Problematika dlouhodobě udržitelného ekonomického růstu je samozřejmě nesmírně široká a zahrnuje nespočet oblastí ekonomického a společenského života, avšak i po dopsání diplomové práce je autor hluboce přesvědčen, že význam funkčního oběhového hospodářství spojeného s důkladnou recyklací a možností opětovného využití věci v minulosti považovaných za bezcenný odpad, bude pouze narůstat. Autor si neumí představit lepší způsob jak motivovat soukromé subjekty k zapojení do systému oběhového hospodářství nežli vytvářením nových ekonomických příležitostí, v tomto případě legislativní cestou. Proto považuje nanovo koncipovanou roli obchodníka s odpady za klíčový krok s pozitivním dopadem jak na efektivitu, tak na ekologičnost celého odpadového hospodářství. Položme si ovšem také otázku, zda je ekonomická motivace jediným, resp. dostatečným faktorem. V některých evropských zemích s ekologicky pokrokovějším společenským vnímáním se zákonodárce nebál jít i nad rámec implementace evropských směrnic. Například v rakouském zákoně o odpadech bylo stanoveno postupné zkracování vzdálenosti pro povinnou přepravu odpadu po železnici. Železniční přeprava se jeví

ekologičtější a levnější než momentálně nejběžnější silniční přeprava. Jelikož směřujeme ke klimaticky neutrálnímu oběhovému hospodářství, tak se bezesporu jedná o významný trend. Pokud Česká republika myslí své ekologické závazky vážně, měla by se pokusit trendy z jiných zemí nejen následovat, ale je také předbíhat a udávat. Pomůže tím také vlastním podnikatelům a umožní jim získat na domácí půdě cenné know-how, které je potřebné pro úspěch v současném propojeném světě.

Seznam použitých zkratk a pojmů

2008/98/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic
2018/851/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/851 ze dne 30. května 2018
ADN	Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách
ADR	Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí
Basilejská úmluva	Úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování
BAT	Nejlepší dostupné techniky
COTIF	Úmluva o mezinárodní železniční přepravě
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
IATA DGR	Příručka Dangerous Goods Regulations
IATA	Mezinárodní organizace sdružující letecké přepravce
ISOH	Integrovaný systém odpadového hospodářství
ISPOP	Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností
Katalog odpadů	Vyhláška č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastnosti odpadů
Komise	Evropská komise
Kompetenční zákon	Zákon č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky
Listina	Listina základních práv a svobod
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu

MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MV	Ministerstvo vnitra
Nařízení 1013/2006	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, o přepravě odpadů ze dne 14. června 2006
Nařízení 1418/2007	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, do některých zemí, na které se nevztahuje rozhodnutí OECD o kontrole pohybu odpadů přes hranice
NZOD, zákon o odpadech	Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Obchodník	Obchodník s odpadem
PO	Právnícká osoba
Policie	Policie České republiky
RID	Řád pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečných věcí
Rozhodnutí OECD	Rozhodnutí Rady OECD (C(2001)107/FINAL
SEPNO	System evidence přepravy nebezpečných odpadů
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Směrnice 98/2008/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady ES č. 8/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech
Směrnice 2018/851/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady ES č. 851/2018 ze dne 30. května 2018, kterou se mění 2008/98/ES o odpadech
Správní řád	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
SZOD	Zrušený zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Vyhláška o hmotnostech	Vyhláška č. 209/2018 Sb., o hmotnostech, rozměrech a spojitelnosti vozidel
Vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady	Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

Zákon o celní správě	Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky
Zákon o ČIŽP	Zákon č. 282/1991 Sb., České národní rady o ČIŽP a její působnosti v ochraně lesa
Zákon o informačních systémech	Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých zákonů
Zákon o krajích	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
Zákon o obalech	Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a zákon o změně některých zákonů
Zákon o policii	Zákon o Policii České republiky
Zákon o SFŽP	Zákon č. 388/1991 Sb., České národní rady o Státním fondu životního prostředí České republiky
Zákon o silničním provozu	Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů
Zákon o uznávání odborné kvalifikace	Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů
ZIRŽŽP	Zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů
ZOVSŽ	Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností
ZOZVZ	Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek
ZTOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
ŽZ, Živnostenský zákon	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7.

FILIP, Jiří, Jana KOTOVICOVÁ a František BOŽEK. *Komunální odpad a skládkování*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2006. ISBN 80-7157-712-X.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6.

KOUKAL, Pavel. § 489 [Pojem věci v právním smyslu]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9

LANEK, Tomáš. *Obchodování s odpady podle nového zákona o odpadech: možnosti a nové povinnosti nejen pro původce odpadů*. Praha: Verlag Dashöfer, 2021. ISBN 978-80-7635-081-6.

ROSZAK, Theodore a kol. *Ecopsychology: Restoring the Earth, Healing the Mind*. San Francisco: Counterpoint, 1995. ISBN 0-87156-406-8.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-616-7.

Seznam použitých odborných článků

KIRCHHERR, Julian, Denise REIKE a Marko HEKKERT. Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. *Resources, Conservation and Recycling*, 2017, **127**: 221–232. ISSN 0921-3449.

SNOPKOVÁ, Tereza. Nakládání s odpady v EU a ČR – na cestě k oběhovému hospodářství. *České právo životního prostředí*, 2020, **XX**(4): 12–35. ISSN 1213-554.

Seznam použitých internetových zdrojů

Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informacni_brozury_chemicke_latky/\\$FILE/OZV-basilejska_umluva-20120327.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informacni_brozury_chemicke_latky/$FILE/OZV-basilejska_umluva-20120327.pdf)

ČR a Evropská unie. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cr_eu

Doprava. In: *Wikipedia: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2022-02-13 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Doprava>

Energetické využití odpadu. *Město Lipnice nad Sázavou* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: https://www.lipnicens.cz/assets/File.ashx?id_org=8419&id_dokumenty=23466

Global Material Resources Outlook to 2060: Economic Drivers and Environmental Consequences. *OECD* [online]. Paris: OECD, 2019 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/9789264307452-en>

Guidance manual for the control of transboundary movements of recoverable wastes. *OECD* [online]. 2009 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/env/waste/guidance-manual-control-transboundary-movements-recoverable-wastes.pdf>

IMDG – Informace o přepravě nebezpečného zboží po moři. *MD ČR* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mdcz.cz/Dokumenty/Namorni-urad-CR/Informace-namorniho-uradu-verejnosti/Informace-o-preprave-nebezpecneho-zbozi-po-mori>

Informační systém odpadového hospodářství ISOH. *CENIA* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://www.cenia.cz/odpadove-a-obehove-hospodarstvi/isoh/>

KAZA, Silpa a kol. *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. Washington, DC: World Bank, 2018. ISBN 978-1-4648-1329-0.

Komentář k metodickému pokynu nového zákona o odpadech: Proč se obcím vyplatí vážit komunální odpad? *Obce jinak* [online]. 7. 7. 2021 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://www.obcejinak.cz/blog_article/komentar-k-metodickemu-pokynu-noveho-zakona-o-odpadech-proc-se-obcim-vyplati-vazit-komunalni-odpad/

KURAŠ, Mečislav a Vojtech DIRNER. *Environmentální vzdělávání. Modul 6: Odpadové hospodářství* [online]. Ostrava: VŠB-TUO, Hornicko-geologická fakulta [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.hgf.vsb.cz/export/sites/hgf/546/.content/galerie-souboru/Studijni-materialy/EV-modul6.pdf>

LOCHOVSKÁ, Jitka. *Dohoda ADR* [online]. Liberec: INISOFT s.r.o. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.inisoft.cz/poradenstvi-a-skoleni/odborne-clanky/dohoda-adr>

Metodický pokyn č. j. MZP/2021/720/289. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_odpady_metodicky_pokyn/\\$FILE/OODP-Metodicky_pokyn_NZ_Zadatele_final-25012021.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_odpady_metodicky_pokyn/$FILE/OODP-Metodicky_pokyn_NZ_Zadatele_final-25012021.pdf)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o přepravě odpadů. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narizeni_epes_odpady

Nejlepší dostupné techniky (BAT). *MPO* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/ippc-integrovana-prevence-a-omezovani-znecisteni/referencni-dokumenty-bref/nejlepsi-dostupne-techniky-bat--224368/>

Nový akční plán pro oběhové hospodářství: Čistší a konkurenceschopnější Evropa. COM(2020) 98 final. *Evropská komise* [online]. Brusel [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098>

Obec Průhonice stojí nakládání s odpady 4,5 milionu korun ročně. *Arnika* [online]. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/dokumenty/odpady/Ke_stazeni/Obcejinak_Pruhonice.pdf

Odpadové hospodářství. *ČIŽP* [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Odpadove-hospodarstvi>

Parties to the Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal. *Basel* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <http://www.basel.int/Countries/StatusofRatifications/PartiesSignatories/tabid/4499/Default.aspx>

Plán odpadového hospodářství města. *Strakonice* [online]. 2016. [cit. 2022-02-17] Dostupné online z: https://www.strakonice.eu/sites/default/files/zivotni_situace/odbor_zivotniho_prostredi/poh_strakonice.pdf

Plán odpadového hospodářství statutárního města Brna 2017–2025. *Brno* [online]. Statutární město Brno [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/fileadmin/>

user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OZP/odpadove_hospodarstvi/POH_2017-20_final.pdf

Plán odpadového hospodářství statutárního města Jihlavy na období 2017–2021. Jihlava [online]. Statutární město Jihlava [cit. 2022-02-17] Dostupné z: https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=521939

Plán odpadového hospodářství, roky 2017–2026. *Boskovice* [online]. Město Boskovice [cit. 2022-02-17] Dostupné z: https://www.boskovice.cz/assets/File.ashx?id_org=832&id_dokumenty=33452

Podklady pro oblast podpory odpadového a oběhového hospodářství OPŽP 2021–2027. Popis trhu, IFN a indikátory. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2020 [cit. 2021-12-17] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpadove_obehove_hospodarstvi/\\$FILE/OODP-9_Financni%20nastroje_a_indikatory-20200529.002.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpadove_obehove_hospodarstvi/$FILE/OODP-9_Financni%20nastroje_a_indikatory-20200529.002.pdf)

POKORNÝ, Marek. Odpadová firma AVE žaluje stát, nechce dopláct 107 milionů na rekultivaci skládek. Podle inspekce ale podváděla. *Ihned* [online]. 27. 5. 2021 [cit. 2022-02-17] Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66930410-odpadova-firma-ave-zaluje-stat-nechce-doplacet-107-milionu-na-rekultivaci-skladek-podle-inspekce-ale-podvadela>

Politika druhotných surovin. *MPO* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/politika-druhotnych-surovin-cr/2019/8/Politika-druhotnych-surovin-CR.pdf>

Prevence a potírání trestné činnosti související s odpady. *MV* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 1. 12. 2020 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-a-potirani-trestne-cinnosti-souvisejici-s-odpady.aspx>

Produkce a nakládání s odpady v roce 2020. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Produkce_a_nakladani_2020-20211029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Produkce_a_nakladani_2020-20211029.pdf)

Produkce, využití a odstranění odpadů. *ČSÚ* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/143330119/28002021.pdf/41f799e9-3ffb-4702-a517-0c2dc1525144?version=1.3>

Přeprava v oblasti odpadů, to je hlavně evidence. *Envigroup* [online]. 18. 2. 2010 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.envigroup.cz/aktualita-238.html>

PŘINESDOMOVÁ, Lucie. *Odpad povinně přepravovaný po kolejích. Rakousko zavádí nová pravidla* [online]. 8. 6. 2011 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/odpad-povinne-prepravovany-po-kolejich-rakousko-zavadi-nova-pravidla/>

Registr zařízení, obchodníků a spisů. *ISOH* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://isoh.mzp.cz/RegistrZarizeni>

SEPNO – systém evidence přepravy nebezpečných odpadů. *SEPNO* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.sepno.cz/sepno/sepno-system-evidence-prepravy-nebezpecnych-odpadu>

Seznam dopravců odpadů. *ISOH* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://isoh.mzp.cz/SeznamDopravcu>

Směrnice Evropské unie. In: *Wikipedia: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2022-02-13 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Smernice_evropske_unie

Smlouva o využívání sběrné sítě nádob pro zajišťování zpětného odběru obalů a odpadu z obalů. *REMA* [online]. Praha: REMA AOS, a.s. [cit. 2021-12-17] Dostupné z: https://www.rema.cloud/wp-content/uploads/documents/aos/OBEC_Vyuzivani_sberne_site_nadob_smlouva.pdf

Souhrnná data o odpadovém hospodářství ČR v letech 2009–2020. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Souhrnna_data_2009_2020-20211029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Souhrnna_data_2009_2020-20211029.pdf)

SŮRA, Jan. *Rakouské dráhy láká nový byznys: odpady. Stát omezil jejich přepravu po silnici* [online]. 25. 11. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://zdopravy.cz/rakouske-drahy-laka-novy-byznys-odpady-stat-omezil-jejich-prepravu-po-silnici-97595/>

Trends in Solid Waste Management. *World Bank* [online]. Washington [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://datatopics.worldbank.org/what-a-waste/trends_in_solid_waste_management.html

Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství. *EUR-lex* [online]. Brusel [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52015DC0614>

VOSTROVSKÁ, Zdenka a kol. *Skripta: Kondiční kurz z praktické hospodářské politiky* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2012 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://khp.vse.cz/wp-content/uploads/page/320/Metodicky%CC%81-pokyn-5HP-324.pdf>

Vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu dle zákona 541/2020 Sb., o odpadech. *MPO* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/vyjadreni-mpo-dle-zakona-o-odpadech/vyjadreni-ministerstva-prumyslu-a-obchodu-dle-zakona-541-2020-sb---o-odpadech--259824/>

Výsledky třídění a recyklace odpadu za rok 2019. *Samosebou* [online]. 13. 5. 2020 [cit. 2021-11-12]. Dostupné z: <https://www.samosebou.cz/2020/05/13/vysledky-trideni-a-recyklace-odpadu-za-rok-2019/>

Vývoj administrativního dělení Česka. In: *Wikipedia: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2021-11-13 [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vývoj_administrativn%C3%ADho_dělen%C3%AD_Česka

Zapojení svozových firem. *Ekonom* [online]. Praha: EKO-KOM, a.s. [cit. 2021-12-17] Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cz/svozove-firmy/zapojeni-do-systemu/>

Zelená dohoda pro Evropu. *Evropská komise* [online]. Brusel [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/strategie-priority/klicove-politiky-eu-proceskou-republiku/zelena-dohoda-pro-ceskou-republiku_cs

Zpráva o životním prostředí za rok 2020. *MŽP* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211115-Vlada-schvalila-Zpravu-o-zivotnim-prostredi-za-rok-2020/\\$FILE/Zprava_o_zp2020.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211115-Vlada-schvalila-Zpravu-o-zivotnim-prostredi-za-rok-2020/$FILE/Zprava_o_zp2020.pdf)

Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Vyhláška č. 209/2018 Sb., o hmotnostech, rozměrech a spojitelnosti vozidel

Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

Zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů

Zákon č. 282/1991 Sb., České národní rady o ČIŽP a její působnosti v ochraně lesa

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých zákonů

Zákon č. 388/1991 Sb., České národní rady o Státním fondu životního prostředí České republiky

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a zákon o změně některých zákonů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech

Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Abstrakt

Právní úprava nakládání s odpady z pohledu obchodníka

Tato diplomová práce se zabývá právní úpravou nakládání s odpady z pohledu obchodníka dle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, a v případě přeshraniční přepravy nařízením č. 1013/2006. Hlavním cílem práce je předložit komplexní analýzu relevantní právní úpravy de lege lata. První kapitola je věnována odpadovému hospodářství a pramenům právní úpravy na mezinárodní, evropské a vnitrostátní úrovni. V druhé kapitole jsou definovány základní pojmy odpadového hospodářství relevantní pro obchodníka. Ve třetí kapitole se autor věnuje subjektům odpadového hospodářství, se kterými obchodník může při své činnosti přijít do styku, a jejich vztahům. Ve čtvrté kapitole, která spolu s pátou kapitolou tvoří ohnisko práce, pojednává o obchodníkovi, přičemž autor nejprve zakotvuje jeho roli v odpadovém hospodářství tím, že pojednává o motivaci obchodovat s odpady, a dále vymezuje samotné obchodování s odpady. V rámci této kapitoly popisuje řízení, které vede krajský úřad a jehož výsledkem je povolení pro obchodování s odpady pro určitý druh a kategorii odpadů. Prostor je vyčleněný i pro srovnání s institutem zprostředkování nakládání s odpady. V páté kapitole pak pojednává o právní úpravě přepravy odpadů a přeshraniční přepravy odpadů, přičemž dojde ke zjištění, že úprava ohlašování přepravy nebezpečných odpadů na obchodníka s odpady nedopadá, ale zároveň jej nevylučuje z přepravy. V šesté kapitole je věnován prostor orgánům veřejné správy, přičemž autor se staví kriticky ke krajskému úřadu. Poslední kapitolu věnuje protiprávnímu jednání a odpovědnosti z něj plynoucí.

Klíčová slova: obchodník s odpady, nakládání s odpady, právo životního prostředí

Abstract

Legislation for waste management from the trader's point of view

The diploma thesis deals with the legal regulation of waste management from the perspective of the trader with regard to Act no. 541/2020 Coll. on waste and Decree 1013/2006 in the case of cross-border shipments of goods. The main objective of this work is to provide a comprehensive analysis of the relevant legislation *de lege lata*. The first chapter is devoted to waste management and the sources of legislation at the international, European and national levels. The second chapter specifies the basic concepts of waste management relevant to the trader. In the third chapter, the author approaches the subjects of waste management, with which the trader can get in touch in his activities and relationships. The fourth chapter, which together with the fifth chapter forms the focal point of the work, deals with the trader, whereas the author first enshrines the role of the trader in waste management by discussing the motivation to trade in waste, and further defines the waste trading itself. This chapter describes the procedure of the regional office, the result of which is the issuance of a waste trading permit for a certain type and category of waste. The work also creates space for comparison with the institute of waste management mediation. The fifth chapter covers the legal regulation of waste transport and cross-border transport of waste, while the findings revealed that the regulation of notification of transport of hazardous waste does not affect the waste trader, but at the same time does not exclude him from transport. In the sixth chapter, the author examines public authorities, while the author is critical of the actions of the regional authority. The last chapter is dedicated to the illegal actions and the resulting liability.

Keywords: waste trader, waste management, environmental law